

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ EĞİTİMİ VE AHLAK BİLGİSİ
ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM DİN EĞİTİMİ (İSLAM DİNİ)
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI
DEĞERLENDİRİLMESİ
TÜRKİYE VE AMERİKA ÖRNEKLERİ**

SÜMEYRA UZUN

2501130401

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. ZARİFE ŞEYMA ALTIN

İSTANBUL, 2016

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM DİN EĞİTİMİ (İSLAM DİNİ)
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI
DEĞERLENDİRİLMESİ
TÜRKİYE VE AMERİKA ÖRNEKLERİ**

SÜMEYRA UZUN

2501130401

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. ZARİFE ŞEYMA ALTIN

**İSTANBUL
HAZİRAN, 2016**

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : SÜMEYRA UZUN Numarası : 2501130401
Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ Danışmanı : YRD. DOÇ. DR. Z. ŞEYMA ALTIN
Tez Savunma Tarihi : 30.06.2016 Saati : 11:00
Tez Başlığı : "OKUL ÖNCESİ DÖNEM DİN EĞİTİMİ (İSLAM DİNİ) PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ TÜRKİYE VE AMERİKA ÖRNEKLERİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / ÇOKLUĞULA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. HÜSNÜ KOYUNOĞLU		KABUL
2- YRD. DOÇ. DR. Z. ŞEYMA ALTIN		kabul
3- YRD. DOÇ. DR. EMİNE KESKİNER		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- YRD. DOÇ. DR. MUSTAFA CAN		
2- YRD. DOÇ. DR. MAHMUT ZENGİN		

ÖZ

Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi Türkiye ve Amerika Örnekleri

SÜMEYRA UZUN

Bu araştırmada, Türkiye’de 2014 yılından beri uygulanmakta olan Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursu Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) ile Amerika’da yaşayan Müslümanlar tarafından 1993 yılından beri uygulanan IQRA Vakfı Okul Öncesi İslam Dini Eğitimi Programı (IQRA Kindergarten Islamic Curriculum) mukayeseli olarak incelenmiştir. Araştırmada mukayese kriteri olarak program geliştirmenin dört temel unsuru olan amaçlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme kavramları temel alınmıştır. Araştırma karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından olan yatay yaklaşım temel alınarak planlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak ise nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, programlarda belirlenen öğrenme alanlarının, içeriklerin ve değerlendirme süreçlerinin farklılık arz ettiği tespit edilmiştir. Programların içeriklerinde yer alan en önemli farklılık IQRA Vakfı’nın programında Kur’an okuma öğretimine yer verilmezken Diyanet İşleri Başkanlığı’nın programının Kur’an okumanın öğretimini esas alarak yapılandırılmış olmasıdır. Son olarak her iki programın da kazanımlarının büyük çoğunluğunun bilişsel alanın bilgi düzeyine göre hazırlandığı ve iki programın da bilgi temelli bir erken çocukluk din eğitimini esas aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim, Dini Gelişim, Okul Öncesi Din Eğitimi, Karşılaştırmalı Eğitim, Öğretim Programı

ABSTRACT

A Comparative Analysis of Preschool Period Religious (Islam) Education Programs: Turkey and America Examples

SÜMEYRA UZUN

In this research, Quran Course Curriculum for 4-6 Years of Turkish Directorate of Religious Affairs that is used in Turkey since 2014 and IQRA Foundation's Preschool Islamic Educational Curriculum which is used in USA by Muslims who lived in USA since 1993 were examined by comparison. In this research, four core elements of program development which are aims, content, teaching-learning process and evaluation were used as comparison criterias. The research was planned based on horizontal approach that is one of the approaches of comparative education science. Document review method that is one of the qualitative research methods was used as research method and data collection tool.

According to the results of research, it is located that there are differences among the curriculums in terms of learning domains, content and evaluation processes. The most important difference in contents of curriculums is that while it is not included teaching of Quran reading in IQRA Foundation's curriculum, Turkish Religious Affairs's curriculum is structured based on teaching of Quran reading. Lastly, it is located that the great majority of objectives of both curriculums was planned according to knowledge level of cognitive domain and both curriculums are based on knowledge based early childhood religious education.

Keywords: Early Childhood Education, Preschool Education, Religious Development, Preschool Religious Education, Comparative Education, Curriculum

TABLolar VE ŞEMALAR

Tablo 1: Türkiye’de Okul ncesi Eğitim Okullaşma Oranı.....	38
Tablo 2: Türkiye’de Okul ncesi Eğitimde Resmi ve zel Okul Dağılımı.....	39
Tablo 3: TOÖDÖP Dini Bilgiler 1-2 ve Kur’an-ı Kerim 1-2 ğrenme Alanlarının Kazanımlarının Sınıflandırılması	45
Tablo 4: TOÖDÖP Bilişsel Alana Yönelik Kazanımların Sınıflandırılması.....	46
Tablo 5: TOÖDÖP Duyuşsal Alana Yönelik Kazanımların Sınıflandırılması.....	48
Tablo 6: TOÖDÖP Psikomotor Alana Yönelik Kazanımların Sınıflandırılması	48
Tablo 7: AOÖDÖP ğrenme Alanlarına Göre Amaçların Sınıflandırılması.....	55
Tablo 8: AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları, Hz. Muhammed’in Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi ğrenme Alanları Kazanımlarının Sınıflandırılması	56
Tablo 9: Türkiye ve Amerika Okul ncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki Amaçların Karşılaştırılması	58
Tablo 10: Türkiye ve Amerika Okul ncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki ğrenme ğretme Süreçlerinin Karşılaştırılması	69
Tablo 11: TOÖDÖP ile AOÖDÖP’n Kullanılmasını Tavsiye Ettiği Kitaplar Listesi.....	71
Tablo 12: Diyanet İŞleri Başkanlığı’nın 4-6 Yaş Kur’an Kursları Eğitim Programının Ders Dağılımı Planlaması	74
Tablo 13: TOÖDÖP Dini Bilgiler – 1 ve 2 Derslerinin niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri	75
Tablo 14: Kur’an-ı Kerim – 1 Dersi niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri.....	79
Tablo 15: Kur’an-ı Kerim – 2 Dersi niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri.....	79
Tablo 16: AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları ğretim Programı niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri .	87
Tablo 17: AOÖDÖP Hz. Muhammed’in Hayatı ğretim Programı niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri	94
Tablo 18: AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler ğretim Programı niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri ...	99
Tablo 19: AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler ğretim Programı niteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri .	103
Tablo 20: Türkiye ve Amerika Okul ncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki İçeriğin Karşılaştırılması	106
Tablo 21: Türkiye ve Amerika Okul ncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması	109

KISALTMALAR LİSTESİ

AOÖDÖP: Amerika Okul Öncesi Din Öğretimi Programı (Bu kısaltma ile Amerika IQRA Vakfı'nın Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi Programı kast edilmektedir.)

Çev.: Çeviren

DİB: Diyanet İşleri Başkanlığı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TOÖDÖP: Türkiye Okul Öncesi Din Öğretimi Programı (Bu kısaltma ile Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 Yaş Kur'an Kursu Eğitim Programı kast edilmektedir.)

V.s. : Vesaire

ÖNSÖZ

Erken çocukluk dönemi olarak isimlendirilen 0-6 yaş dönemi bireylerin gelişimlerinde ve hayatlarında belirleyici role sahip olması bakımından önem arz etmektedir. Bu dönem bütün gelişim alanlarının ilk basamağı olması bakımından da önemlidir. Ayrıca bireylerin duyuşsal, zihinsel, psikomotor ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı dönem okul öncesi dönemdir. Bu ve benzeri özellikler okul öncesi dönemi ve bu dönemde verilecek olan eğitimin niteliği konusunu eğitimle ilgili yapılan araştırmaların öncelikli konusu yapan unsurlardır.

Bu araştırma erken çocukluk din eğitimini konu edinmektedir. Araştırmada program geliştirme mantığı çerçevesinde hazırlanmış iki okul öncesi din eğitimi programı örneği olan Amerika'daki IQRA Vakfı'nın okul öncesi İslam dini eğitim programı ile Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 yaş Kur'an Kursu Öğretim Programı amaçlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme özellikleri açısından mukayese edilerek incelenmiştir.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırma ile ilgili kavramlar olan karşılaştırmalı eğitim, program geliştirme, okul öncesi eğitim, okul öncesi din eğitimi, gelişim alanları ve dini gelişim kavramları hakkında var olan literatür bilgisi özetlenerek bu alanlarda yapılan akademik çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın problemi ve yöntemi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. Son bölümde ise araştırmanın bulguları yorumlanmıştır.

Bu araştırma Türkiye'de okul öncesi din eğitimi programları hakkında yapılan sınırlı sayıdaki akademik araştırmalardan biridir. Araştırmanın ülkemizde akademik ve uygulama alanlarında oldukça yeni olan okul öncesi din eğitimi konusuna farklı bakış açısı getirmesi ve yeni araştırmalara katkı sağlaması düşünülmektedir.

Araştırmanın her aşamasında katkılarını ve desteğini benden esirgemeyen, ayrıca alanda çalışmaya başladığım ilk günden itibaren değerli fikirleriyle bana yol gösteren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Zarife Şeyma ALTIN'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Sümevra UZUN

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	vii
TABLolar VE ŞEMALAR	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
GİRİŞ	vii
BÖLÜM I: LİTERATÜR BİLGİSİ	1
1.1. Karşılaştırmalı Eğitim	1
1.2. Program Geliştirme	2
1.3. Okul Öncesi Eğitim	4
1.4. Okul Öncesi Eğitim Programı ve Temel Özellikleri	5
1.5. Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımları ve Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi	8
1.6. Gelişim Alanları ve Dini Gelişim	11
1.7. İlgili Araştırmalar	16
BÖLÜM II: PROBLEM VE YÖNTEM	26
2.1. Araştırmanın Problemi	26
2.2. Araştırmanın Amacı	29
2.3. Alt Amaçlar	29
2.4. Önem	30
2.5. Varsayımlar	31
2.6. Sınırlılıklar	31
2.7. Yöntem	31
2.7.1 Araştırma Modeli	32
2.7.2 Çalışma Evreni	32
2.7.3 Verilerin Toplanması	33
2.7.4. Verilerin Analizi	33
BÖLÜM III: BULGULAR VE YORUM	34
3.1. Türkiye ve Amerika Genel Eğitim Sistemleri	34
3.1.1. Türk Milli Eğitim Sistemi	34
3.1.2. Amerikan Eğitim Sistemi	36
3.1.2. Türkiye ve Amerika'da Okul Öncesi Eğitim	38

3.1.2.1. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim	38
3.1.2.2. Amerika’da Okul Öncesi Eğitim	39
3.1.3. Türkiye ve Amerika’da Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi	40
3.1.3.1. Türkiye’de Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi.....	40
3.1.3.2. Amerika’da Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi	42
3.2. Amaç ve Kazanımlar	44
3.3. Öğrenme Öğretme Süreçleri	60
3.4. İçerik	73
3.5. Değerlendirme.....	108
SONUÇ	111
KAYNAKÇA:	118
EKLER	121
EK 1: TOÖDÖP KAZANIM DEĞERLENDİRME TABLOSU	121
EK 2: AOÖDÖP KAZANIM DEĞERLENDİRME TABLOSU	134

GİRİŞ

Eğitimin temel amaçlarından biri bireylerin ve toplumun gelişmesini sağlamak ve içinde yaşadıkları toplumun ve dünyanın gelişmesine katkı sağlayacak donanımlı bireyler yetiştirmektir. Hem toplumsal hayatın değişen şartları, hem de bilim ve teknolojiadaki gelişmeler neticesinde eğitim daha erken yaşlarda daha kaliteli vermeye başlanmıştır. Bu durum günümüzde okul öncesi eğitimin önem kazanmasına zemin hazırlamıştır.

Okul öncesi dönemde alınan eğitimin bireylerin hayatlarını şekillendiren önemli unsurlardan birisi olduğu kabul gören bir gerçektir. Bu nedenle okul öncesi dönem eğitiminde yer alması gereken unsurlar ve bu dönemde desteklenmesi gereken gelişim alanları farklı araştırmalara ve bilimsel tartışmalara konu olmuştur.

Bu araştırma okul öncesi dönem din eğitimi programları, okul öncesi din eğitimi programlarının unsurları ve dini gelişim kavramlarını konu edinmektedir. Araştırmada Türkiye’de son iki yıldır uygulanmakta olan Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursu Eğitim Programı (4-6 Yaş) ile Amerika’da Müslümanlar tarafından 23 yıldır uygulanmakta olan IQRA Vakfı Okul Öncesi Eğitim Programı karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Bu bakımdan araştırma bir karşılaştırmalı eğitim çalışmasıdır. Söz konusu programları karşılaştırırken, program geliştirme biliminin dört temel unsuru olan amaç, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme unsurları mukayese kıstası olarak belirlenmiştir.

Araştırma Giriş, Problem ve Yöntem, Bulgular ve Yorum olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan giriş bölümünde araştırmanın ilgili olduğu akademik kavramlarla ilgili literatür taraması yapılarak bu alanda yapılan ilgili araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölüm olan Problem ve Yöntem bölümünde araştırmanın problemi, amacı, alt amaçları, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. Son bölüm olan Bulgular ve Yorum bölümünde ise araştırmada elde edilen bulgular sunulmuş ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM I

LİTERATÜR BİLGİSİ

Bu bölümde araştırmanın ilgili olduğu akademik kavramlardan karşılaştırmalı eğitim, program geliştirme, okul öncesi eğitim, gelişim alanları ve dini gelişim hakkında var olan literatür bilgileri özetlenmiş ve bu alanda yapılan benzer akademik çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Karşılaştırmalı Eğitim

Farklı ülkelerde yapılan eğitimle ilgili çalışmaları incelemek karşılaştırmalı eğitim biliminin alanına girer. Karşılaştırmalı eğitimin ne olduğunu daha iyi anlamak için karşılaştırmalı eğitimle ilgili yapılan tanımlara baktığımızda karşılaştırmalı eğitimin herkes tarafından kabul gören bir tanımının yapılamadığını görürüz. Karşılaştırmalı eğitimi tarih, felsefe, matematik ya da başka bilim dalları gibi tanımlamak zordur. Çünkü karşılaştırmalı eğitim bu bilim dallarının hepsinden yararlanır (Erdoğan, 2015: 187).

Karşılaştırmalı eğitimle ilgili örnek tanımlara değinecek olursak; Lauwerys, Varış ve Neff'e göre karşılaştırmalı eğitim; toplumlardaki mevcut eğitim sorunları ve nedenlerini, diğer toplumlardaki benzer etkenlere değinerek saptayan ve yorumlayan bir araştırma alanıdır (Lauwerys, Varış, Neff, 1979: 5).

Türkoğlu (1985)'na göre karşılaştırmalı eğitim; farklı kültürler ve farklı ülkelerde, iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve insanları eğitime yolları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplindir (Türkoğlu, 1985: 9).

Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları, bir yandan dünyadaki eğitim problemlerinin benzerliğini ortaya koyarken, diğer yandan da bu problemlerin farklı ülkelerde farklı şekilde meydana geldiğini ve çözüm yollarının da farklı olabileceğini gösterir (Erdoğan, 2015: 188).

Karşılaştırmalı eğitimde amaç, gelişmiş bir ülkenin eğitim sistemini olduğu gibi alıp daha az gelişmiş bir ülkeye doğrudan uygulamak değildir. Ülkelerin eğitim

sistemleri ve eğitimle ilgili sorunları ülkenin tarihi, kültürel ve siyasi dokusundan bağımsız düşünülemez. Ayrıca, bir ülkenin eğitim sistemini aynen alıp bir başka ülkeye uyarlamak o ülkenin yapısı farklı olduğu için doku uyumsuzluğuna neden olur (Ültanır, 2000). Bu nedenle karşılaştırmalı eğitim, eğitim sorunlarına dünya ölçüsünde çözüm getirme amacı gütmeyiz; ülkelerin kendi eğitim problemlerine çözüm yolları ararken geniş bir perspektif içinde hareket etmelerine katkıda bulunur (Erdoğan, 2015: 187).

Karşılaştırmalı eğitimin amaçları daha ayrıntılı olarak şu şekilde açıklanabilir;

- Eğitim sistemleri, sorunları ve uygulamaları hakkında geçerli ve güvenilir bilgi elde etmek,
- Yerel, ulusal ve uluslararası boyutları olan eğitimde, gerekli olan metot ve teknikleri geliştirmeye yardımcı olmak,
- Eğitime etki eden faktörlerin farklı ülkelerdeki durumunu ve değişimini inceleyerek, eğitim politikasına yön verecek görüşü kazandırmak,
- Bir ülkenin kendi eğitim sistemini geliştirebilmesi için teorik ve pratik katkı sağlamak,
- Nihai olarak eğitime ilişkin sorunları çözmek (Lauwerys, 1979: 6; Aynal, v.d., 2012: 5).

Karşılaştırmalı eğitim, eğitimde yaşanan sorunlarla ve çözüm yollarıyla ilgilenen ve bu sorunlara farklı disiplinlerden yardım alarak çözümler bulmaya çalışan, nihai hedefi eğitimin ve eğitim sistemlerinin geliştirilmesi olan bir disiplindir. Bu yönüyle karşılaştırmalı eğitim, yaptığı çalışmalarla eğitimde kalitenin yükseltilmesi, eğitim çalışmalarına farklı bakış açıları kazandırılması konularında eğitime destek olacak bir bilim dalı olduğu için önem arz etmektedir.

1.2. Program Geliştirme

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyine etki eden en önemli faktörlerden birinin eğitim olduğu kabul gören bir gerçektir. Bugün planlanan eğitim sistemleri ülkelerin yarınlarnın yapı taşlarını oluşturur. Dolayısıyla eğitimin planlanması ve geliştirilmesi gelişmişlik konusunda birbirleriyle rekabet içerisinde olan ülkeler için

her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. Eğitimin planlanmasında en önemli unsur ise eğitim programlarının planlanmasıdır.

Eğitim programı, “bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar” şeklinde tanımlanmaktadır (Varış, 1978: 17). Bir diğer tanıma göre eğitim programı “öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir” (Demirel, 2015: 4). Öğretim programı ise, okulda veya okul dışında kişiye kazandırılması hedeflenen bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2015: 6).

Bir öğretim programında aşağıdaki soruların cevaplarının bulunması gereklidir:

- Bireylere niçin öğretelim?
- Bireylere ne öğretelim?
- Bireylere nasıl öğretelim?
- Bireylere ne kadar öğretelim? (Demirel, 2015: 95)

Bu sorulara verilecek cevaplar sırasıyla öğretim programının dört temel ögesi olan amaç, içerik, öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirmeyi oluştururlar (Demirel, 2015: 95). “Niçin öğretelim?” sorusunun cevabı amaçlardır. Amaçlar; eğitimde ulaşılmak istenen noktayı belirtir. “Ne öğretelim?” sorusunun cevabı içeriktir. İçerik amaçlar doğrultusunda hazırlanan etkinliklerin düzenlenmesidir (Varış, 1998: 155). Öğrencinin ne kadar öğrendiği ise değerlendirme süreci ile belirlenir.

Program geliştirmenin bu temel özellikleri bu araştırmanın şekillenmesine de katkı sağlamıştır. Bu çalışmada program geliştirmenin temel öğelerinden olan amaçlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme kavramları seçilen öğretim programlarını mukayese ederken araç olarak kullanılmıştır.

1.3. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim, 0-6 yaş arasındaki dönemi kapsayan ve çocukların ilerideki yaşamlarında çok önemli etkileri olacak olan, fiziksel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük oranda tamamlandığı ve karakterin oluşmaya başladığı “erken çocukluk dönemi” de denilen gelişim ve öğretim sürecidir (Aral, Kandır ve Yaşar, 1981: 15).

Bir başka tanıma göre, okul öncesi eğitim, 0-6 yaş çocuğunun tüm gelişimlerine yardım etmeyi amaçlayan ve bu amaca ulaşmak için verilen düzenli sistemli eğitimidir (Özeri, 2004: 86).

Okul öncesi eğitim kurumları günümüzde, büyük şehirlerde yaşayan çocukların aile dışındaki ilk sosyal ortamlarıdır. Bu kurumlarda çocuklar, çocuk gelişimi formasyonuna sahip yetişkinler gözetiminde yaşlarıyla beraber oyun oynayarak öğrenirler ve sosyalleşirler.

Coopersmith ve Feldman’ın araştırmasına göre insanlar 18 yaşına gelene kadar edindikleri kelime bilgisinin % 50’sini hayatlarının ilk 9 yılında öğrenmişlerdir (Özeri, 2004: 89). Benjamin Bloom tarafından 1964 yılında yapılan bir diğer araştırmaya göre, zihinsel gelişimin %50’si hayatın ilk 4 yılında, %30’u 4 ve 8. yıllar arasında, %20 si ise 8 ve 17 yaşları arasında oluşmaktadır (Özeri, 2004: 87).

Bu ve benzeri araştırmalar okul öncesi döneme tekabül eden hayatın ilk altı yılının gelişimin bütün alanları açısından kritik rol oynadığını ortaya çıkarmıştır. Bugün yapılan araştırmalar ışığında biliyoruz ki okul öncesi dönemde yaşanan deneyimler bireylerin hayatlarına artı değer olarak gelebilir ya da bu dönemde yaşanan olumsuz deneyimler bireylerin hayata daha geriden başlamalarına sebebiyet verebilir. Bu nedenle insanların hayatlarında belirleyici rolü bulunan okul öncesi dönemin ve bu dönemle ilgili gelişim alanlarının özelliklerinin eğitimciler ve eğitimi planlayanlar tarafından çok iyi anlaşılması gerekir.

1.4. Okul Öncesi Eğitim Programı ve Temel Özellikleri

Okul öncesi eğitim programları eğitim kurumlarının kuruluş amaçlarına ve eğitim felsefelerine göre çeşitlilik arz etmektedir. Bazı eğitim kurumları kendi eğitim felsefeleri ve deneyimleri doğrultusunda özgün eğitim programları hazırlarken bazı eğitim kurumları da genel çerçevede hazırlanmış hazır eğitim programlarını tercih etmektedir. Bu çeşitlilik nedeniyle okul öncesi eğitim programı kavramının genel kabul gören bir tanımı yapılamamıştır.

Programların tanımlanmasını belirleyen en önemli etken programın uygulanacağı eğitim kurumunun amaçları ve felsefesidir. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığı 36-72 aylık çocuklar için hazırladığı eğitim programını gelişimsel, bütüncül ve sarmal bir eğitim programı olarak tanımlamaktadır. Gelişimsel terimi ile bütün gelişim alanlarını destekleyen bir program ifade edilirken, bütüncül terimi ile program anlayışı, sarmal terimi ile de programlama yaklaşımı ifade edilmektedir (Alisinanoğlu, 2012: 12).

Okul öncesi eğitim programının temel unsurları planlama, uygulama ve değerlendirmedir. Planlama kısmı günlük ve yıllık planların hazırlanmasını, uygulama kısmı farklı etkinliklerle ve yöntemlerle planın uygulanmasını, değerlendirme kısmı ise programın, çocuğun ve öğretmenin değerlendirilmesini kapsar.

Okul öncesi eğitim programında planlama yıllık ve günlük planlar vasıtasıyla yapılır. Yıllık plan bir yıl içinde planlanan bütün etkinlik, amaç ve kazanımların aylara göre dağılımlarını içerirken, günlük plan gün içerisinde yapılması planlanan aktiviteleri açıklar.

M.E.B. okul öncesi eğitim programının günlük planında yer alan etkinlikler; serbest zaman etkinlikleri, Türkçe etkinlikleri, oyun ve hareket etkinlikleri, müzik etkinlikleri, fen ve matematik etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve rutin etkinliklerdir (Alisinanoğlu, 2012: 26).

Serbest zaman etkinlikleri; çocukların yetişkin yönlendirmesi olmadan hangi etkinliği kiminle yapacaklarına karar verdikleri ve onları gün içerisinde yapılacak

diğer etkinliklere hazırlayan, genelde günün ilk saatlerinde yapılan etkinliklerdir. Çocuklara okul öncesi kurumlarında serbest zaman etkinliği olarak ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinlikleri yapma imkânı sunulmaktadır. İlgi köşelerinde oyun; çocukların kurumda bulunan evcilik, blok, müzik, fen-matematik, kitap, kukla köşesi gibi kısımlara ayrılan ilgi köşelerinde serbest oyun oynamaları demektir. Sanat etkinlikleri ise kağıt çalışmaları, boya çalışmaları, kolaj çalışmaları, ve yoğurma maddeleri ile çalışma gibi etkinlikleri kapsamaktadır. Serbest zaman etkinlikleri çocuğu güne hazırlayan ve onlara arkadaş ve etkinlik seçme imkânı tanıyan etkinlikler olmaları bakımından çocukların gelişimleri açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Türkçe etkinlikleri; öğretmen rehberliğinde yapılan grup çalışmalarıyla çocuğun dil gelişimine katkı sağlarken, onun kelime dağarcığını ve konuşma becerisini geliştirmeyi hedefleyen etkinliklerdir. Hikâye anlatma, hikâye öncesi ve sonrası etkinlikleri, sohbet etmek, bilmece sormak, şiir ya da kitap okumak, tekerleme söylemek ve parmak oyunları okul öncesi eğitim kurumlarında Türkçe etkinlikleri kapsamında yapılan faaliyetlerdir.

Oyun okul öncesi çocuğun bütün gelişim alanlarını destekleyen bir unsur olduğundan dolayı oyun etkinlikleri okul öncesi eğitim kurumlarında eğitsel etkinlik olarak kabul edilirler. Çocuklar oyun oynarken arkadaşlarıyla ve yetişkinlerle olan iletişim becerileri gelişir ve bu durum sosyal ve dil gelişimine de destek olur. Hareket gerektiren oyunlar ise çocukların psikomotor gelişimlerini destekler. Okul öncesi dönemde rekabete dayalı oyunlardansa işbirliğine dayalı oyunlar çocuğun gelişimi için faydalı bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde serbest oyun, yapılandırılmış oyun ya da yarı yapılandırılmış oyun eğitsel etkinlik olarak kullanılabilir.

Müzik etkinlikleri okul öncesi dönemde çocuğun gelişimine katkı sağlayan bir diğer etkinlik türüdür. Müzik etkinliklerinde çocuğun iyi bir ürün ortaya çıkarmasından ziyade etkinlik esnasında eğlenmesi önemlidir. Dinleme, şarkı söyleme, ritim çalışmaları, yaratıcı dans gibi etkinlikler okul öncesi dönem müzik etkinliklerinin unsurlarıdır.

Fen ve matematik etkinlikleri okul öncesi eğitim kurumlarında öğrencilere fen ve matematik ile ilgili temel kavramları anlatarak onları hayata ve ilkökula hazırlamayı hedefler. Okul öncesi fen etkinlikleri formal, informal ya da rastlantısal etkinlikler olabilir. Öğretmen tarafından planlanan ve öğrenci katılımıyla uygulanan fen etkinlikleri formal etkinlik olarak isimlendirilirken, öğretmenin oluşturduğu fen köşesinde çocukların başlatarak devam ettirdikleri etkinlikler informal etkinlik, çocukların sorusu ya da merak neticesinde ortaya çıkan ve uygulanan etkinlikler ise rastlantısal etkinlik olarak isimlendirilmektedir (Alisinanoğlu, 2012: 46). Okul öncesi dönem matematik etkinlikleri ise formal matematik bilgilerinin verileceği ilkökula hazırlık mahiyetindedir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları okul öncesi dönemde çocuklara fonolojik farkındalık, sözel dil becerileri, yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık gibi okuma öncesi becerileri kazandırmayı hedefleyen etkinliklerdir. Çocuğun okul öncesi dönemde edindiği gelişen okuryazarlık becerisi ona yaşam boyu rehberlik edecek okuryazarlığın temelini oluşturması bakımından önemlidir.

Rutin etkinlikler okul öncesi eğitim için hazırlanan günlük planlarda her gün aynı saatte yapılması planlanan okula gelme, okuldan ayrılma, yemek, toplanma, temizlik, dinlenme, uyku gibi etkinlikleri ifade etmek için kullanılır.

Okul öncesi eğitim programının işlevselliğini ve başarıya ulaşmasını etkileyen en önemli unsurlardan birisi de öğretmenin yöntem zenginliğine sahip olmasıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında etkinliğin amacına uygun çok farklı eğitim yöntemleri kullanmak mümkündür. Okul öncesi eğitimde sıklıkla kullanılan eğitim yöntemleri ise şunlardır; drama yöntemi, oyun yöntemi, müzik yöntemi, proje yöntemi, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemi, örnek olay yöntemi, gösteri yöntemi, soru cevap yöntemi ve tartışma yöntemi. Bir etkinlik içerisinde farklı yöntemleri bir arada kullanmak mümkündür.

Okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi programın etkinliğini ortaya çıkaran bir diğer önemli unsurdur. Okul öncesi eğitim programında değerlendirme; çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesi olmak üzere üç boyutludur (Alisinanoğlu, 2012: 33). Çocuğun değerlendirilmesi, çocukların bütün

gelişim alanlarında gelişme olup olmadığının ve gelişme miktarının değerlendirilmesidir. Bunun için standard testler, portfolyolar ya da gözlemler değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Programın değerlendirilmesi; programda yer alan etkinliklerin programın hedef ve felsefelerine uygunluğu, çocukların etkinliklere verdikleri tepkiler, etkinliklerin çeşitlerine göre dağılımı gibi konuların değerlendirilmesini içerir. Öğretmenin değerlendirilmesi ise öğretmenin çocuklarla iletişimini ve performansını değerlendirme sürecidir.

1.5. Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımları ve Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi

Okul öncesi eğitim akademi merkezli ya da oyun merkezli olabileceği gibi, öğretmen ya da öğrenci merkezli de olabilir. Akademi merkezli okul öncesi eğitim, öğrenciye belirli bir alanda akademik bilgi kazandırmanın eğitim programının merkezinde olduğu eğitim türüdür. Okul öncesi dönem için bilim, bir veya birkaç yabancı dil, sanat ya da spor dallarından biri, ya da din dersleri programın akademik içeriğini belirleyen unsurlar olabilirler.

Eğitimin diğer alanlarında mevcut olan öğrenci merkezli ya da öğretmen merkezli olma durumu okul öncesi eğitim özelinde de geçerlidir. Öğrencinin öğrenme ortamına aktif katılımını sağlayacak şekilde planlanmış eğitim programı ya da eğitim ortamları öğrenci merkezli olarak isimlendirilirken, öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerini yönlendirdiği eğitim programları ise öğretmen merkezli olarak tanımlanmaktadır.

Bu özelliklerin dışında okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin içeriğini belirlemede temel faktör olarak kullanılan bazı alternatif eğitim felsefeleri de mevcuttur. Bunlar; Montessori, Reggio Emilia, Waldorf, Orman Pedagojisi ve High Scope gibi farklı yaklaşımlardır.

Montessori Yaklaşımı: İlk kez 1907 yılında İtalya'nın ilk kadın doktoru olan Maria Montessori'nin Çocuklar Evi adıyla açtığı ve zekâ geriliği olan çocukların eğitiminin yapıldığı anaokulunda uygulanmış bir eğitim metodudur. Metodun kurucusu Maria Montessori Çocuklar Evi'ndeki deneyimleri neticesinde kendi

ismiyle literatüre giren bu metodu geliştirmiştir. Montessori metodu farklı yaşlardan çocukların bir sınıfta iki yetişkin gözetiminde eğitim görmesini öngören bir modeldir. Montessori metodunda öğretmenin temel görevi öğrenme ortamını düzenlemek ve öğrencilerin bireysel gelişimlerini gözlemleyerek onlara bireysel destek sağlamaktır (Sak, 2014: 6).

Reggio Emilia Yaklaşımı: İtalya'nın Reggio Emilia kasabasında Malaguzzi isimli bir eğitimcinin önderliğinde bütün kasabadaki ebeveynlerin katkılarıyla o bölgenin çocuklarına özel olarak geliştirilen bir eğitim metodudur (Pekdoğan, 2012: 238). Proje tabanlı öğrenme sistemi uygulayan metoda göre fen, sanat, dil, spor gibi alanların hepsi bir bütün halinde öğretmen ve öğrenciler tarafından beraber planlanıp uygulanan projelerle öğrenilir. Projeler uygulanırken alanında uzman kişiler okula davet edilir ya da eğitim amaçlı geziler yapılır. Herkese hitap eden, paket halinde hazırlanan ve standart testlerde maksimum başarı elde etmeyi hedefleyen eğitim programlarını uygulamayı reddeden Reggio Emilia metoduna göre eğitim bireye özel ve onun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak planlanmalıdır.

Waldorf Yaklaşımı: İlk Waldorf okulu 1919 yılında savaş sonrası yoksullaşan Almanya'nın Stuttgart kentinde eğitimci ve felsefeci Rudolf Steiner tarafından bölgedeki Waldorf-Astoria sigara fabrikasının işçileri için verilen eğitim neticesinde kurulmuştur (Onur,2006: 29). Yaklaşımın kurucusu Steiner okul öncesi dönem çocuğunu "baştan sona bir duyu organı" olarak tanımlar. Bu nedenle Steiner yedi yař öncesi çocukların çevrelerinde yaşanan olayları negatif ve pozitif enerjiler halinde hissettiklerini ve hissedilen her türlü enerjiyi taklide meyilli olduklarını savunur (Onur, 2006: 31) Waldorf felsefesine göre okul öncesi çocuğunun dünyası hisler, oyun ve taklitten ibarettir. Eğitim ortamlarının düzenlenmesinde Waldorf felsefesi bu özelliğin dikkate alınması gerektiğini savunur. Bu nedenle Waldorf yaklaşımına göre çocuğa hayal gücünü geliştirebilecek en az yapılandırılmış şekilde oyuncak sečilmesi ve serbest oyun için ona zaman ve mekân tanınması oldukça önemlidir. Yaklaşım okul öncesi dönem için yapılandırılmış ve önceden planlanmış bir eğitim programı önermez.

Orman Pedagojisi Yaklaşımı: Orman pedagojisi yaklaşımı çocukların okuldaki zamanlarının büyük bölümünün orman, bahçe, kır gibi doğayla iç içe olan açık alanlarda oyun ve keşif temelli etkinliklerle geçirilmesi gerektiğini savunur. Bu yaklaşımda amaç çocuğun doğada yaşayarak ve yaparak öğrenme deneyimi edinmesidir. Orman pedagojisini benimseyen okullarda çocuklar ağaçlara tırmanarak eğlenebilir, hazır oyuncaklar genelde bulunmaz, isteyen çocuklar doğal materyallerden kendilerine oyuncak yapabilirler. Doğada var olan taş, yaprak, toprak, ağaç dalları, bitkiler ve hayvanlar çocuklar için birer oyuncak ve eğitim materyalidir.

High Scope Yaklaşımı: 1962 yılında Amerika'da David P. Weikart ve meslektaşları tarafından geliştirilen eğitim yaklaşımıdır. Yaklaşım Piaget' nin eğitim kuramlarından hareketle öğrenci katılımı ile etkin öğrenme kavramlarını temel alır. High Scope yaklaşımı çocuğun kendi kendine başlattığı ve devam ettirebildiği etkinlikler vesilesiyle en iyi ve kalıcı şekilde öğrenebildiğini savunur (Ezmeçi, Akman, 2016: 5). Yaklaşım günlük programı etkili bir şekilde kullanmayı ve “plan-çalış-değerlendir” sistemiyle öğrencinin çalışmasını kendisinin planlamasını savunur. Bu yaklaşımda öğrencinin çalışma zamanında neler yapacağını anlattığı bir planlama zamanı, planlarını gerçekleştirebileceği bir çalışma zamanı ve yaptıklarını anlatabileceği bir değerlendirme zamanı her günlük planda olması gereken aktivitelerdendir. Bu etkinliklerin dışında High Scope temelli bir günlük planda küçük grup, büyük grup ve bahçe etkinlik zamanları yer alır. High Scope yaklaşımında öğretmen çoğu zaman, çocukların planlamalarına, öğrenme sürecini başlatmalarına ve devam ettirmelerine yardımcı olan bir gözlemci rolündedir.

Okul öncesi eğitimde din eğitimi kurumun eğitim felsefesine, öğrenci gelişim özelliklerine ve veli beklentisine göre farklı şekillerde verilebilir. Örneğin akademi temelli bir okul öncesi eğitim kurumunda klasik din eğitimi çocukların anlayabileceği düzeye getirilerek sunulabilirken, oyun temelli bir okul öncesi eğitim kurumunda serbest ve yapılandırılmış oyun etkinliklerinden bazıları dini eğitim amaçlı kullanılabilir. Bunun yanında yukarıda açıklanan alternatif eğitim felsefelerini benimseyen okulların eğitim programlarına da benimsenen eğitim felsefesine göre uyarlanmış din eğitimi programları hazırlanarak ekleme yapılabilir. Örneğin; Amerika'da akademisyen Davud Tevhidi tarafından geliştirilen İslam dini merkezli

eğitim metodu olan Terbiye Projesi (Tarbiyah Project) çerçevesinde okul öncesi dönem için Montessori metoduna göre uyarlanmış İslam dini eğitimi programı hazırlanmıştır. Hazırlanan program Terbiye Projesi'nin uygulandığı Amerika'daki Crescent Academy okullarında halen uygulanmaktadır. Bunun yanında Amerika'da ve Avrupa'da alternatif eğitim metotlarını benimseyen ve benimsediği metoda göre İslam dini eğitimi veren okul öncesi eğitim kurumları mevcuttur. Günümüzde Türkiye'de alternatif eğitim akımlarına göre okul öncesi eğitim veren özel anaokulları mevcuttur. Fakat bu kurumlar içerisinde din eğitimi de veren anaokulu örneğine neredeyse hiç rastlanılmasa da, ihtiyaç halinde ve isteğe bağlı olarak High Scope temelli din eğitimi, Montessori temelli din eğitimi ya da orman pedagojisi temelli din eğitimi veren okul öncesi eğitim kurumları ve programları hazırlanabilir.

1.6. Gelişim Alanları ve Dini Gelişim

Gelişim kavramını en genel anlamıyla tanımlayacak olursak, gelişim doğum öncesinde başlayan ve bireyin hayatı boyunca devam eden, kişinin biyolojik, psikolojik, sosyal, ahlaki ve dini açıdan gelişme kaydettiği bir süreçtir (Osmanoğlu, 2007: 6). Türkiye'de eğitim bilimciler M.E.B. tarafından kabul gören gelişim alanları; fiziksel gelişim, psikomotor gelişim, bilişsel gelişim, kişilik gelişimi, duygusal gelişim, sosyal gelişim ve ahlak gelişimidir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı meslek liseleri için ders kitabı olarak kullanılan "gelişim" başlıklı modülde sekiz temel gelişim alanından bahsedilmektedir. Bu alanlar fiziksel, psikomotor, bilişsel, kişilik, duygusal, sosyal, cinsel ve ahlak gelişimi alanlarıdır (M. E. B., 2011: 24- 32).

Türkiye'de gerek Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlarında ve eğitim programlarında gerekse Eğitim Fakülteleri'nin ilgili bölümlerinde gelişim alanları konusuna Batıda yapılan bilimsel araştırmalarda sıklıkla kullanılan ve en az diğer gelişim alanları kadar önemli olan "dini gelişim" alanına yer verilmemektedir. Türkiye'de dini gelişim kavramı sadece İlahiyat Fakültelerinin ilgili alanlarında yapılan akademik araştırmalarda son birkaç yıldır kendine yer edinebilen bir alan olagelmiştir. Bu araştırmada okul öncesi dönem din eğitimi programları incelendiği için dini gelişim kavramının bu çalışma özelinde gelişim alanı olarak görmezden

gelinmesi mümkün değildir. Bu nedenle bu araştırma Türkiye’de genel kabul gören sekiz gelişim alanına ilave olarak dokuzuncu gelişim alanı olan dini gelişimi de önemli bir gelişim alanı olarak kabul etmekte ve dikkate almaktadır.

1. Fiziksel Gelişim: Bedeni oluşturan tüm organların gelişmesini, boyun uzamasını, kilo artışı, kemiklerin gelişmesini, dişlerin çıkmasını ve değişmesini, kas, beyin ve tüm sistemlerle (sinir, sindirim, dolaşım, boşaltım, solunum vb.) duyu organlarının gelişimini kapsayan süreç fiziksel gelişim olarak adlandırılır. Doğum sonrası Fiziksel gelişimin en hızlı olduğu dönem bebeklik dönemidir.

2. Psikomotor Gelişim: Fiziksel gelişim ve merkezi sinir sisteminin gelişimine paralel olarak organizmanın isteğe bağlı hareketlilik kazanması psikomotor gelişim olarak isimlendirilir. Bir diğer ifadeyle psikomotor gelişim “motor” becerilerde ortaya çıkan davranışların kontrol altına alınması sürecidir.

3. Bilişsel Gelişim: Doğumdan başlayarak kişinin çevresindeki dünyayla etkileşimini sağlayan ve dünyayı anlamasına yarayan bilginin edinilip kullanılmasına, saklanmasına, yorumlanarak yeniden düzenlenmesine ve değerlendirilmesine yardım eden, bütün zihinsel süreçleri içine alan gelişim alanıdır.

4. Kişilik Gelişimi: İnsanı başkalarından ayıran, kişinin doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı özelliklerin bütününe kişilik denir. Bireyin duyguları, yetenekleri, güdüleri, mizacı; sosyal, fiziksel, psikomotor ve bilişsel (zihinsel) özellikleri, karakter ve değerleri, inançları, tutumları, görüşleri vb. tüm özellikleri onun kişiliğini oluşturur. Kişilik gelişimi de gelişimin diğer alanları gibi çevre ve kalıttan etkilense de kişilik gelişimine çevrenin etkisi kalıttan daha fazladır. Bebeğin sağlıklı bir kişilik geliştirebilmesi için ihtiyaçlarının zamanında karşılanması önemlidir.

5. Duygusal Gelişim: Duygusal gelişim; çevreden, iç ve dış dünyadan gelen etkiler neticesinde herhangi bir olayın kişiye hoş gelip gelmeme hâlidir. Kişinin ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmaması onun haz ya da elem duymasına sebep olarak onun duygusal gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecektir.

6. Sosyal Gelişim: Sosyal gelişim; insanın doğumdan yetişkinliğe kadar sosyal uyaranlara, grup yaşamına, sosyal müeyyidelere karşı duyarlı olabilmesi, içinde bulunduğu grupla ya da yaşadığı kültürdeki diğer insanlarla geçinebilmesi ve onlardan biri gibi davranabilmesidir.

7. Ahlak Gelişimi: Genel anlamda mutlak olarak iyi olduğu düşünülen ya da belli bir yaşam anlayışından kaynaklanan davranış kurallarının bütünü ahlak olarak tanımlanır (Osmanoğlu, 2007: 44). Ahlak gelişimi ise; bireyin toplumun değer yargılarını benimseyerek içinde bulunduğu çevreye uyumunu ve kendi ilke ve değer yargılarını oluşturmasını amaçlayan sürece verilen isimdir.

8. Cinsel Gelişim: Fiziksel gelişime paralel olarak cinsel kimliğin oluşmasını ve kişinin cinsel kimliğine uygun davranışlar göstermesini konu edinen gelişim alanıdır.

9. Dini Gelişim: Dini gelişim, temelde bir inanç/iman gelişimi olarak ortaya çıkan, zamanla gelişime bağlı olarak dini duygunun diğer boyutlarında meydana gelen gelişme ve değişmeyi kapsayan bir süreç olarak tanımlanır (Osmanoğlu, 2007: 42). Dini duygu, tabiatüstü bir kuvvetle yani mutlak olanla birleşmeyi hedefleyen bir iç kuvvettir (Osmanoğlu, 2007: 42).

Bu noktada dini gelişimin ahlak gelişimi ya da duygusal gelişim kapsamında değerlendirilmesinin imkânı sorgulanabilir. Diğer bütün gelişim alanlarının birbiriyle irtibatlı olması gibi dini gelişim alanının da ahlak gelişimi ve duygusal gelişim alanlarıyla bağlantılı olduğu noktalar mevcuttur. Fakat dini gelişim kapsamında değerlendirilen inanç gelişimi ve inanç gelişiminin özellikleri konusu ahlak gelişimi

ya da duygusal gelişimin alt başlığı olamayacak kadar geniş bir konu olduğu için dini gelişim ayrı bir gelişim alanı olarak kabul edilmektedir.

İnanç gelişimi konusunda Clark (1998) önemli tespitlerde bulunarak çocukluk dini ile yetişkinlik dönemi dininin farklı kavramlar olduğuna vurgu yapar. Clark (1998)' e göre çocuklukta çevrenin etkisi ve çocuğun zihin ve hayal dünyasının birleşimiyle oluşan çocukluk dini, çocuğun gelişimine paralel olarak gelişerek yetişkinlik dönemi dinine evrilir.

Çocukta var olan inancın kaynağı noktasında fikir ayrılıkları mevcuttur. Clark (1998) çocukta doğuştan gelen bir inanma eğiliminin olamayacağını, çocuğun inanma eğiliminin kaynağının onun doğasında var olan dört temel ihtiyaç olduğunu savunur. Söz konusu temel ihtiyaçlar ise şunlardır; güvenlik, karşılık verme, tanınma onaylanma ve yeni tecrübe ihtiyacı. Jung ve Elkind'in çalışmalarına göre ise insanda doğuştan gelen kalıtımsal bir inanma eğilimi mevcuttur (Oruç, 2011: 102). Fakat çocuğun inandığı din yetişkinler tarafından yönlendirilse de onların kabul ettiği dinden oldukça farklıdır. Çocuklar yetişkinlerden aldıkları dini inançları bireysel ve ruhsal yapılarına uygun olarak içselleştirir ve kendi inanç dünyalarını oluştururlar (Yavuz, 2012: 1).

Clark (1998)' e göre çocukluk dininin temel özellikleri ise şunlardır; fikirlerin dış etki ile düşünmeden kabul edilmesi, çocuğa yakın olan yetişkinlerin mutlak doğru ve otorite olarak görülmesi, benmerkezcilik, antropomorfizm, taklidi olmak, bazı konularda kendiliğinden olmak, hayret ve merak.

Erken çocukluk döneminde din eğitimi verilmeli mi, verilecekse hangi dini bilgiler hangi yöntemle verilmeli soruları yıllardır eğitimcileri, araştırmacıları meşgul eden sorular olagelmıştır. Gelişim teorisyenleri bu konuda farklı fikirleri savunmaktadır. Erken çocukluk döneminde din eğitimi verilmesine karşı çıkan tek teorisyen, dini bilimin karşıtı bir kavram olarak gören ve insanda var olan Tanrı tasavvurunun bir yanılsama olduğunu savunan Freud'dur (Oruç, 2013: 974). Bunun dışında kalan teorisyenler ise dini gelişimi açıklarken Piaget'nin bilişsel gelişim teorisinden ve Kohlberg'in ahlaki gelişim teorisinden etkilenmişlerdir. Piaget'nin bilişsel gelişim teorisine göre Tanrı tasavvuru, ebeveyni mutlak güç ve otorite olarak

gören çocuğun ebeveyninin de hata yapabildiğini gördüğünde ortaya çıkan bir kriz durumundan sonra daha güçlü bir otorite arayışı neticesinde çocuk zihninde ortaya çıkar. Bir diğer ifadeyle; Piaget'ye göre Tanrı çocuğun zihinsel ihtiyaçlarını karşılayan bir ebeveyn rolündedir (Oruç, 2013: 974).

Elkind dini gelişim alanında yaptığı araştırmalarda Piaget'nin yarı klinik görüşme metodunu kullanmış ve bütün dinlerde çocukların aynı gelişim döneminde aynı dini gelişim özelliklerini gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Elkind'e göre dini gelişim aşamaları; korunma dönemi (0-2 yaş), temsil dönemi (2-7 yaş), ilişki dönemi (7-12 yaş) ve idrak dönemi (12 ve üzeri yaş) dir (Oruç, 2013: 974).

0-2 yaş döneminde çocuk zihinsel olarak nesnenin sürekliliğini kazanır. Yani gözünün önünden kaybolan bir nesnenin gerçekte yok olmadığını fark eder. Elkind çocuğun nesnenin sürekliliğini kazandığı dönemin çocuğa Allah kavramını anlatmak için en uygun dönem olduğunu savunur (Oruç, 2013: 975).

0-2 yaş dönemi Erickson'a göre güven kazanıp kazanamama dönemidir. Ve bu dönem bebeğin yetişkinlik dönemi dindarlığı üzerinde belirleyici etkiye sahiptir. Erickson'ın teorisinden etkilenen Fowler, hayatın ilk iki yılında ebeveyni ile güvenli bağlanma yaşayan bebeklerde bebeklik döneminde karşılaşılan sorunların çözümünde yardımcı bir ilksel inanç geliştiğini savunur. Araştırmacı Fowler'e göre bu dönem sezgisel yansıtıcı dönemdir. (Oruç, 2013: 975).

2-7 yaş döneminde konuşmayı öğrenen çocuk kelimelerin düşünceyi ifade eden semboller olmasından hareketle Yaratıcıyı ifade edecek sembol arayışına girer. Bu döneme dini gelişim açısından Elkind temsil arayışı ismini verir (Oruç, 2013: 976). Aynı dönem Harms'a göre peri masalı dönemidir, zira çocuğun zihnindeki Tanrı tasavvuru kaf dağının ardında ya da bulutların üzerinde yaşayan, çok korkulan, çok saygı duyulan bir kral gibidir (Oruç, 2013: 976).

Piaget'nin bilişsel gelişim aşamalarını araştırmalarında temel alan ve çocukta dini duygunun gelişimini araştıran Goldman'a göre kutsal kitap yetişkinler için indirilmiştir ve çocuklara kutsal kitaplarla ilgili materyalleri direk sunmak dinin yanlış anlaşılmasına, ya da dine çocukça yorumlar getirilmesine sebep olacağı için

doğru değildir (Oruç, 2013: 978). Goldman bunun yerine çocuğa günlük hayatta karşılığı olan daha somut, ocuk tarafından daha kolay anlaşılabilen dini bilgiler verilmesi gerektiğini savunur (Oruç, 2013: 978). Goldman'ın din eğitimi ile ilgili nerileri dini gelişime sadece bilişsel gelişim açısından bakmak ve duygusal gelişimi hesaba katmamak açısından eleştirilmiştir.

1.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde karşılaştırmalı eğitim, okul öncesi eğitimi, din eğitimi ve program geliştirme alanlarında yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Bunlar genel olarak eğitim programlarının ve din eğitimi programlarının karşılaştırıldığı araştırmalar ve okul öncesi din ve değerler eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalardır. Araştırmaların sıralaması araştırma konusuna göre yapılmıştır.

Karşılaştırmalı eğitim konusunda, başlangıçta eğitim sistemi karşılaştırması olarak başlayan araştırma konuları, giderek daha özel alanlara yoğunlaşarak, eğitim programı ya da ğretim metodu karşılaştırması olarak değişmiştir. Eğitim biliminin bütün dallarında eğitim programı karşılaştırmasını konu edinen araştırmaların sayısının son yıllarda arttığını görmekteyiz. Öncelikle Türkiye'de eğitim programları ile diğer ülke eğitim programlarını karşılaştıran bazı çalışmalara değinmek istiyoruz.

Mustafa (2011) Gazi niversitesi'nde hazırladığı “Türkiye, Almanya ve Hollanda ilköğretim yabancı dil (İngilizce) ğretim programlarının karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde Türkiye, Almanya ve Hollanda'nın eğitim sistemlerini ve ilköğretim yabancı dil ğretim programlarını hedefler, içerik, ğretim süreçleri ve değerlendirme sistemleri bakımından karşılaştırmaktadır. Araştırma sonucunda, Türk eğitim sisteminin Hollanda ve Almanya eğitim sistemlerine göre daha merkezizetçi bir yapıya sahip olduğu ve Türkiye'nin ilköğretim İngilizce programının diğer iki ülkeye göre daha kapsamlı ve detaylı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla Almanya ve Hollanda programları içerik konusunda öğretmene öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre hareket etme imkânı tanırken Türkiye ilköğretim İngilizce programının ayrıntılı içerik sunumu sebebiyle öğretmenin öğrenciye göre hareket etme imknını kısıtladığı saptanmıştır.

Güreşçi (2013)'ün çalışması ise din öğretimi programları üzerinedir. Güreşçi (2013) Ankara Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “Türkiye, Hamburg, Zürih din öğretimi programlarının amaç ve kazanımları yönünden karşılaştırılması” isimli araştırmasında, Türkiye, Hamburg ve Zürih din dersi programlarında yer alan amaç ve kazanımların Bloom taksonomisine göre analizlerini yapmış ve bu analizleri mukayese etmiştir. Araştırmada bu üç ülkenin din dersi öğretim programlarının tarihçesi, temellendirilmesi, türü ve statüsü, öğretmenleri, kitap ve materyalleri, programı, program yaklaşımları ve uygulama ilkeleri mukayese edilerek incelenmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye ve Hamburg din dersi programlarının içeriklerinde kültür ve ahlak kavramları bulunduğu ve bu iki programda bilişsel alan düzeyi kazanımlarının yanı sıra duyuşsal alan düzeyi kazanımları ve psikomotor alana ait hedeflerin bulunduğu; Zürih din dersi programında ise kazanımların psikomotor ve duyuşsal alandan çok bilişsel alana yoğunlaştığı saptanmıştır.

Akar (2014) Celal Bayar Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “Türkiye ve İngiltere temel eğitim düzeyi din dersi programlarının karşılaştırılması” adlı araştırması Din Dersi programları üzerinedir. Akar araştırmasında Türkiye 4.-8. sınıflar Din Dersi Programları ile İngiltere Din Dersi Programının 2. ve 3. anahtar evreleri hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları bakımından mukayese etmiş ve elde edilen verileri alt problemlere göre yorumlamıştır.

Şimşek (2014) Ankara Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “İngiltere'de devlet okullarında okutulan din eğitimi (re) dersi ile Türkiye'de devlet okullarında okutulan din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin (4-8) öğretim programlarının karşılaştırılması” adlı araştırmasında Akar ile aynı yıl aynı konuyu çalışmıştır. Araştırma İngiltere ve Türkiye din dersi programlarını karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada iki Din Öğretim Programı içerisinde yer alan amaç ve kazanımlar, öğrenme alanlarına, sınıf düzeylerine ve Bloom'un taksonomisine göre incelenmiş ve mukayese edilmiştir. Araştırma neticesinde; İngiltere Din Eğitimi Müfredat programı belirlerken, eğitimi bölgelerinde yer alan Din Eğitim Danışma Kurullarının (SACRE) etkili olduğu

böylelikle İngiltere'de bireylerin din eğitimi ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılandığı, İngiltere'de Din eğitime başlama yaşının Türkiye'den daha erken olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim programının merkezden hazırlanıp tüm ülkede aynı şekilde uygulandığı, Din eğitime başlama yaşının İngiltere'ye göre daha geç olduğu saptanmıştır.

Program geliştirme alanında din eğitimi konusunda yapılan araştırmalara baktığımızda, Kur'an kursu ya da din eğitimi programını konu edinen bu araştırmalarda programların belirli kriterlere göre incelendiğini görmekteyiz.

Yıldız (2010) Gazi Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatının dini sosyalleşme açısından değerlendirilmesi" adlı araştırmasında ortaöğretim (9., 10., 11., ve 12., sınıflar) Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretim programını, dini sosyalleşme açısından, yapısal işlevsel teoriye göre söylem analizi tekniği çerçevesinde değerlendirerek, ortaöğretim kurumlarında dini anlamda nasıl bir sosyalleşme hedeflendiğini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırmaya göre din kültürü dersi dini sosyalleşmenin önemli bir ayağıdır. Yapılandırmacılık anlayışına göre yeniden düzenlenen din kültürü dersi programı da bu amaca hizmet eder niteliktedir. Dersin dini sosyalleşmeye katkısını olumsuz etkileyen en önemli etken ise haftalık ders saatinin bir saatle kısıtlı olmasıdır.

Zengin (2010) Marmara Üniversitesi'nde doktora tezi olarak hazırladığı "Yapılandırmacılık ve din eğitimi ilköğretim DKAB öğretim programlarının değerlendirilmesi ve öğretmen görüşleri açısından etkililiği" adlı araştırmasında, eğitimde davranışçı anlayıştan bilişselci ve yapısalcı anlayışa doğru bir paradigma değişimi olduğunu belirterek, bu değişimin din eğitimi üzerindeki izdüşümlerini ortaya çıkarıp yorumlamaya çalışmıştır. Eğitimde davranışçı anlayışın yerini alan yapısalcı anlayışa göre; öğrenci pasif ve dinleyen konumundan öğrenme sürecine aktif katılan kişi konumuna geçerken, öğretmen de rehberlik ve öğrenme sürecini yönlendirme görevlerini üstlenmiştir. Zengin araştırmasında yapılandırmacılık anlayışına göre yeniden hazırlanan yeni DKAB öğretim programını, programın

öğeleri açısından incelemiş ve programın etkililiği hakkında DKAB öğretmen görüşlerini almak için nitel bir araştırma yapmıştır.

Kocaoğlu (2014) Erciyes Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “Kur'an kursları öğretim programının eğitimde program geliştirme ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, Kur'an Kursları Öğretim Programının, eğitimde program geliştirme ilkelerine göre değerlendirilmesini konu edinmiştir. Araştırmada, programın hazırlık aşaması, amaçları, içeriği, öğretme-öğrenme süreçleri, ölçme-değerlendirme boyutu ve öğeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; Kur'an Kursları Öğretim Programında, programın hazırlık aşaması ile ilgili ayrıntılı bilgilendirme yapılmadığı, programın temel yaklaşımı ile ilgili bilgi verildiği halde, temel alınan program geliştirme modelinin net olarak belirtilmediği saptanmıştır. Ayrıca, hedef belirleme ve yazma ilkelerine uygunluk konusunda, programda eksikliklerin bulunduğu belirtilmiştir. Son olarak, program hazırlanırken içerik ögesine daha çok önem verildiği ve programda bağımsız bir ölçme-değerlendirme bölümünün bulunmadığı belirtilmiştir.

Okul öncesi dönem din eğitimi ve değerler eğitimi alanında yapılan araştırmalara baktığımızda, şimdiye kadar okul öncesi din eğitiminin yasal dayanağı olmadığı için bu alanda yapılan araştırmaların çoğunlukla değerler eğitimi konu edildiğini görmekteyiz.

Okul öncesi din eğitimi alanında Türkiye'de yapılan ilk akademik çalışma Selçuk (1989) tarafından yazılan “Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler” adlı doktora tezidir. Selçuk doktora tezini bir yıl sonra aynı isimle yayımlamıştır. Selçuk (1990), gelişim özellikleri ve bireysel ihtiyaçlarına göre okul öncesi ve okul çağı çocuğunun eğitiminde yer alabilecek dini motiflerin neler olduğunu ve çocuğun gelişiminin hangi evrelerinde hangi dini muhtevayı almaya hazır olduğunu araştırmasında konu edinmiştir. Araştırmacı Batıda çocukların dini gelişimi, dini gelişimi etkileyen faktörler, çocukluk teolojisi gibi alanlarda çok sayıda çalışma yapılmış olmasına rağmen ülkemizde bu konuda yapılan çalışmaların sayısının yok denecek kadar az olmasını ülkemiz din eğitimi çalışmaları adına bir eksiklik olarak değerlendirir.

Bunun yanında araştırmacı, okul öncesi din eğitiminin planlı bir şekilde verilebilmesi için, çocukta din duygusu, onu karşılayacak içerik ve içeriğin gelişim düzeylerine göre aktarımı ile ilgili bilimsel çalışmaların bu alanda bir metodoloji geliştirmenin yapı taşı olduğunu vurgular (Selçuk, 1990: 107).

Alanda yapılan ikinci akademik çalışma 1993 yılında Yurdağul Konuk tarafından Marmara Üniversitesi'nde "Okul öncesi çocuklarda (5-6 yaş) dini duygunun gelişimi ve eğitimi (dini konularda anne-çocuk iletişimi)" adıyla hazırlanan yüksek lisans tezidir.

Türkiye'de okul öncesi din eğitimi alanında yapılan üçüncü akademik çalışma ise Zeynep Nezahat Özeri'nin 2001 yılında Marmara Üniversitesi'nde hazırladığı "Okul öncesi eğitim kurumlarında din ve ahlak eğitimi" adlı doktora tezidir. Söz konusu araştırma 2004 yılında aynı adla DEM Yayınları tarafından basılmıştır. Yazar, araştırmasında okul öncesi dönem çocuğunun yaşlara göre bilişsel, fiziksel, sosyal – duygusal ve dini – ahlaki gelişim özelliklerini açıklamıştır. Özeri (2004) araştırmasında, okul öncesi dönemin kişinin yetişkinlik hayatını şekillendiren en önemli dönem olduğunu, dini duygunun çocukta doğuştan var olduğunu ve dini gelişimin de diğer gelişim alanları kadar önemli ve desteklenmesi gereken bir alan olduğunu vurguladıktan sonra okul öncesi eğitim programlarında din ve ahlak eğitiminin bulunmasının gerekli olduğunu savunmuştur. Araştırmada dünyadan okul öncesi din eğitimi uygulama örnekleri sunulduktan sonra, araştırmacı tarafından hazırlanan okul öncesi din ve ahlak eğitimi program örneği de araştırmanın sonuna eklenmiştir.

Kotan (2003) Sakarya Üniversitesinde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "5-6 yaş çocuğu ana sınıf öğrencilerinde dini duygu ve düşünce gelişimi" adlı araştırmasında 5-6 yaş çocuklarında dini duygu ve düşüncenin gelişimini konu edinmiştir. Çocuklarla yaptığı mülakatları SPSS programı ile analiz ederek şu sonuçlara ulaşmıştır; çocuklarda Allah tasavvuru antropomorfiktir yani çocuk zihninde Allah kavramı insana ait izler taşır ve çocukta doğuştan gelen bir Allah inancı vardır. Çocukta Allah inancı sevgiye dayalıdır, çocuğun dini yaşantısı

çevresini taklit yoluyla başlar ve çocukta dini inanç ve tutumun oluşmasında erken çocukluk döneminde en etkili faktör ailedir.

Biberci (2010) Selçuk Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "2-7 yaş arası çocuklarda sevgi ve merhamet değerlerinin hadisler ışığında öğretimi" adlı araştırmasında erken çocukluk dönemi değerler eğitiminde dikkat edilmesi gereken hususları pedagojik kuramlar ve hadisler ışığında ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma dini gelişimi fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişim kadar önemli ve doğru desteklenmesi gereken bir gelişim alanı olarak görmektedir. Araştırmaya göre, erken çocukluk döneminde değerler eğitiminde birincil sorumluluk ailededir ve çocuğun gelişim özellikleri dikkate alınarak planlanan değerler eğitimi daha etkilidir. Bunun için aileler erken çocukluk döneminin özellikleri ve bu dönemde verilecek eğitimin önemi hakkında bilgilendirilmelidir.

Bayındır (2010) Selçuk Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Çocuğun din eğitiminde taklit ve özdeşleşme" adlı araştırmasında, çocuğun eğitiminde ve gelişiminde taklit ve özdeşleşmenin önemine vurgu yapmaktadır. Araştırmaya göre insanların doğru davranış geliştirmeleri için doğru modelleri örnek alma ihtiyacı vardır ve Allah'ın insanlara davranışlarında model olsun diye peygamberler göndermesinin sebebi de insanın doğasında var olan taklit ve özdeşleşme özelliğidir. Bu özellik din eğitiminde doğru kullanılırsa çok çaba sarf etmeden çocuğa istenilen davranışlar kazandırılabilir. Araştırma, insanın taklit ve özdeşleşme özelliğinin din eğitiminde nasıl bir eğitim metodu olarak kullanılabileceğini konu edinmektedir.

İpşirli (2011) Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "3-6 yaş çocuğun genel ve din eğitiminde temel değerler" adlı araştırmasında erken çocukluk döneminde değerler eğitiminin önemini Piaget, Erikson, Kohlberg ve Fowler gibi alanının uzmanlarının teorileri ışığında açıklamaya çalışmıştır. Araştırmaya göre insanın gelişiminde öğrenmenin en hızlı ve en kalıcı olduğu dönem 3-6 yaş arası dönemdir. Bu dönemde edinilen bilgi ve duygu tecrübeleri kişiye hayatı boyunca rehberlik edecek niteliktedir. Bu nedenle, bu dönem çocuğunun gelişim

özelliklerinin eğitimciler ve din eğitimcileri tarafından iyi bilinmesi önem arz etmektedir.

Tatar (2013) Atatürk Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Okul Öncesi Eğitim Programı Din Eğitimi İlişkisi" başlıklı araştırmasında, Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi eğitim programındaki etkinlikleri din eğitimi ile bağlantı kurarak incelemeye çalışmış ve okul öncesi din eğitimi etkinlik önerileri sunmuştur. Tatar, din duygusunun çocukta doğuştan var olduğunu, çocukta erken çocukluk döneminde hayata dair birçok konuya olduğu gibi dini konulara da çok yoğun bir ilgi ve merakın bulunduğunu ve bu dönemde verilecek olan dini eğitimin çocuğun yetişkinlik dönemi dindarlık düzeyini belirlemede etkin rol oynadığını belirtmiştir. Bu gerekçelerden hareketle okul öncesi eğitim programının çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklerken dini ve ahlaki gelişimlerini de desteklemesi gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle, programda dini ve ahlaki gelişimi destekleyici etkinlikler bulunmasının gerekli olduğunu savunarak araştırmasında okul öncesi dönemde dini gelişimi destekleyecek din eğitimi etkinlikleri önerisinde bulunmuştur.

Sevim (2013) Fatih Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Search for an alternative way in preschool education - Okul öncesi eğitiminde alternatif yol arayışları" adlı araştırmasında ailelerin din ve değerler eğitimi veren anaokullarını tercih etme sebeplerini aileler ve kurum yöneticileri ile görüşmeler yaparak incelemiştir. Sevim, Türkiye'de okul öncesi din eğitimine duyulan ihtiyacın arka planını Tanzimat'tan itibaren Türk eğitim sistemini etkileyen tarihi ve siyasi olayları inceleyerek anlamlandırmaya çalışmıştır. Araştırmacıya göre Tanzimat'la birlikte ortaya çıkan eğitimde ikili yapı 1924 Tevhid-i Tedrisat kanunu ile ortadan kaldırılmış ve böylelikle devlet din eğitimi verme mesuliyetini üstlenmiştir. Osmanlı devrinde vakıflar ve sivil toplum kuruluşlarının üstlendiği din eğitimi ihtiyacını yeni kurulan laik devletin üstlenmesi ve bu alanda vakıflardan kalan boşluğu tam olarak dolduramaması neticesinde halkın din eğitimi talebi karşılanamamış ve bu konu devlet ve halk arasında bir gerilim alanı olagelmıştır. Devletin din eğitimine ayırdığı kısıtlı alan zaman zaman halkın ısrarlı talepleri neticesinde genişlemiş ve imam hatip liseleri, ilahiyat fakülteleri, Kur'an

kursları açılmıştır. 28 Şubat süreciyle bu alan tekrar daraltılmış ve halk din eğitimi ihtiyacını karşılamak için alternatif yol arayışlarına başvurmak durumunda kalmıştır. Sevim araştırmasında halkın din eğitimi için başvurduğu alternatif yol arayışlarını okul öncesi eğitim özelinde incelemiş, Beykoz, Ümraniye ve Üsküdar'da 18 aile ve dört anaokulu müdiresiyle görüşerek ailelerin okul öncesi eğitimde alternatif din eğitimine yönelmelerinde etkili olan faktörleri anlamaya çalışmıştır. Araştırmacı Türkiye'de insanların istedikleri kadar değil, devletin istediği kadar din eğitimi alabildiklerini araştırmasında vurgulamıştır. Araştırmacıya göre aileler sadece din eğitimi veren bir okula çocuklarını göndermek istemiyor, çocuklarını özel okula gönderen aileler çok zengin de değiller, buna rağmen ailelerin din eğitimi de veren özel anaokullarını tercih etme sebepleri çocuklarının din eğitimine erken yaşta başlaması ve çocukların din eğitimi alırken sosyalleşip ilkokula hazırlanmaları isteği. Yani Türkiye'de okul öncesi eğitimde alternatif okulları tercih eden ailelerin beklentisi tek yönlü (sadece seküler ya da sadece dini eğitim veren bir okul) değildir. Aileler çok yönlü dini ve seküler eğitimi bir arada veren bir eğitim istedikleri için maddi imkânları kısıtlı da olsa alternatif eğitim veren özel anaokullarını sıklıkla tercih ediyorlar. Araştırmacıya göre imam hatip liselerine ve ortaokullarına olan yoğun talebin sebebi de ailelerin dini ve seküler eğitimi birleştiren çok yönlü eğitim talebidir.

Sevim'in araştırması Türkiye'de okul öncesi din eğitimine olan ihtiyacı anlama noktasında tarihsel ve siyasi arka planı da dikkate alan bir durum değerlendirmesi olması bakımından önem arz etmektedir. Araştırma bu alanda ihtiyaç tespiti ve durum değerlendirmesi amacıyla yapılan ilk araştırma olma özelliğini de taşımaktadır. Bu araştırmayla Sevim, okul öncesi din eğitimine olan ihtiyacı ailelerin bakış açısıyla gerekçelendirmeye çalışmıştır.

Cevherli (2014) Sakarya Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Okul öncesinde değerler eğitimi: Boğaziçi eğitim modeli" adlı araştırmasında okul öncesi dönemde değerler eğitimi konusunu incelemiştir. Araştırmada, İstanbul'da dört anaokulu ile hizmet veren Boğaziçi Eğitim Hizmetlerinin değerler eğitimi dersleri katılımcı gözlemci olarak izlenilmiş ve kurumlarda görev yapan 13 değerler eğitimi öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacı bu

gözlem ve görüşmeler neticesinde söz konusu kurumlarda verilen değerler eğitimi uygulamalarını dünyadaki okul öncesi eğitim modelleri (Montessori, High Scope, Reggio Emilia, Waldorf) açısından incelemiştir. Araştırmaya göre kurumda verilen değerler eğitiminde dünyadaki okul öncesi eğitim yaklaşımlarına uygun uygulamalar mevcuttur. Mesela Montessori metodunun doğaya ve doğayla irtibatlı olmaya verdiği önem, kurumda verilen değerler eğitiminde tefekkür saatlerinde hayvanlar bitkiler ve onların yaratılışı üzerinde düşünmek şeklinde kendine yer bulmaktadır. Sınıflarda bir sınıf öğretmeni bir değerler eğitimi öğretmeni olmak üzere iki öğretmen aynı anda bulunmaktadır ve bu durum Montessori, High Scope ve Reggio Emilia yaklaşımlarına uygundur. Cevherli (2010), Boğaziçi Eğitim Hizmetleri kurumlarında verilen değerler eğitiminden din ve ahlak eğitimine yol bulunmaya çalışıldığını gözlemlemiştir. Ayrıca araştırmacı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi anaokullarında sistemli ve kapsamlı bir din ve değerler eğitimi uygulamasının bulunmamasının velileri bu okulları tercih etmeye yönlendirdiğini ve din ve değerler eğitiminin okul öncesi kurumları için bir ihtiyaç olduğunu saptamıştır.

Din ve değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezi çalışmalarını genel olarak değerlendirdiğimizde, bir kısım çalışmaların sahadan veri elde eden, bir kısmının ise nakil geleneğini esas alarak dini literatüre dayalı teorik çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında değerler ile ilgili bazı çalışmaların ise genel eğitim bilimleri literatürüne dayalı bir açıklama ortaya koyduğu gözlenmiştir.

Özetlenen literatürden anlaşılacağı üzere, program geliştirme ve karşılaştırmalı eğitim konularında din eğitimi alanında yapılan çalışmaların ilköğretim din öğretimi programı mukayesesi ve din öğretimi programı incelemesi konuları üzerine yoğunlaştığını görmekteyiz. Okul öncesi din eğitimi alanında yapılan çalışmalar ise dini gelişim ve okul öncesi çocuğunun gelişim özellikleri konularına vurgu yapan çalışmalardır. Tespitlerimize göre, Özeri (2004) ve Tatar (2013)'in araştırmaları dışında Türkiye'de din eğitimi literatüründe okul öncesi eğitim programı ve din eğitimi ilişkisini konu edinen bir araştırma bulunmamaktadır. Ülkemizde bugüne kadar okul öncesi din eğitimi programı mukayeselerini konu

edinen bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, kendi alanında akademik literatürde ülkemizde ilk olacağı için önem arz etmektedir.

BÖLÜM II

PROBLEM VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, alt amaçları, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları hakkında bilgi verilerek araştırmada kullanılan yöntem, araştırma modeli, çalışma evreni, verilerin toplanması ve analizi konuları açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Problemi

İslam Dünyası yirminci yüzyılın başlarından itibaren dünyada tanınırlığı ve etkinliği artan pozitif bilimler ve laiklik karşısında kendi klasik din eğitimi veren medreselerini savunmak ya da reddetmek arasında bir tercih yapmak durumunda kalmıştı. Çünkü pozitif bilimlerin, sanayileşmenin ve laikliğin ev sahipliğini yapan Batı dünyası karşısında pozitif bilimlerle aynı metodolojiye sahip olmayan klasik İslam medrese eğitimi İslam toplumlarında da var olan seküler çevreler tarafından yetersizlikle ve İslam medeniyetini Batı karşısında geri bırakmakla itham edilmişti. Bunun neticesinde Müslümanların yaşadığı yerlerin hemen hepsinde yirminci yüzyılın başlarında medreseye alternatif olarak Batı tarzı modern eğitim veren eğitim kurumları kurulmaya başlamıştır. Böylelikle İslam dünyasında eğitimde çift başlılık (dualism) ortaya çıkmıştır. Eğitimde çift başlılık halen bazı İslam coğrafyalarında devam etmekle beraber medreseler modern okullar karşısında etkinliğini ve geçerliliğini zamanla yitirmiştir. Bu durum dünya genelinde Müslümanları ilgilendiren yeni bir problem alanı olarak “modern okullarda İslam dini eğitimi nasıl verilir?” sorusunun önemli bir gündem maddesi olmasına sebebiyet vermiştir. Avrupa ve Amerika’da yaşayan Müslümanlar bu sorunu çözmek için İslam eğitimi ile pozitif bilimleri bir arada veren ve bütünleşmiş eğitim programı (integrated curriculum) olarak isimlendirilen eğitim programları geliştirmişlerdir. Söz konusu eğitim programları İslami eğitimle modern eğitimi bütünleştirme yöntemleri açısından çeşitlilik arz etmektedir. Bütünleşmiş eğitim programlarının bir kısmı İslami eğitimi modern eğitimin yanında ayrı bir eğitim programı ile vermeyi tercih ederken bir diğer kısmı ise sadece İslami eğitim derslerinin değil modern eğitimin bütün derslerinin İslami bir perspektifle planlanmasını gerekli görür. Amerika’daki IQRA Vakfı’nın ya da İngiltere’deki Yusuf İslam okullarının eğitim programları

İslami eğitimle modern eğitimi ayrı ayrı derslerde vermeyi planlayan programlara örnektir. Bütün okul programının İslami perspektif temelli hazırlanmasını öngören eğitim programları çok yaygın olmamakla beraber Davud Tevhidi tarafından geliştirilen Terbiye Projesi bu alandaki program geliştirme çalışmalarına örnek gösterilebilir.

“Bilginin İslamileştirilmesi” kavramı ve Nakıp el Attas ve Seyid Ali Eşref önderliğinde 1977 yılında gerçekleştirilen Dünya Birinci İslam Eğitim Kongresi’nin Avrupa ve Amerika’da yaşayan Müslümanlar için bütünleşmiş eğitim programları hazırlama konusunda bir ilham kaynağı olduğu söylenebilir. Bu kongreden sonra Avrupa Müslümanlarının bazıları akademik kariyerlerini yarıda bırakarak modern eğitimle İslami eğitimi bir arada veren bütünleşmiş eğitim programları hazırlamaya yönelmişlerdir. IQRA Vakfının kurucularından Tasneema Ghazi bu isimlerden biridir. Program geliştirme alanında akademisyen olan Ghazi akademik kariyerini yarıda bırakarak kurduğu IQRA Vakfı vasıtasıyla İslami eğitim programları geliştirmektedir.

Bu araştırma kapsamında ikiden fazla örnek öğretim programına ulaşılarak araştırmanın kapsamı genişletilmeye çalışıldı. Bu araştırmanın program incelemek için tek kriteri incelenecek programın program geliştirme mantığıyla hazırlanmış, bir programda yer alması gereken dört temel ögeyi (amaç ve kazanımlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme) bünyesinde barındırıyor olmasıydı. Araştırma öncesinde ve süresince bu kriteri sağlayan, dünyanın farklı bölgelerinden, farklı eğitim felsefelerini benimseyen okul öncesi İslam dini öğretimi programı bulma çabamız devam etti. Bu süreçte Türkiye’nin batısında yer alan Avrupa ülkeleri ve Amerika’dan bir örnek program bulabilmek için aşağıdaki kurumlarla irtibata geçilmiştir:

- Davud Tevhidi’nin Terbiye Enstitüsü ve O’na bağlı çalışan Crescent Academy Montessori Anaokulları,
- Amerika’da High Scope felsefine göre eğitim veren Al Fatih Academy’nin yöneticileri,

- Amerika’da bir camiye bağlı okul öncesi İslam dini eğitimi veren Radiant Hearts Academy’nin yöneticileri,
- Amerika’da Montessori temelli İslam dini eğitimi veren Nur Center’in yetkilileri,
- Evde İslam dini eğitimi programları (homeschool curriculum) hazırlayan Amerikalı âlim Şeyh Hamza Yusuf’un kız kardeşi Elizabeth Y. Hanson,
- İngiltere’de halka yöntemiyle İslam dini eğitimi veren Sahsiyet Vakfı (Shaksiyah Foundation) yetkilileri.

Türkiye’nin doğusunda yer alan Ortadoğu ülkelerinden bir örnek program bulmak için Ürdünlü din eğitimi uzmanı Dr. Mohammed Thalci ile görüşülerek Ortadoğu ve Ürdün’de kullanılan okul öncesi dönem İslam dini öğretim programları temin edilmeye çalışılmıştır.

Bu kişi ve kurumların bazısından geri dönüş alınmamış, büyük bir kısmının ise uygulanan İslam dini eğitimine dair program geliştirme mantığıyla hazırlanmış bir öğretim programına sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırmanın planlamada daha geniş olan kapsamı, uygulamada daraltılarak program geliştirme mantığıyla hazırlanan iki farklı okul öncesi din öğretimi programı olan Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı’nın hazırladığı “Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş) ile Amerika’daki IQRA Vakfı’nın hazırladığı IQRA Okul Öncesi İslam Dini Eğitim Programı mukayese edilmiştir.

Avrupa Müslümanları bütünleştirilmiş eğitim programları vasıtasıyla modern dünyada İslami eğitim verme sorununa kısmen çözüm bulabilmiş olsa da dünya Müslümanları için bu sorunun tam olarak çözülebildiğini söylemek mümkün değildir. Örneğin; Türkiye’nin Cumhuriyet sonrası eğitim tarihine baktığımızda din dersi ile ilgili yapılan tartışmaların “laik bir ülkede din dersi olmalı mı olmamalı mı” noktasının çok ötesine geçemediğini görmekteyiz. Ülkenin siyasi ortamı ve din eğitimi konusunda yaşanan bu düzeydeki tartışmalar ülkemizde bu alanda yapılan akademik çalışmaların niteliğini ve niceliğini de doğrudan etkilemiştir.

Okul öncesi din eğitimi alanında Türkiye’de yapılan ilk bilimsel çalışma olan Selçuk’un araştırmasından sonra geçen zaman içerisinde Batıda okul öncesi din

eğitimi, dini gelişim, çocukluk teolojisi gibi alanlarda yapılan çalışmaların sayısı giderek artarken ülkemizde okul öncesi din eğitimi alanında metodoloji geliştirmeye katkı sağlayacak bilimsel çalışmaların sayısı henüz sahanın ihtiyacını karşılayacak düzeye ulaşmamıştır.

Bu çalışma, Batı'da Müslümanların yaşadığı seküler bir coğrafya olan Amerika'da 23 yıldır uygulanan okul öncesi din eğitimi uygulamalarını Türkiye'de çok yeni olan ve 2 yıldır uygulamakta olan okul öncesi din eğitimi uygulaması ile mukayese ederek benzerlik ve farklılıklarının ortaya çıkarılmasını hedeflemektedir. Böylelikle, Batı ülkelerinden bir örnek olan Amerika Müslümanlarının ve Türkiye'nin din eğitimi (İslam dini) alanındaki akademik birikiminin okul öncesi din eğitimi özelinde pratik sahaya izdüşümleri mukayeseli olarak incelenerek Türkiye'de akademik literatürde ve pratikte oldukça yeni olan bu alana yönelik akademik tartışma zemini hazırlamak ve nihai olarak uygulamaların gelişimine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacını belirlemek için aşağıdaki soruya cevap aranmıştır:

Türkiye ve Amerika okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

2.3. Alt Amaçlar

1. Türkiye ve Amerika genel eğitim sistemleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

2. Türkiye ve Amerika'da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslâm dini) programları arasında amaç ve kazanımlar yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

3. Türkiye ve Amerika'da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında öğrenme öğretme süreçleri yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

4. Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında içerik yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

5. Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında değerlendirme sistemleri yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

2.4. Önem

Türkiye’de zorunlu eğitim 66 ayda (5 buçuk yaş) başlamakta, örgün din eğitimi ise ilkokul 4. Sınıfta (10 yaşında) başlamaktadır. Örgün din eğitiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Yaygın din eğitiminde bir yaş sınırlandırılması bulunmamaktadır ve yaygın din eğitiminden Diyanet İşleri Başkanlığı sorumludur.

Çocuğun okula başladığı beş yaşından örgün din eğitimi alacağı 10 yaşına kadar geçen zamanda çocukların dini gelişimlerini desteklemek görevini Türkiye’de resmi olarak Diyanet İşleri Başkanlığı üstlenmiştir. Bu nedenle 2013 yılında Başkanlık öncülüğünde “Okul Öncesi Din Eğitimi Çalıştayı” düzenlenmiş ve çalıştay neticesinde okul öncesi öğretmenleri, Kur’an kursu öğreticileri, akademisyenler, yayıncılar ve pedagogların katıldığı bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon “Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)” adlı öğretim programını hazırlamıştır. Ve hazırlanan bu program Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde açılan okul öncesi Kur’an kurslarında 2014 yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

Türkiye’de okul öncesi din eğitimi halk tarafından talep edilen fakat resmi kurumlarda kendine yer bulamayan bir problem alanı olagelmıştır. Bunun neticesinde çeşitli sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar ya da cemaatler tarafından desteklenen ve okul öncesi din eğitimi ile okul öncesi eğitimini bir arada veren özel kurumlar vasıtasıyla bu ihtiyaç karşılanmaya çalışılmıştır. Diyanet’in okul öncesi din eğitimi programı bu konuya uzanan ilk resmi el olması bakımından oldukça önemlidir.

Bunun yanında dünyada Müslümanların yaşadığı coğrafyalarda okul öncesi din eğitimini seküler eğitimle birlikte başarıyla veren farklı uygulamalar mevcuttur. Amerika’daki IQRA vakfi kurulduğu 1983 yılından beri İslam dini eğitimi ile seküler eğitimi bir arada veren “integrated curriculum” (bütünleştirilmiş eğitim programı)

olarak isimlendirdikleri, eğitimin her kademesine hitap eden çift yönlü bir eğitim programı geliştirmiştir. Vakıf bu programı okul öncesi dönemden itibaren ilkokul ve lise düzeyinde kendi okullarında uygulamakta ve dileyen okullara program ve materyal paylaşımı konusunda destek olmaktadır. Vakfın programı okul öncesi İslam dini eğitiminin laik ve modern bir ülkede nasıl planlanıp uygulanabildiğine dair örneklik teşkil etmesi bakımından önemlidir.

Bu araştırma, okul öncesi din eğitimi alanında uygulanan İslam dini eğitimi programlarını mukayeseli bir şekilde inceleyerek Türkiye’de pratikte ve akademik literatürde çok yeni olan bu alana katkı sağlamayı amaçlaması bakımından önemlidir. Bu çalışmanın bundan sonra yapılacak araştırmalara akademik anlamda katkı sağlaması ve ülkemizdeki okul öncesi din eğitimi uygulamalarına farklı bir bakış kazandırması hedeflenmektedir.

2.5. Varsayımlar

Türkiye ve Amerika okul öncesi din eğitimi (İslam dini) öğretim programlarının karşılaştırılmasını hedefleyen bu çalışmada, basılı ve internete dayalı akademik ve resmi kaynaklardan elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

2.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2014 yılında uygulamaya konulan “Kur’an Kursları Din Öğretimi Programı (4-6 Yaş)” ile,
2. IQRA Vakfı tarafından 1993 yılında yayımlanan “Okul Öncesi Düzey İslam Eğitim (Kur’an, Siyer, Fıkıh ve İslam Tarihi) Programları ile,
3. Ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

2.7. Yöntem

Bu bölümde, seçilen iki ülkenin genel eğitim sistemleri ile okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programlarının karşılaştırılmasında izlenen yöntem konu

edinilmiştir. Araştırma modeli, çalışma evreni, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili konular bu bölümde açıklanmıştır.

2.7.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma eğitim programlarını karşılaştırmayı amaçladığından dolayı bir karşılaştırmalı eğitim çalışmasıdır. Araştırmanın amacı, Türkiye ve Amerika Okul Öncesi din eğitimi (İslam dini) programlarını amaç ve kazanımlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme bakımından karşılaştırarak benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyup yorumlamaktır.

Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında dört temel yaklaşım uygulanır. Bunlar; yatay yaklaşım, dikey yaklaşım, problem çözme yaklaşımı ve örnek olay yaklaşımıdır (Erdoğan, 2015: 39).

Yatay yaklaşım; farklı eğitim sistemlerinin ayrı ayrı unsurlarını paralel olarak bir bütün halinde incelemeyi gerektirir (Erdoğan, 2015: 38).

Dikey yaklaşımda bir eğitim sisteminin tarihsel gelişimi araştırılır ve sistem kendi içinde sergilediği değişim ve dönüşüm açısından mukayese edilir.

Problem çözme yaklaşımında bir sistemde problem olarak görülen bir konunun çözümüne yönelik mukayeseli çalışma yapılır.

Örnek olay yaklaşımında ise bir ülkenin özel bir eğitim deneyimi karşılaştırma yapılmadan incelenir (Erdoğan, 2015: 39).

Bu araştırmada karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından yatay yaklaşım kullanılmış ve seçilen ülkelerin din eğitimi programları amaç ve kazanımlar, öğrenme öğretme süreçleri, içerik ve ölçme değerlendirme açısından mukayeseli olarak incelenmiştir.

2.7.2 Çalışma Evreni

Bu araştırmanın çalışma evrenini, Amerika'daki IQRA Vakfı'nın okul öncesi İslam eğitim programı ile Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu) oluşturmaktadır.

2.7.3 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Türkiye ve Amerika'nın okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programlarının incelenmesinde, tez, kitap, makale ve ilgili ülkelerin resmi web sayfalarında bulunan kaynaklardan yararlanılmıştır.

2.7.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler belirlenen kategorilere göre sınıflanmış ve araştırmanın alt amaçlarına göre yorumlanmıştır. Belirlenen mukayese kategorileri programın temel öğelerinden olan amaç ve kazanımlar, içerik, öğrenme öğretim süreçleri ve ölçme değerlendirmedir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Türkiye ve Amerika genel eğitim sistemlerinin karşılaştırılması ve bu ülkelerde uygulanmakta olan okul öncesi din eğitimi (İslam dini) eğitim programlarının amaç ve kazanımlar, içerik, öğrenme öğretim süreçleri ve değerlendirme sistemleri açılarından karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara ve bunların yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. Türkiye ve Amerika Genel Eğitim Sistemleri

Bu bölümde araştırmanın birinci alt amacı olan “Türkiye ve Amerika genel eğitim sistemleri yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular sunulmuş ve mukayeseli olarak yorumlanmıştır. Bu başlık altında Türkiye ve Amerika'nın eğitim sistemleri içinde okul türleri ve kademeleri, okul öncesi eğitimin ülkedeki yeri ve ülkedeki okul öncesi İslam dini eğitiminin durumu gibi konular ele alınmıştır.

3.1.1. Türk Milli Eğitim Sistemi

Türkiye’de milli eğitimin işleyişini belirleyen yasa 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’dur. Kanununun 18. Maddesi ile eğitim sistemi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Buna göre örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsarken, yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır.

Aşağıda Türkiye’deki örgün eğitimin kademeleri genel hatlarıyla Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2014- 2015 yılı istatistiki verilerine göre incelenmiştir. (M.E.B., 2015)

Okul öncesi Eğitim: Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 3 yaş (36 ayını dolduran), 4 yaş ve 5 yaş (66 aydan küçük olan) grubundaki çocukların eğitimini kapsar.

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde uygun fiziksel kapasiteye göre ana sınıfları ve uygulamalı sınıflar olarak açılmaktadır.

İlköğretim: Türkiye’de mecburi ilköğretim 5 yaş (66 ayını dolduran) -13 yaş grubundaki çocukları kapsar. (Yani kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibariyle 66 ayını dolduran çocuklar ile 13 yaşını bitirip öğretim yılı sonunda 14 yaşına giren çocukları kapsar.)

Türkiye’de 2016 yılı itibariyle ilköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar, dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşmaktadır.

Ortaöğretim: İlköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsamaktadır.

Türkiye’de ortaöğretim kurumları kendi içlerinde genel, mesleki ve açık öğretim olmak üzere ayrılmaktadır.

Genel Ortaöğretim: İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda öğrencileri yükseköğretime hazırlamayı hedefleyen eğitim öğretim sürecidir.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim: İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda verilen teorik ve uygulamalı mesleki eğitim ile öğrencileri yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

Açık Öğretim Lisesi: Yüz yüze eğitim yapan örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen, örgün eğitim çağını geçiren ve liseye devam ederken açık öğretim lisesine geçmek isteyen öğrencilere hizmet veren eğitim kurumudur.

Yükseköğretim: Ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsamaktadır.

Yaygın Eğitim: Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 40. Maddesi yaygın eğitimi tanımlamakta ve düzenlemektedir. Bu maddeye göre yaygın eğitimin özel amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında, onların ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür.

Türkiye'de yaygın eğitim etkinlikleri Halk Eğitim Merkezleri, belediyeler, dernekler ve vakıflar ve Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde açılan kurslarda sürdürülmektedir.

3.1.2. Amerikan Eğitim Sistemi

Amerika Birleşik Devletleri'nde de eğitim sistemi Türkiye'deki gibi örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılmaktadır. Örgün eğitimin eğitim kademeleri; okulöncesi (kindergarten), ilköğretim (elementary school), ortaöğretim (secondary school) ve yükseköğretim (university, college) dir. Amerika'da zorunlu eğitim eyaletlere göre değişmekle beraber 6-7 yaşlarında başlar ve 16 yaşına kadar devam eder. Zorunlu eğitim devlet okullarında ücretsizdir.

Okul Öncesi Eğitim (Kindergarten): Genelde 4-5 yaş grubu öğrencilerin ilkokula hazırlık amaçlı eğitim gördüğü devlet okullarına bağlı ya da bağımsız eğitim yapan kurumlardır. Amerika'da okul öncesi eğitim zorunlu olmamakla beraber 5 yaş grubunun %93'ü okul öncesi eğitim almaktadır.

Demirel (2000)'in verdiği bilgilere göre Amerikan eğitim sisteminde yer alan eğitim kademeleri şunlardır; ilkokul (elementary school), ortaokul (secondary school), lise (high school), mesleki ve teknik eğitim ve yaygın eğitim.

İlkokul (Elementary School): Amerika'da ilköğretimin temel hedefi 6-12 veya 6-15 yaşları arasındaki çocukların genel zekâlarının ve sosyal yönlerinin gelişmelerini sağlamaktır.

Ortaokul (Secondary School): Bu kademedeki öğrenciler temel derslerin (İngilizce, Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilimler, Fizik) yanında ilgilerine göre seçtikleri seçmeli dersleri (güzel sanatlar, yabancı diller, mesleğe hazırlık) alarak bir üst öğrenime hazırlanırlar. Ortaokulun son yılları olan 7. ve 8. Sınıflarda mesleki danışma dersleri öğrencilerin geleceklerinin planlamasına yardımcı olduğu için oldukça önemlidir.

Lise (High School): Uygulanan eğitim modeline göre 7. 8. veya 9. sınıfta başlayan lise eğitimi öğrencileri yükseköğrenime ya da mesleğe hazırlamayı hedefler. Öğrenciler ilgilerine göre Akademik Program, Mesleki Program ve Genel Program'dan birini seçerek eğitimlerine devam ederler.

Mesleki ve Teknik Eğitim: Eğitim süresi liseden sonra iki yıldır ve eğitim paralıdır. Mesleki eğitimde amaç öğrencilerin bir iş konusundaki bilgi ve becerilerini artırmaktır.

İlköğretim ve Ortaöğretim Eğitim Modelleri: Amerika'da eğitim sistemlerini eyaletler kendileri belirlemektedir. Dolayısıyla eğitim modelleri eyaletlere göre farklılık göstermektedir. Öğrenci bütün modellere göre 12 yıllık zorunlu eğitimi tamamladıktan sonra lise diploması alabilmektedir. Eyaletlere göre değişen eğitim modelleri genel olarak şu şekildedir: 8+4 Eğitim Modeli, 4+4+4 Eğitim Modeli, 6+2+4 Eğitim Modeli, 6+3+3 Eğitim Modeli, 6+6 Eğitim Modeli. Bu eğitim modelleri ilkokul, ortaokul ve lisenin eğitim sistemindeki süresini belirtmektedir.

Yükseköğretim: Amerika'da yükseköğrenim genelde dört yıllık ve paralıdır. Yükseköğrenim kurumları kendi içlerinde özerktir ve öğrenci kabul şartlarını kendileri belirlerler.

Yaygın Eğitim: Amerika’da yaygın eğitim örgün eğitim kadar önem verilen bir alandır. Yaygın eğitimin işleyişini 1966 yılında kabul edilen Yetişkin Eğitimi Yasası belirlemektedir.

3.1.2. Türkiye ve Amerika’da Okul Öncesi Eğitim

3.1.2.1. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim

Türkiye’de okul öncesi eğitim Milli Eğitim Bakanlığı’na, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na, Sağlık Bakanlığı’na, Üniversitelere ve Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı resmi ve özel kurumlar vasıtasıyla verilmektedir. Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır ve devlet okullarında ücretsizdir.

Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının artırılması için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Tablo-1’de görüldüğü gibi 2014-2015 yılı itibarıyla Türkiye’de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı 5 yaş için %53,78’dir (M.E.B., 2015). Bu oran Türkiye eğitim tarihinde ulaşılabilen en yüksek rakam olmasına rağmen, AB ülkeleri ve Amerika ile mukayese edildiğinde oldukça düşük bir orandır.

Tablo 1: Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Okullaşma Oranı

Öğretim Yılı	Yaş	Toplam	Erkek	Kız
2014-2015	3-5 yaş	32,68	32,11	32,22
	4-5 yaş	41,57	42,23	40,87
	5 yaş	53,78	55,27	52,21

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2014/’15

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında resmi ve özel okul oranlarına baktığımızda özel okulların bütün okul öncesi eğitim kurumları içerisindeki oranının %16,2 olduğunu görmekteyiz.

Tablo 2: Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Resmi ve Özel Okul Dağılımı			
Eğitim Yılı	Okul Türü	Okul Sayısı	Yüzdesi
2014-2015	Resmi Okul Öncesi Eğitim Kurumları	22.600	%83,8
	Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları	4.372	%16,2
	Resmi + Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları	26.972	%100

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2014/’15

Okul öncesi eğitim kurumları resmi ve özel ayrımı yapılmaksızın bağlı oldukları Bakanlıklar tarafından denetlenmektedir. Devlet okullarında Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırladığı Okul Öncesi Eğitim Programı uygulanırken, özel okullar Milli Eğitim Bakanlığı’nın çerçeve programına uygun olmak kaydıyla kendi eğitim programlarını uygulayabilmektedir. Ülkemizde sayıları az da olsa Avrupa ve Amerika kaynaklı alternatif eğitim akımlarından olan Reggio Emilia, Montessori, Waldorf, High Scope gibi eğitim felsefelerini benimseyen özel okullar mevcuttur. Bunun yanında Avrupa’da son yıllarda sayıları hızla artan ve kapalı bir eğitim mekânı bulunmaksızın öğrencilere her mevsim ormanlık arazide eğitim vermeyi öngören Orman Pedagojisine dayalı Orman Anaokullarının henüz Türkiye’de örneği bulunmamaktadır.

Devlet okullarında okul öncesi öğretmeni olabilmek için Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programından mezun olmak gereklidir. Devlet okulunda çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu kadroludur ve ücretleri devlet tarafından ödenir. Özel okullarda öğretmenlik yapabilme şartlarını her okul kendisi belirlemektedir.

3.1.2.2. Amerika’da Okul Öncesi Eğitim

Amerika’da okul öncesi eğitim beş yaş öncesi ve beş yaşın okul öncesi eğitimi olarak iki temel kategoride ele alınmaktadır. Beş yaş öncesi çocukların okul öncesi eğitimi için uygulanan eğitim programına “anaokulu öncesi” anlamına gelen “*pre-kindergarten* (kısaltması: *Pre-K, PK*)” denilmektedir. Bu bağlamda *child care* ya da *day care* denilen çocuk bakım merkezlerinde 3 -4 yaş öncesi çocuklar belirli bir program dâhilinde eğitim görmektedir. Bu merkezler ücretli olabileceği gibi sosyal ve ekonomik yönden belirli şartları sağlayan çocuklar için ücretsiz de olabilmektedir.

Beş yaşında başlanan okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Fakat nerdeyse bütün devlet ilkokullarında okula bağlı bir anaokulu mevcuttur. Bunun yanında ülkede sivil toplum kuruluşlarına, kiliselere, yerel otoritelere ya da özel sektöre bağlı anaokulları mevcut olduğu gibi Montessori anaokulları da mevcuttur. Bunların içerisinde fiyat olarak en makul olanı gönüllülük esasına dayalı hizmet veren sivil toplum kuruluşlarına bağlı anaokullarıdır. Kiliselere bağlı okullar din ayrımı gözetmeksizin her dinden öğrenciye din eğitimi ağırlıklı eğitim vermektedir. Ülkedeki Montessori okullarında Maria Montessori'nin eğitim felsefesine dayalı çocuğun bireysel ihtiyaçlarını merkeze alan bir eğitim verilmektedir. Ayrıca Amerika'da orman pedagojisinden etkilenen öğrencilerin kapalı bir mekân olmaksızın ormanda eğitim gördükleri orman anaokulları da mevcuttur.

Amerika'da okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de farklı çevrelerden gelen çocukları eşit şartlarda ilkokula hazırlamaktır. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı tarafından Head Start Program (Avantajlı Başlangıç Programı) hazırlanmıştır. Bu program sosyoekonomik yönden düşük gelir grubundaki çocuklara ve ailelerine sunulacak erken çocukluk eğitimi, sağlık, beslenme ve aile katılımı hizmetlerini düzenlemektedir. Amerika'da tamamı devlet tarafından desteklenen tek eğitim programı olan Head Start Programı'nda gönüllü çalışan sayısı oldukça fazladır (Tuncer, 2015).

3.1.3. Türkiye ve Amerika'da Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi

3.1.3.1. Türkiye'de Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim programı 36-72 aylık çocukların motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile planlanmıştır (M.E.B., 2013: 14). Programın hazırlanma amacından da anlaşılacağı üzere, M.E.B. okul öncesi eğitim programında dini gelişim bir gelişim alanı olarak kabul görmemekte ve programda dini ve ahlaki gelişimi destekleyici amaç, kazanım ve içerik bilgisi yer almamaktadır. Buradan hareketle şunu ifade edebiliriz; Türkiye'de M.E.B.' e bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarında din eğitimine yer verilmemektedir.

Bunun yanında, Türkiye’de ilköğretim birinci kademenin ilk üç yılında da din eğitimi eğitim programında yer almamaktadır. Ülkemizde resmi kurumlarda temel eğitime başlayan bir öğrenci ancak ilkokul dördüncü sınıfta yani on yaşında haftada iki ders saati olarak verilen “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” dersi vesilesiyle din eğitimi ile tanışmaktadır.

Türkiye’de örgün eğitimde on yaşından önce din eğitimi eğitim programlarında kendine yer bulamamaktadır. Yaygın eğitimde ise din eğitimine başlama yaşı konusu örgün eğitime göre farklılık arz etmektedir. Türkiye’de yaygın din eğitiminden Diyanet İşleri Başkanlığı sorumludur ve yaygın din eğitimi D.İ.B.’na bağlı camilerde ve Kur’an kurslarında verilmektedir. Ülkemizde yaygın din eğitimine başlama yaşının kısa tarihçesine baktığımızda şu gelişmelere değinmek yerinde olacaktır. 2000 yılında Kur’an kurslarında öğrenim görecekler için yaş sınırlaması getirilmiş ve ilköğretim 8. sınıfı bitirmeyen bir öğrencinin Kur’an kursu öğretimine katılması, ilköğretim 5. sınıfı tamamlamamış olan öğrencilerin de yaz Kur’an kursuna gitmesi yasaklanmıştır. Bu uygulama 17 Eylül 2011 tarihinde değiştirilerek Kur’an kurslarına katılım için yaş sınırlaması kaldırılmıştır. Bunun akabinde 2012 yılında Kur’an kursları eğitim programları yenilenerek Kur’an kursu öğrenimi dört düzeye ayrılmıştır. Her bir düzey için dokuz haftalık eğitim programları planlanmıştır. Ayrıca temel öğretim programını tamamlayanlar için Kur’an kursu ek öğretim programı geliştirilmiştir. Bu programlara ilave olarak 2014 yılında okul öncesi için özel olarak 4-6 yaş Kur’an kursları eğitim programı hazırlanarak Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki Kur’an kurslarında okul öncesi din eğitimine resmen başlanılmıştır. Bu kurslarda okul öncesi eğitimin ilkelerine uygun olarak haftada beş yarım gün okul öncesi din eğitimi hizmeti verilmektedir. Kursların eğitim programı akademisyenler, din eğitimi ve okul öncesi eğitimi uzmanlarının katıldığı bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Kurslarda eğitim verecek personele yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri üniversiteler ve Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde devam etmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın başlattığı okul öncesi Kur’an kursu eğitim programı Türkiye’de okul öncesi din eğitimi alanında var olan ilk resmi uygulamadır. Ülkemizde 2014’ten önceki yıllarda böyle bir uygulamanın resmi

düzeyde var olmaması sebebiyle Türkiye’de akademik düzeyde okul öncesi din eğitimi konusunu araştırmak isteyen akademisyenler ya resmi uygulaması bulunmayan bir konunun teorisini çalışmak durumunda kalmışlar ya da özel sektörde kısmen var olan din eğitimi uygulamalarını “değerler eğitimi” adıyla sunarak çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Örneğin, Zeynep Nezahat Özeri 2001 yılında “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Din ve Ahlak Eğitimi” adlı doktora tezini tamamladığında tezinde önerdiği okul öncesi din eğitimi programının uygulanabilirlik anlamında resmi düzeyde bir karşılığı yoktu.

Bu bilgiler ışığında Türkiye’de okul öncesi İslam dini eğitimi ile ilgili genel olarak şunu söylemek mümkündür; 2016 yılı itibariyle Türkiye’de okul öncesi din eğitimi Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Kur’an Kurslarında “Kur’an ve din eğitimi” olarak, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bazı özel anaokullarında ise “değerler eğitimi” adıyla verilmektedir. Devlet anaokullarında okul öncesi din eğitimi uygulaması henüz mevcut değildir. .

3.1.3.2. Amerika’da Okul Öncesi Din (İslam Dini) Eğitimi

Amerika’da devlet okullarında objektif ve tarafsız olmayan din eğitimi verilmesi kanunen yasaktır. Belirli bir dinin kurallarını öğretmek ve benimsetmek amacıyla yapılan din eğitimi tamamlayıcı eğitim olarak Sunday School (Pazar okulları) denilen kurumlar vasıtasıyla verilmektedir. Bu kurumlar hafta sonları ya da hafta içi okul çıkışlarında öğrencinin müntesibi olduğu ibadet mekânlarında öğrencilere kendi dinleri ile ilgili bilgilerin verildiği müesseselerdir. Bunun dışında haftada bir günlük kurs olarak verilen din eğitimini yetersiz bulan insanlar için din eğitimi ağırlıklı eğitim veren ve adına “parochial school” (kilise okulu) denilen özel okullar mevcuttur. Kilise okulları kiliseye bağlı Hristiyan din eğitimi ağırlıklı genel eğitim veren kurumlardır. Bunun yanında ülkede İslamiyet temelli eğitim veren Islamic school (İslami okul) ve Yahudilik temelli eğitim veren “Hebrew School” (Yahudi okulları) da mevcuttur.

Amerika’da okul öncesi İslami eğitim, diğer dinlerde olduğu gibi vakıflar, camiler, dernekler ve İslami özel okullar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Müslüman aileler çocuklarına İslam dini eğitimini verebilmek için çocuklarını devlet

okuluna göndererek hafta sonları, hafta içi okul sonrası ve yaz tatillerinde Sunday School denilen kurslar vasıtasıyla çocuklarını dini yönden desteklemektedirler. Ya da bu destekleri yetersiz bulan aileler çocuklarını devlet okuluna göndermeden resmi müfredatın yanında İslami eğitime dair ayrı bir müfredat uygulayan ve adına Islamic School denilen özel Müslüman okullarına göndermektedirler. Amerika’da hemen her eyalette en az bir Islamic school (Müslüman okulu) mevcuttur.

- **IQRA Uluslararası Eğitim Vakfı (IQRA International Educational Foundation)**

IQRA Vakfı Amerika Chicago’da 1981 yılında Dr. Abdullah Ghazi ve eşi Dr. Tasneema Ghazi tarafından kurulmuş, amacı Müslümanların okullarına yönelik eğitim programı ve eğitim materyali geliştirmek olan bir vakıftır. Vakıf 35 yıldır İslami eğitim seküler eğitimle beraber nasıl verilir konusunda pedagojik ve akademik araştırmalar yapmaktadır. Bu araştırmalar neticesinde vakıf tarafından adına integrated curriculum (birleştirilmiş müfredat) denilen klasik İslami medrese eğitimi ile modern pedagojiyi sentezlemeye çalışan ve anaokulundan lise son sınıfa kadar eğitimin her kademesine hitap eden bir eğitim programı geliştirilmiştir. Bu programla beraber vakıf programa uygun ders kitapları, alıştırma kitapları, öğretmen destek kitapları ve öğrenci destek kitapları da geliştirmiştir. Vakfın eğitim programları ve sayıları 150’yi bulan eğitim materyalleri özellikle Kuzey Amerika’da ve dünyada İngilizce konuşulan diğer ülkelerde İslami okullarda kaynak olarak kullanılmakta ve yoğun talep görmektedir.

Vakfın kurucularından olan Dr. Tasneema Ghazi program geliştirme alanında Minnesota Üniversitesi’nde doktora yaptıktan sonra bu alanda program geliştirme çalışmalarına başlamıştır. Vakıf kitap yazarlarını ve danışmanlarını çoğunlukla alanında uzman akademisyenlerden seçmektedir. Örneğin İslam Tarihi kitaplarının yazımında İslam Tarihi alanında profesörlük yapan akademisyenlerden destek alınırken, Arapça kitaplarının yazımında Arap Dili alanında uzman olan akademisyenlerden destek alınmıştır.

Araştırmamızda IQRA Uluslararası Eğitim Vakfı'nın okul öncesi İslam eğitimi programının örnek olarak seçilmesinin nedenleri, vakfın akademik anlamda güçlü bir kadroya sahip olması, vakfın İslami eğitim tecrübesinin 35 yıl gibi uzun bir zaman dilimi olması ve vakfın programlarının Amerika ve Avrupa'daki İslami okullar tarafından yoğun olarak tercih edilmesidir. Bunların yanında program dünyada modern eğitimle klasik İslami eğitimi sentezleyen ilk program örneklerinden biri olması bakımından da önem arz etmektedir.

3.2. Amaç ve Kazanımlar

Bu bölümde araştırmanın ikinci alt amacı olan “Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında amaç ve kazanımlar yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular sunulmuş ve mukayeseli olarak yorumlanmıştır.

- **Türkiye**

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı ve bu araştırmada (TOÖDÖP) kısaltması ile verilen Türkiye Okul Öncesi Din Öğretim Programında programın genel amaçları ifade edilmektedir. Programda Kur'an-ı Kerim – 1, Kur'an-ı Kerim – 2, Dini Bilgiler – 1 ve Dini Bilgiler – 2 olmak üzere dört adet öğrenme alanı belirlenmiştir¹. Fakat öğrenme alanları için özel amaçlar tespit edilmemiş sadece programın genel amaçları belirtilmiştir. Bunun yanında programda öğrencilerin edinmesi beklenen bilgi, beceri, değer ve tutumları ifade etmek için M.E.B. okul öncesi öğretim programında ve din dersleri öğretim programlarında da var olan “kazanım” ifadesi kullanılmaktadır.

TOÖDÖP programın genel amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir:

“Çocukların;

1. İslam dininin değerlerini, kendi seviyesinde, insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini,

---

¹ M.E.B. Din Öğretimi programları ile TOÖDÖP arasında öğrenme alanı ifadesinin kullanımı konusunda farklılık bulunmaktadır. TOÖDÖP’de M.E.B. Din Öğretimi programlarında disiplin olarak kullanılan dersler için “öğrenme alanı” ifadesi kullanılmıştır.

2. Kazanacağı değerleri gündelik hayatta kullanmalarını,
3. İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i içerik, ses ve şekil olarak kendi seviyesinde tanımlarını,
4. Kendi seviyesine uygun olarak Allah'ı sevgi temelinde tanımlarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini,
5. Kendi seviyesinde Peygamber Efendimizin kişiliğini ve karakterini tanımlarını, sevmelerini ve model almalarını,
6. Sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini,
7. Din ve ahlak gelişiminin yanı sıra diğer gelişim alanlarına da katkısı olacak şekilde bir ortam sağlamaktır.” (D.İ.B., 2014: 35).

Programda yer alan amaç ve kazanımların analizi programın öğrencilere “din eğitimi” mi yoksa “din öğretimi” mi kazandırmayı hedeflediğini anlamlandırmamıza yardımcı olacaktır. Programın genel amaçları öncelikli olarak öğrenmenin bilişsel alanına yönelik olarak hazırlanmış ve en genel ifadeyle öğrencilerin İslam dini hakkında genel bilgiler edinmelerini hedeflemektedir. Bunun yanında programda duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanına yönelik hazırlanan ve öğrencilerin edindikleri bilgileri hayatlarında tatbik etmelerini hedefleyen amaçlar da mevcuttur.

Programın kazanımları hitap ettikleri öğrenme alanına göre sınıflandırılmıştır. Tablo-3’de programda yer alan kazanımlar gelişim alanlarına göre kategorize edilerek sunulmuştur.

Tablo 3: TOÖDÖP Dini Bilgiler 1-2 ve Kur'an-ı Kerim 1-2 Öğrenme Alanlarının Kazanımlarının Sınıflandırılması

Dersler	Kazanım Sayısı	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor
Dini Bilgiler – 1	82	74	8	-
Dini Bilgiler – 2	90	81	9	-
Kur'an-ı Kerim – 1	48	47	-	1
Kur'an-ı Kerim – 2	33	21	-	12
Toplam	253	223	17	13
Yüzdellik Oran	% 100	% 88	% 7	% 5

Programda yer alan kazanımları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarına göre sınıflandırdığımızda programın kazanımlarının gelişim alanları arasında eşit dağılım göstermediği, kazanımların büyük çoğunluğunun bilişsel alanı destekleyecek şekilde planlandığı tespit edilmiştir. Bunun yanında bazı öğrenme alanlarında duyuşsal ve psikomotor alanı destekleyecek hiç kazanım bulunmaması da dikkat çekicidir.

Kazanım ifadelerinin hangi öğrenme alanını desteklediğinin tespitinde kullanılan yöntemi açıklamak için örnek kazanım cümleleri ve destekledikleri alanları açıklamak yerinde olacaktır. TOÖDÖP’de bilişsel alanı desteklediği tespit edilen kazanımlardan bir kısmı şunlardır:

- “Sevgi ve merhamet terimlerinin anlamını söyler.” (Bilgi Düzeyi)
- “İnsanların Allah’a olan sevgilerinin bir gereği olarak camiye gelip ibadet ettiklerini bilir.” (Bilgi Düzeyi)
- “Kendimize, topluma, doğaya, Allaha ve Peygambere karşı bir takım sorumluluklarımız olduğunu tanımlar.” (Bilgi Düzeyi)
- “Anne, baba ve büyüklere saygılı olma ile ilgili kendi hayatından örnekler verir.” (Uygulama Düzeyi)
- “ا، ب، ج، د harflerinin seslerini birbirinden ayırır.” (Kavrama Düzeyi)

Tablo-4’de TOÖDÖP’nin bilişsel alana yönelik kazanımları bilişsel alanın öğrenme basamaklarına göre sınıflandırılmıştır.

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Toplam
Kazanım Sayısı	200	14	9	-	-	-	223
Yüzdeler Oran	%90	%6	%4	-	-	-	%100

Sınıflandırma neticesinde TOÖDÖP’de bilişsel alanın analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerine yönelik hiçbir kazanıma yer verilmemiş olması dikkat çekicidir.

TOÖDÖP’de duyuşsal alanı desteklediği tespit edilen kazanımlardan bir kısmı şunlardır:

- “Sevgi ve merhamet davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder.” (Alma Düzeyi)
- “Hz. Peygamberin çevresindeki bütün insanlara ve varlıklara karşı saygılı olduğunu fark eder.” (Alma Düzeyi)
- “Beden temizliğine özen gösterir.” (Değer Verme Düzeyi)
- “Çevre temizliğine özen gösterir.” (Değer Verme Düzeyi)
- “Kendine ait bazı eşyaları arkadaşları ile paylaşır.” (Tepkide Bulunma Düzeyi)
- “Camide ibadet eden insanları rahatsız etmez.” (Kişilik Haline Getirme Düzeyi)

Tablo-5’de TOÖDÖP’ ün duyuşsal alana yönelik kazanımları duyuşsal alanın öğrenme basamaklarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 5: TOÖDÖP Duyuşsal Alana Yönelik Kazanımların Sınıflandırılması

	Alma	Tepkide	Değer	Örgütleme	Kişilik	Haline	Toplam
		Bulunma	Verme		Getirme		
Kazanım Sayısı	5	2	5	-	5		17
Yüzdellik Oran	% 29	% 12	% 29	-	% 29		% 100

TOÖDÖP’de psikomotor alanı desteklediği tespit edilen kazanımlardan bir kısmı şunlardır:

- “Başarı Duası’ nı tekrar eder.” (Kılavuzlama Düzeyi)
- “Salâvat Duaları’ nı tekrar eder.” (Kılavuzlama Düzeyi)
- “Kur’an’ dan bir miktar yüzünden okur.” (Beceri Haline Getirme Düzeyi)
- “Kur’an ı Kerim’e dokunur inceler ve dinler.” (Uyarılma Düzeyi)

Tablo-6’da TOÖDÖP’ün psikomotor alana yönelik kazanımları psikomotor alanın öğrenme basamaklarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 6: TOÖDÖP Psikomotor Alana Yönelik Kazanımların Sınıflandırılması

	Uyarılma	Kılavuzlama	Beceri	Duruma	Yaratma	Toplam
			Haline	Uydurma		
			Getirme			
Kazanım Sayısı	1	10	2	-	-	13
Yüzdellik Oran	% 8	% 77	% 15	-	-	% 100

TOÖDÖP’ün amaçlarına ve kazanım değerlendirme tablolarına baktığımızda, dört öğrenme alanı için toplamda sekiz adet amaç belirlendiği tespit edilmiştir. Bu sayı dört öğrenme alanı için yetersiz bir sayı olmakla birlikte programın amaçları hakkında nitelikli bir değerlendirme yapmayı da kısıtlayıcı bir özelliğe sahiptir. Buna rağmen programın az sayıdaki amaçları hakkında genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, programın amaçlarının çocuklara dini değerleri öğretmenin yanında,

çocukların bu değerleri benimsemelerini de hedeflediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla TOÖDÖP amaçlar düzeyinde din öğretimi ağırlıklı olmak üzere, din eğitimi ile din öğretimini bir arada vermeyi esas almıştır denilebilir.

TOÖDÖP'ün kazanım değerlendirme tablolarına baktığımızda ise, kazanımların büyük çoğunluğunun bilişsel alana yönelik olduğu, bilişsel alana yönelik kazanımların da büyük çoğunluğunun bilgi düzeyinde kaldığı dikkat çekmektedir. Ayrıca programda duyuşsal ve psikomotor alana yönelik kazanımların yok denecek kadar az yer tuttuğu tespit edilmiştir. Bunun yanında programın kazanımları arasında öğrencilere dini bilgi temelli davranış kazandırmaya yönelik, onlara dini bilgiyi sevdirmeye ve benimsetmeye yönelik kazanımlara çok az yer verildiği de tespit edilmiştir. Bu durum en genel anlamıyla, TOÖDÖP'ün kazanımlar düzeyinde din eğitiminden daha çok doğrudan din öğretimi hedeflenerek planlandığını işaret eder.

Planlanan kazanımların bilişsel alanın bilgi düzeyi ağırlıklı olmasının neticelerinden biri bilgi temelli bir okul öncesi din eğitimi anlayışının ortaya çıkmasıdır. Fakat bu durumun sebepleri üzerinde de düşünmek gerekir. Bunlardan birisi, bilişsel alanın bilgi düzeyine yönelik kazanım hazırlamanın diğer düzeylere ve diğer gelişim alanlarına göre daha kolay olmasıdır. Program geliştirme alanında ilerleme kat edildikçe bu durumun ortadan kalkacağı düşünülmektedir. Bunun yanında bu durumun bir diğer sebebi de, dini bilginin okul öncesi çocuğunun ilk defa karşılaşacağı kavramlar olması sebebiyle temelde var olabileceği düşünülen dini bilgi eksikliğini giderilmesi düşüncesi olabilir.

- **Amerika**

IQRA Vakfı Okul Öncesi Eğitim programında (AOÖDÖP) programın genel amaçları belirtilmiştir. Programda yedi temel öğrenme alanı belirlenmiştir². AOÖDÖP’de belirlenen öğrenme alanları şunlardır; Sosyal Bilimler, Bilim, Matematik, Dil Sanatları (İngilizce), Sanat, Dil Sanatları (Arapça) ve İslami Deneyimler. Programın İslami Deneyimler öğrenme alanı Kur’an’ın Öğretileri, Hz. Muhammed (S.A.V.)’in Hayatı, Akaid ve Fıkıh, İslam Tarihi olmak üzere ayrıca dört temel öğrenme alanı altında kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Programda genel amaçların yanında her öğrenme alanı için ayrı ayrı amaçlar da belirlenmiştir. Ayrıca programda amaçlara uygun olarak hazırlanan kazanımlar mevcuttur.

IQRA Vakfı Okul Öncesi Eğitim programının (AOÖDÖP) belirlediği genel amaçlar şunlardır:

1. Çocuğa kendi kapasitesine ve gelişim seviyesine uygun, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve ahlaki (manevi) gelişim fırsatları sunmak.
2. Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için kendisine içinde Kur’an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak.
3. Çocuğun yeni deneyimlerden korkmayacağı güvenli bir çevre oluşturmak.
4. Çocuğa gelişim evrelerini tamamlaması ve öğrenmesi için deneyim çeşitliliği sunmak.
5. Çocuklara uygun Müslüman rol modeller olan samimi ve destekleyici yetişkinlerin, çocukları bireysel ve grup aktivitelerine katılmaya teşvik etmesi ve onlara rehberlik etmek.

---

² Programın İngilizcesinde “öğrenme alanı” ifadesinin tam karşılığı kullanılmamıştır. Bunun yerine Türkçe “deneyimlemek” anlamına gelen “experiencing” ifadesi branşlar arasındaki ayrımı ifade etmek için kullanılmıştır. Araştırmacı, programda “Experiencing Math, Social Studies, Science etc” olarak yazılan ve tam tercümesi “Matematiği, Sosyal Bilimleri, Fen Bilimlerini v.s. deneyimlemek” olan ifadeleri “Matematik, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri v.s. Öğrenme Alanı” olarak yorumlamıştır.

6. Çocukların yetişkinlere karşı saygı kazanmalarının yanında, onların bağımsızlık, oto kontrol ve sorumluluk geliştirmelerine özgürlük tanıyıp fırsat vererek destek olmak.

7. Öğrencilerin Kur'an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak.

Bunun yanında AOÖDÖP öğrenme alanlarına göre farklılık arz eden daha spesifik amaçlar da belirlemiştir.

AOÖDÖP'ün İslami Deneyim öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Müslüman bir kimlik geliştirmek,
2. İman hakkında öğrenme deneyimleri sağlamak,
3. Allah'ın her şeyin yaratıcısı olduğu konusunda derin bir farkındalık kazandırmak,
4. Allah'ın tek yaratıcı olduğunu öğrenmek,
5. Allah'ın Rahman ve Rahim olduğunu görmek,
6. Allah'ın canlıların her türlüünü yarattığını öğrenmek,
7. Peygamberliğe inanmak,
8. Hz. Muhammed'in Allah'ın son peygamberi ve bizim peygamberimiz olduğuna inanmak,
9. Kur'an'ın Allah'ın kitabı ve Hz. Muhammed'e gönderilen kitap olduğu bilgisini kazanmak,
10. Kur'an'ın öğretilerine inanan insanlara "Müslüman" denildiğini anlamak,
11. Müslümanların günde beş kere namaz kılmaları gerektiğini anlamak,
12. Müslümanların Ramazan ayında oruç tuttuklarının farkına varmak ve ebeveynler, öğretmenler ve kardeşler beraber oruç tutmayı tecrübe etmek.

13. Bayram hazırlıklarını ve kutlamalarını tecrübe etmek.

AOÖDÖP'ün Sosyal Bilimler öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Diğerleriyle paylaşmak,
2. Sıra olmak ve sırada beklemek,
3. Diğerlerinin haklarına saygı göstermek,
4. Yetişkinlerin otoritesini kabul etmek,
5. Öz bakımını yapabilmek ve bunu vücudumuzun bize Allah'ın bir hediyesi olduğu için yapmanın farkında olmak,
6. Kişisel ve grup düzenine dikkat etme,
7. İnsanların karşılıklı dayanışmasını anlayabilmek,
8. Bir görevi tamamlamak için sorumluluk alma,
9. Başkalarına yardım etme,
10. Olumlu kendilik bilinci geliştirme,
11. Anne babaya, öğretmenlere ve diğerlerine saygı duyma,
12. Kendi İslami mirasından gurur duyma,
13. Ümmet kelimesinin farkına varmak,

AOÖDÖP'ün Bilim öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Yaratılış perspektifine sahip bir bakış açısı kazanmak,
2. Gözlem yapabilmek,
3. İletişim kurabilmek,
4. Ölçüm ve deney yapabilmek,
5. Sınıflandırmak ve kaydetmek,

AOÖDÖP' ün Matematik öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. İslami bir bakış açısı kazanmak,
2. Matematiksel kelimeler kullanabilmek; az, çok, birinci, ikinci yukarda, aşağıda gibi.
3. Sayıların diziliş ve söylenişlerinin farkında olmak,
4. Sayıların arkasındaki anlamı anlayabilme,
5. Rakamları tanıyabilme,
6. Rakamları doğru pozisyonda tutabilme,
7. Ebat ve sıralamayı anlayabilme,
8. Geometrik şekilleri tanımak,
9. Parça ve bütünü anlayabilme,
10. Ölçü kavramlarını anlayabilme,

AOÖDÖP'ün Dil Sanatları (İngilizce) öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Okumayı öğrenme motivasyonu sağlamak,
2. Yönergeyi kişiselleştirmek,
3. Yazılı İngilizcenin soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru ilerlediğini öğrenme,
4. Çocukların kelimenin anlamını ve diğer kelimeler arasındaki yeri ve fonksiyonunu anlamalarına yardımcı olmak.
5. Kelime geliştirmek,
6. Görsel farkındalık kazandırmak.

AOÖDÖP'ün Sanat öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Yaratıcı faaliyetlerle kendini ifade etme imkânı sağlama,
2. Çocuklar için tatmin edici deneyimler sunmak,
3. Çocuklara sosyal etkileşim imkanı tanıyan aktiviteler ile, onlara bireysel çalışma ve işine odaklanma imkanı sunan aktiviteleri planlamak,
4. Küçük kasların koordinasyonuna ve gelişimine imkân tanımak,
5. Çocuklarda yaratıcı düşüncenin gelişimine yardımcı olmak,
6. Her çocuğa kendi seviyesine göre gelişme imkânı sağlamak,
7. Çocukların bağımsız çalışmalarına yardımcı olmak.

AOÖDÖP' ün Dil Sanatları (Arapça) öğrenme alanı ile ilgili belirlediği amaçlar şunlardır:

1. Arapça sesleri ayırt edebilmek,
2. Arapça seslere karşı işitsel duyarlılık geliştirmek,
3. Çocukların Arapça kelimelere olan ilgilerini desteklemek,
4. Eşyaların tıpkı İngilizcede olduğu gibi Arapçada da birer anlamı olduğu fikrini geliştirme,
5. Kelime bilgisini genişleterek sonrasında Arapça cümle kurmanın temelini oluşturma,
6. Tekrar etmeyi, sırayla okumayı ve melodik okumayı teşvik etmek,
7. Diyalog kurmayı desteklemek,
8. Çocukların basit cümlelerdeki kelimeleri anlamalarına ve hatırlamalarına yardımcı olmak,
9. Arapça seslerin de İngilizcedeki gibi sembollerle ifade edildiğinin farkına varma,
10. Arapça sesleri ifade eden sembollerin İngilizce seslerin sembollerinden farklı olduğunu anlamak,

11. İngilizcenin tersine Arapça kelimelerin sağdan sola doğru yazılıp okunduğunu fark etmek,
12. Kur'an'ın Arapça yazıldığını fark etmek,
13. Kendilerinin ve arkadaşlarının isimlerinin İngilizce olduğu gibi Arapça yazılışlarının da olduğunu farkına varmak,
14. Yeni bir kelime öğrenmenin bir yolunun da o kelimeyi başkasından duyup arkasından tekrar tekrar söylemek olduğunu farkına varmak.

Tablo-7'de AOÖDÖP'ün amaçları hedefledikleri gelişim alanlarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 7: AOÖDÖP Öğrenme Alanlarına Göre Amaçların Sınıflandırılması				
Öğrenme Alanı	Amaç Sayısı	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor
İslami Deneyimler	13	6	5	2
Sosyal Bilimler	13	-	11	2
Bilim	5	2	2	1
Matematik	10	6	2	2
Dil Sanatları (İngilizce)	6	3	3	-
Sanat	7	1	1	5
Dil Sanatları (Arapça)	14	4	9	1
Toplam	68	22	33	13
Yüzdelik Oran	% 100	% 32	% 49	% 19

AOÖDÖP'ün amaçlarının neredeyse yarısı duyuşsal alanı hedeflemektedir. Duyuşsal alanın nihai hedefi bireyin öğrendiklerini benimsemesi ve bunu davranışlarına yansıtarak kişilik haline getirmesidir. Bu noktadan hareketle AOÖDÖP amaçlar düzeyinde “öğrencilerin İslami bilgi temelli davranış ve kişilik kazanmalarını hedeflemiştir” sonucuna ulaşılabilir.

Bu araştırmanın konusu din öğretimi programlarının mukayesesi olduğu için AOÖDÖP'ün İslami Deneyimler öğrenme alanının alt başlıkları olan Kur'an'ın Öğretileri, Hz. Muhammed (S.A.V.)'nin Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi öğrenme alanlarının kazanımları bu araştırma özelinde incelemeye tabi tutulmuştur.

Tablo-8’de AOÖDÖP’ün kazanımları gelişim alanlarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 8: AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları, Hz. Muhammed’in Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi Öğrenme Alanları Kazanımlarının Sınıflandırılması				
Öğrenme Alanları	Kazanım Sayısı	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor
Kur’an Çalışmaları	110	93	14	3
Hız. Muhammed’in Hayatı	107	105	1	1
Fıkıh ve İbadetler	80	77	3	-
İslam Tarihi	98	89	4	5
Toplam	395	364	22	9
Yüzdellik Oran	% 100	% 92	% 6	% 2

Bilişsel alan öğrencilere bilgi vermeyi, verdiği bilgiyi öğrencilerin kavramasını, uygulamasını, analiz ve sentez yaparak değerlendirmesini amaçlayan bir öğrenme alanıdır. AOÖDÖP’de belirlenen kazanımların büyük çoğunluğunun bilişsel alana yönelik olması AOÖDÖP’ün kazanımlar düzeyinde öğrencilere din eğitiminden ziyade din öğretimi vermeyi hedeflediğinin göstergesi olabilir.

Tablo-9’da TOÖDÖP ile AOÖDÖP’ün amaç ve kazanımları mukayese edilmiştir. Mukayese kriterleri her iki programın amaç ve kazanımlarının genel özellikleri ve okul öncesi İslam dini eğitim programında olması gereken özellikler dikkate alınarak belirlenmiştir.

Ankara Üniversitesi tarafından 2010 yılında hazırlanan Ders Öğrenme Kazanımları Yazma Kılavuzu’na göre kazanım hazırlarken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Kazanımların öğrenciden başarması beklenen öğrenmenin derinliğini ve tiplerini (bilişsel, psikomotor ve duyuşsal) tanımlamasına,
- Kazanımların alanın ihtiyaçları, programın amaç ve yeterlikleri, dersin amacı ile ilişkili olmasına,
- Her öğrenme kazanımı için sadece bir fiil kullanılmasına,

- Kazanımlarda karmaşık cümleler kurmaktan kaçınılmasına ve kazanımların herkes için anlaşılır olmasına,
- Her bir öğrenme kazanımı için tek bir fiil kullanılmasına,
- Kazanımların gözlemlenebilir ve ölçülebilir olmasına,
- Kazanımların başarılabilmesi açısından (kaynaklar, zaman vb.) gerçekçi olmasına dikkat edilmelidir.

Tablo – 9’da TOÖDÖP ve AOÖDÖP amaç ve kazanımlar bakımından mukayese edilmiştir. Mukayese kriterlerinin tespitinde yukarıdaki özelliklerden yararlanılmıştır.

Tablo 9: Türkiye ve Amerika Okul Öncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki Amaçların Karşılaştırılması

	Türkiye	Amerika
Kazanımlar öğrenciden başarması beklenen öğrenmenin derinliğini ve tiplerini (bilişsel, psikomotor ve duyuşsal) tanımlamaktadır.	-	-
Kazanımlar alanın ihtiyaçları, programın amaç ve yeterlikleri, dersin amacı ile ilişkilidir.	±	±
Her öğrenme kazanımı için sadece bir fiil kullanılmıştır.	+	+
Kazanımlar gözlemlenebilir ve ölçülebilir.	±	±
Kazanımlar başarılabilmesi açısından (kaynaklar, zaman vb.) gerçekçidir.	+	+
Amaç ve kazanımlar öğrencilere İslam dinini sevdirep benimsetmeyi, Müslüman kimlik gelişimini desteklemeyi esas alarak hazırlanmıştır.	±	±
Kazanımlar bütün gelişim alanlarını (bilişsel, psikomotor, duyuşsal) eşit oranda destekleyecek niteliktedir.	-	-

(+) Evet (-) Hayır (±) Kısmen

AOÖDÖP Sosyal Bilimler, Bilim, Matematik, Dil Sanatları (İngilizce), Sanat, Dil Sanatları (Arapça) ve İslami Deneyimler (Kur'an'ın Öğretileri, Hz. Muhammed (S.A.V.)' in Hayatı, Akaid ve Fıkıh, İslam Tarihi) olmak üzere toplamda on adet öğrenme alanı içermektedir. TOÖDÖP ise Dini Bilgiler-1, Dini Bilgiler-2, Kur'an-Kerim-1 ve Kur'an-ı Kerim-2 olmak üzere toplamda dört adet öğrenme alanı içermektedir. Her iki programın öğrenme alanlarının arasında bu kadar çok çeşit farkının olmasının sebebi programların hazırlanma amaçları ve örgün ve yaygın eğitime hitap etme durumları ile ilgili olabilir. AOÖDÖP örgün eğitimde kullanılacak ve modern eğitime alternatif olabilecek, modern eğitimle klasik İslami eğitimi sentezlemeyi amaçlayan bir program olarak hazırlanmıştır. TOÖDÖP ise yaygın eğitimde Kur'an kursu öğretmenleri tarafından camilerde verilecek okul öncesi düzeyde Kur'an ve Temel İslam Bilgisi kazandırmayı amaçlayan bir program olarak hazırlanmıştır. Bu sebeplerle her iki programın öğrenme alanları arasında bu şekilde bir çeşit farklılığın olması normal karşılanabilir. Sadece din öğretimine dair öğrenme alanlarını mukayese ettiğimizde ise, TOÖDÖP'de Hz. Muhammed'in Hayatı ve İslam Tarihi öğrenme alanlarına yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu öğrenme alanları içerik açısından camilerde Kur'an kursu öğreticileri tarafından

öğretililecek iki öğrenme alanıdır. TOÖDÖP'e bu alanların ilave edilmesi programa amaç ve içerik zenginliği katacaktır.

TOÖDÖP ile AOÖDÖP'ün amaç ve kazanım sayılarını mukayese ettiğimizde, TOÖDÖP'de toplamda 7 adet genel amaç ve 253 adet kazanım bulunduğu, AOÖDÖP'de toplamda 7 adet genel amaç, 68 adet özel amaç ve İslami Deneyim öğrenme alanına özel olarak hazırlanan 395 adet kazanım bulunduğu tespit edilmiştir. Her iki programın amaç ve kazanım sayıları arasındaki farklılığın temel sebebi ise öğrenme alanlarının sayılarının farklı olması ve TOÖDÖP'de öğrenme alanlarına özel amaç tespitinin yapılmamış olmasıdır.

Her iki programın amaçlarının öğrenme alanlarına göre sınıflandırılması yapıldığında genel amaçlar itibariyle her iki programın da öğrencilere İslam dinini sevdirmeyi, benimsetmeyi ve öğrencilerde İslam merkezli bir kimlik inşa etmeyi hedefledikleri tespit edilmiştir. Ayrıca programlarda psikomotor, duyuşsal ve bilişsel alanlara yönelik amaçların genel amaçlar içerisinde eşit dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

TOÖDÖP ile AOÖDÖP'ün amaçlarının bütün gelişim alanlarını eşit oranda desteklediği fakat programların kazanımlarının desteklediği gelişim alanlarının eşit dağılım göstermediği tespit edilmiştir. TOÖDÖP ile AOÖDÖP kazanımların sınıflandırılması açısından mukayese edildiğinde, TOÖDÖP'ün bütün kazanımlarının % 88'inin bilişsel alana yönelik, % 7'sinin duyuşsal alana yönelik, % 5'inin ise psikomotor alana yönelik olarak hazırlandığı, AOÖDÖP'ün ise belirlenen kazanımlarının % 92'sinin bilişsel alana, % 6'sının duyuşsal alana, % 2'sinin ise psikomotor alana yönelik olduğu tespit edilmiştir. Her iki programın da kazanımlar düzeyinde bilişsel alana ağırlık vermeleri üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Bu durum en genel şekilde yorumlanacak olursa her iki program da kazanımlar düzeyinde din eğitiminden daha çok din öğretimini vermeyi hedeflemiştir denilebilir. Bunun yanında iki ayrı zamanda iki ayrı kültürde hazırlanan okul öncesi din öğretimi programlarının her ikisinde de bilişsel alana yönelik kazanımların diğer alanlara göre açık ara önde olmasının sebebi ayrıca düşünülmalıdır. Bunun bir sebebi okul öncesi dönem çocuğunun dini kavramlara aşina olmaması ve bu nedenle programların

kazanımlarının çocuklara temel kavramları bilgi düzeyinde kazandırmaya yönelik olarak planlanması olabilir.

Sebebi tam tespit edilemese de programlarda kazanımların eşit oranda dağılımının yapılmayarak bilişsel alana ağırlık verilmesi bilgi odaklı ve din öğretimi temelli iki programın ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Ayrıca programların kazanımlarının bilişsel alan ağırlıklı olarak planlanması, kazanımların programların genel amaçlarını destekleme özelliğini de azaltmıştır. Her iki programın da genel amaçlarında öğrencilere dini değerleri sevdirmeyi, benimsetmeyi hedefleyen amaçlar bulunmaktadır. Ayrıca her iki programın da genel amaçları bilişsel, duygusal ve psikomotor gelişim özellikleri açısından nerdeyse eşit dağılım göstermektedir. Fakat kazanımların büyük çoğunluğunun bilişsel alana yönelik olarak planlanması programlarda olması beklenen amaç-kazanım uyumluluğunu ortadan kaldırmıştır.

Bu noktada “Bütün gelişim alanlarını eşit oranda destekleyecek, öğrencilere dinin emirlerini sadece öğretmekle yetinmeyip, onlara dini öğretileri sevdiren benimsetecek, din öğretiminden daha çok din eğitimi ve dini temelli karakter gelişimini hedefleyen okul öncesi din eğitimi programında kazanımlar nasıl planlanmalıdır?” sorusu üzerinde düşünülmesi gereken bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için kazanımlar öğrenme alanlarına göre eşit dağılım sağlayacak şekilde yeniden planlanabilir. Gerekirse içerikte var olan bilgi ağırlıklı konular okul öncesi dönem dini ve ahlaki gelişimi desteklemeleri yönünden analiz edilerek konu seçiminde de yeniden bir yapılanma düşünülebilir. Ya da bilgi ağırlıklı konular bilişsel alandan ziyade duyuşsal ve psikomotor alanları da destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılarak sunulabilir.

3.3. Öğrenme Öğretme Süreçleri

Bu bölümde araştırmanın üçüncü alt amacı olan “Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında öğrenme öğretme süreçleri yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular sunulmuş ve mukayeseli olarak yorumlanmıştır.

Öğrenme öğretme süreçleri öğretim programının “Nasıl öğretelim?” sorusuna cevap olarak verilen ögesidir ve programların dersin amaç ve kazanımlarına uygun olarak bilgi, beceri ve değer kazandırma sürecinin planlanmasını ifade eder. İyi bir öğretim programının öğrenme öğretme süreçleri bölümünde örnek etkinlikler, yöntem ve tekniklere dair gerekli açıklamalar ve öğretim materyali önerilerine dair bilgiler yer alır (Kaymakcan, 2013: 20).

- **Türkiye**

TOÖDÖP’de üç tanesi öğretmenler için beş tanesi de öğrenciler için olmak üzere toplamda sekiz adet kitap öğretim materyali olarak önerilmektedir. TOÖDÖP öğretim materyali olarak aşağıdaki kitapların kullanımını önermektedir:

- 1) Kur’an Öğreniyorum – 1 (Harfler)
- 2) Kur’an Öğreniyorum – 2 (Harekeler)
- 3) Kur’an Öğreniyorum – 3 (Dua ve Sureler)
- 4) Kur’an Kursları Etkinlik Kitabı (4-6 Yaş Grubu)
- 5) Kur’an Kursları Etkinlik Kitabı – 2 (4-6 Yaş Grubu)
- 6) Kur’an Kursları Öğretici Kitabı (4-6 Yaş Grubu)
- 7) Kur’an Kursları Öğretici Kitabı – 2 (4-6 Yaş Grubu)
- 8) Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)

Bu listedeki ilk üç kitap öğrencilerin Kur’an okumayı öğrenmesine ve bazı sure ve duaları ezberlemesine yönelik etkinlikleri içermektedir. Kur’an Kursları Etkinlik Kitabı-1 ve 2 ise Dini Bilgiler ve Kur’an-ı Kerim derslerinde yer alan etkinliklerde kullanılabilir görsel materyalleri içermektedir. Öğreticilere yönelik olarak hazırlanan öğretici kitapları ve öğretim programı ise öğretmenlere programın ilkelerini, amaç ve kazanımlarını ve programı uygularken öğretmenlerin uyması gereken temel ilkeleri aktaran kitaplardır.

TOÖDÖP’de öğreticilerin programı uygularken dikkat etmeleri gereken bazı temel tavsiyeler yer almaktadır. Mesela tavsiyelerden bir kaçında şöyle denilmektedir:

“Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir” (D.İ.B., 2014: 8).

“Programda çocukların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır” (D.İ.B., 2014: 7).

“Programla verilen din eğitimi ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma vb. duygu ve davranışları geliştirilmelidir” (D.İ.B., 2014: 7).

“Program, çocukların kendilerine saygı ve güven duymasını sağlamalı, öz denetim kazandırmalıdır” (D.İ.B., 2014: 7).

“Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir” (D.İ.B., 2014: 7).

Bu tavsiyelerin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından din eğitimi için hazırlanan bir kitapta yer almış olması Türkiye din eğitimi çalışmalarına adına son derece olumlu bir gelişmedir. Bu cümlelerin muhataplarının okul öncesi eğitim formasyonunu hizmet içi eğitim kursları ile alan Kur’an kursu öğretmenleri olduğu düşünüldüğünde burada yer alan tavsiyelerin nasıl gerçekleştirilebileceğinin örnek ya da detaylı açıklama ile sunulması tavsiyelerin öğretici tarafından gerçekleştirilmesini kolaylaştırıcı bir unsur olabilirdi.

Bunların yanında öğretmenlerin okul öncesi din eğitimi konusunda yönlendirebilecek ve öğretici tarafından anlaşılması ve uygulanması daha kolay tavsiyeler de programda yer almaktadır. Bu tavsiyelerden bazıları şunlardır:

“Sınıfa girildiğinde çocuklara gülümseyerek selam verilmelidir” (D.İ.B., 2014: 7).

“Öğrenme ortamları güvenli, sevgi dolu, neşeli, öğretmenler ise motive edici, teşvik edici ve telaşsız olmalıdır” (D.İ.B., 2014: 23).

“Eğitim-öğretim dönemi başlamadan önce öğrenci etkinliklerinin sergileneceği bir pano temin edilmelidir” (D.İ.B., 2014: 23).

“Öğretici, etkinlik kitabında verilen etkinlikleri, yaratıcılığını ve araştırmacı kişiliğini kullanarak çeşitlendirmelidir” (D.İ.B., 2014: 23).

“Öğretici, etkinliklerin sonunda bulunan değerlendirme sorularını öğrencilere sorup, cevabı kendisi vermek yerine, soruların sayısını artırarak doğru cevabı öğrenciye buldurma yolunu takip etmelidir” (D.İ.B., 2014: 23).

“Öğretici kitabı ve etkinlik kitabı başvuru kitabı olarak devamlı el altında bulundurulmalıdır” (D.İ.B., 2014: 23).

“Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır” (D.İ.B., 2014: 7).

“Harf ve kelimelerin doğru telaffuzuna özen gösterilmeli, ancak mahreç üzerinde öğrencilere bıkkınlık verecek şekilde ısrar edilmemelidir” (D.İ.B., 2014: 8).

“Öğrenciyi bıktırmamak” din eğitiminin ve özellikle okul öncesi din eğitiminin en hassas konularından biridir. Erken çocukluk dönemi çocuğun duygularının ön planda olduğu ve bilinçaltının şekillendiği bir dönemdir. Bu dönemde çocuklara verilebilecek en doğru din eğitimi onların hafızalarında güzel izler bırakan din eğitimidir.

TOÖDÖP’ün okul öncesi dönem için oyun hakkında öğreticilere verdiği şu iki tavsiye de dikkate ve düşünmeye değer bulunmuştur. TOÖDÖP’ün oyun hakkındaki tavsiyeleri şunlardır:

“Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bu sebeple programın etkinliklerinde oyun mümkün olduğunca kullanılmalıdır” (D.İ.B., 2014: 7).

“Oyunun bir araç olarak kullanıldığı unutulmamalı, her oyunda din eğitimine yönelik bir amacın bulunmasına dikkat edilmelidir” (D.İ.B., 2014: 7).

Her oyunda din eğitimine yönelik bir amacın bulunmasına dikkat etmek çocuğun oyununu kısıtlayıcı bir unsur olabilir, çocuğun oyundan sağlayacağı gelişimsel

faydaları azaltabilir. Ayrıca çocuk bu amaçları fark ederse çocukta bıkkınlık oluşabilir ve çocuğun din eğitiminden sağlayacağı faydalar da azalabilir. Çocuğun belirli bir akademik amacı olmayan oyunlar oynaması onun din eğitiminden alacağı verimi azaltmaz. Bilakis akademik kaygı gütmeyen oyunlar çocuğun gelişimine son derece katkı sağlayan bir unsur olduğu için bir gelişim alanı olan dini gelişimi de dolaylı olarak desteklemektedir.

TOÖDÖP’de belirlenen amaçların öğrencilere kazandırılması için genel olarak okul öncesi eğitimde yaygın olarak kullanılan hikâye, müzik, oyun, soru-cevap, tartışma ve drama etkinliklerinden faydalanılması tavsiye edilmiştir. Ünitelerin sonunda aile katılımını sağlamak amacıyla o ünite ile ilgili olan bir performans ödevi konularak çocuktan ödevi ailesiyle hazırlaması istenmiştir.

TOÖDÖP’de akademik kavramlar olan dini kavramların zihinsel gelişimleri işlem öncesi dönem düzeyinde olan küçük yaştaki çocuklara öğretilmesi hedeflenmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek çok dikkatli bir planlama ve özenli bir uygulamayı gerektirir. Bu amaç gerçekleştirilirken TOÖDÖP’de çocuk seviyesinde ve eğlenceli öğretim metotları kullanılarak çocukların sıkılmadan öğrenmesine dikkat edilmiştir. Mesela; Kur’an harflerinin öğretiminde her ünite harflerin draması etkinliği ile başlamakta, Kur’an harfleri çocuklara haftada üç dört harfi geçmeyecek şekilde oyunlarla, dramalarla yaklaşık 18 haftalık bir sürede öğretilmektedir. Sonrasında Kur’an-ı Kerim-2 kitabına geçilmekte ve bu kitabın da ilk iki haftası birinci kitapta öğrenilen Kur’an harflerini tekrar ile geçmektedir. Yani TOÖDÖP’de öğrencilere Kur’an harflerini tanımaları için 20 haftalık (5 aylık) bir süre verilmekte ve bu süre içerisinde Kur’an harflerinin öğretiminde tıpkı okul öncesi eğitimin din eğitimi dışındaki diğer alanlarında olduğu gibi oyunlar, çeşitli sanat aktiviteleri ve drama etkinlikleri eğitim öğretim metodu olarak kullanılmaktadır. Bu sürenin sonunda öğrencilere “harfler hareketlendi” etkinliği ile hareketler öğretilmeye başlanarak kelime okumalarına geçilmektedir. TOÖDÖP’de hareketler sonrası cezm, şedde, tenvin gibi Kur’an işaretlerinin öğretiminde de oyunla öğretme metoduna devam edildiğini görmekteyiz. Örneğin; cezm işaretinin öğretildiği ünite “cezm alkışı”, “cezm mandalı” “harf kovalamaca” gibi etkinliklerle bu işaretin öğretilmesi çocuklar için eğlenceli hale getirilmeye çalışılırken, tenvin işaretinin öğretildiği

ünitede “tenvin arabası” ve “harf kovalamaca” gibi etkinliklerle oyunla eğlendirerek öğretme çabasına devam edilmiştir.

TOÖDÖP Dini Bilgiler öğrenme alanlarında da eğitimde yöntem olarak sıklıkla oyun ve drama kullanıldığı tespit edilmiştir. Örneğin Dini Bilgiler dersinde Hz. Muhammed’in hayvanlara olan merhametini anlatmak için öğretmenlere farklı kuşlar şeklinde parmak kuklası modelleri verilmiş, öğrencilerin dersten önce bu kuklaları hazırlayarak derse gelmeleri istenmiştir. Öğreticiden hazırladığı kuş şeklindeki parmak kuklalarını derste birbirleriyle konuşdurarak Hz. Peygamber’in kuşlara olan merhametini hikâye etmesi istenmiştir. Hikâye sonrasında yapılacak olan sohbet ve soru cevap bölümünde ise öğreticinin merhamet kavramından, Hz. Peygamber’in insanlara, hayvanlara ve bitkilere karşı merhametli olmasından bahsetmesi istenmiştir.

TOÖDÖP’de özellikle Dini Bilgiler derslerinde her konu için ayrı ayrı etkinlik önerileri verilmiş ve her etkinlik için kullanılacak materyaller de örnek gösterilerek detaylı olarak izah edilmiştir. Bu durum okul öncesi din eğitimi verecek olan Kur’an kursu öğrencilerinin işlerini kolaylaştıracak bir unsur olmuştur.

- **Amerika**

AOÖDÖP öğretmenler için beş adet eğitim programı kitabı, öğrenciler için sekiz adet ders kitabı üç adet destekleyici kitap olmak üzere toplam on altı adet kitap kullanımını okul öncesi İslam dini eğitiminde materyal olarak önermektedir.

AOÖDÖP'ün önerdiği öğretmen kitapları şunlardır;

- 1) IQRA Okul Öncesi Öğretim Programı (*Curriculum-1: IQRA Preschool Curriculum*)
- 2) Kur'an Çalışmaları Öğretim Programı (*Curriculum-2: Quranic Studies*)
- 3) Siyer Öğretim Programı (*Curriculum-3: Sirah*)
- 4) Fıkıh ve İbadetler Öğretim Programı (*Curriculum-4: Fiqh & Ibadat*)
- 5) İslam Tarihi Öğretim Programı (*Curriculum-5: Islamic History*)

AOÖDÖP'ün öğrenciler için önerdiği kitaplar şunlardır:

- 1) Dinimiz İslam (Fıkıh ve İbadetler dersi için) (*Our Religion is Islam*)
- 2) Benim Namaz Boyama Kitabım (Fıkıh ve İbadetler dersi için) (*My Coloring Book of Salah*)
- 3) Allah Resulü (s.a.v.)'in Hayatı ve Sözleri (Siyer dersi için) (*Life & Sayings of Rasulullah s*)
- 4) Hadi Kutsal Kur'an'dan Öğrenelim (Kur'an Çalışmaları dersi için) (*Let's Learn from the Holy Quran*)
- 5) Arapça Harflerle Kolayca Yapmak (Arapça dersi için) (*Sail Through with Arabic Letters*)
- 6) Arapça Harfler Aktivite Kitabı (Arapça dersi için) (*Arabic letters Activity Book*)
- 7) Arapça Harflerin Şekilleri ve Biçimleri (Arapça dersi için) (*Shape & Forms of Arabic Letters*)
- 8) Arapça Harflerle Havalanmak (Arapça dersi için) (*Up & Away with Arabic Numbers*)

9) Allah Rahman'dır (Destekleyici Kitap) (*Allah is Arrahman*)

10) Allah Halik'tır (Destekleyici Kitap) (*Allah is Al-Khaliq*)

11) Bizim Sevgili Büyükbaba ve Büyükannelerimiz (Destekleyici Kitap)
(*Our Loving Grandparents*)

AOÖDÖP'de öğretmenlere ve velilere yönelik açıklamalar toplu olarak değil ama yeri geldikçe “Öğretmenlere Not” ya da “Ebeveynlere Not” şeklinde başlıklar altında kısa izahlar olarak sunulmuştur. Mesela Fıkıh ve İbadetler Öğretim Programının ve diğer bütün din dersleri öğretim programlarının (İslam Tarihi, Hz. Muhammed'in Hayatı ve Kur'an Çalışmaları) girişinde yer alan Öğretmenlere Not bölümünde şöyle denilmektedir:

“Çok yaygın modern fikirlerden iki tanesi olan gelişim ve evrimin nerdeyse bütün eğitim ve bilim literatürünün yaygın teması olduğunu hatırlamak önemlidir. Çocukların izleyecekleri birçok film ve okuyacakları birçok kitap biyolojik ve sosyal evrimi var sayıyorlar. Çocuklara bilinçli ilk insan olan Hz. Âdem'in hakikat ve doğru hakkında bugünkü herkesten çok daha fazla bilgi sahibi olduğunu özellikle belirtmeyi unutmayın. Onlara ayrıca şimdiye kadar var olan en ahlaki toplumun 1400 yıl önce Medine'de Hz. Muhammed ve Hulefa-i Raşidin zamanında yaşadığını hatırlatın. Ayrıca bizim içimizdeki en iyi insanların Allah'a itaat eden ve günlük hayatlarını Kur'an ve Sünnete uygun olarak yaşamaya çalışan insanlar olduklarını belirtin.” (Ghazi, 1993: 10).

Bu açıklama programın uygulanışına dair kesin tavsiyeler vermemekle beraber, programın var oluş felsefesini oldukça etkili bir üslupla özetlemesi bakımından önemlidir.

Bunun yanında planlanan etkinliklerin çocuğa hitap edip etmeme durumuna öğretmenlerin dikkat etmesi için IQRA Okul Öncesi Öğretim Programında öğretmenlere not olarak aşağıdaki açıklamaya yer verilmiştir:

“Yukarıdaki kavramların gelişimi için belirli aktivitelerin ve fırsatların sağlanması önemlidir. Sosyal bilimlerde küçük çocuklara dayatılacak bir resmi öğretim şeklinin

bulunmadığının farkında olunmalıdır. Sadece çocukların anlam dünyasında var olan aktiviteler ve deneyimler kullanılabilir” (Ghazi, 1993: 12).

Bu açıklama ile öğretmenlere aktivite seçiminde eğitim biliminin çocuğa görelilik ilkesine uygun davranmaları gerektiği bir kez daha hatırlatılmıştır.

AOÖDÖP’de ayrıca her konu için o konuya özel örnek aktivitelere ve açıklamalara yer verilmiştir. Örneğin Hz. Âdem konusu anlatılırken dünya, gezegenler ve yıldızlar ile ilgili aktivite örnekleri programda yerini almıştır. İslam Tarihi ya da Hz. Muhammed’in Hayatı dersleri için çocuklara anlatılması gereken hikâyelere öğretim programında yazılı olarak yer verilmiştir. O hikâyelerle ilgili yapılması tavsiye edilen etkinlikler de hikâyenin hemen akabinde bulunmaktadır.

AOÖDÖP’de okul öncesi eğitim yöntemleri olan örnek olay, oyun, müzik, soru-cevap ve tartışma yöntemlerinin sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo-10’da AOÖDÖP ile TOÖDÖP’ün öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili özellikleri mukayese edilmiştir. Mukayese kriterleri belirlenirken M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programının özellikleri ve okul öncesi eğitim programının öğrenme öğretme süreçleri bölümünde olması gereken özellikler (örnek etkinlikler, yöntem ve tekniklere dair gerekli açıklamalar ve öğretim materyali önerilerine dair bilgiler) dikkate alınmıştır (Kaymakcan, 2003: 20).

Anne Çocuk Eğitim Vakfı’nın hazırladığı değerlendirmeye göre Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okul Öncesi Eğitim Programı’nın öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili özellikleri şunlardır:

- Program çocuk ve oyun merkezlidir.
- Program esnektir. Yani çocuğun, çevrenin ve ailenin değişen özelliklerine göre uyarlanmaya ve bireyselleştirilmeye uygundur.
- Program keşfederek öğrenmeyi esas alır ve öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını destekler.
- Program aile eğitimi ve katılımını desteklemektedir.

Tabloda yer alan değerlendirme kriterleri programın yarısından çoğunda yer alıyorsa “var”, yarısından azında yer alıyorsa “kısmen var” olarak kabul edilmiştir.

Tablo 10: Türkiye ve Amerika Okul Öncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki Öğrenme Öğretme Süreçlerinin Karşılaştırılması

	Türkiye	Amerika
Eğitim programı oyun merkezlidir.	±	±
Eğitim programı öğrenci merkezlidir.	+	+
Eğitim programı öğrencinin aktif katılımını destekleyecek niteliktedir.	+	+
Program aile eğitimi ve katılımını desteklemektedir.	+	+
Program esnekler.	+	+

(+) Evet (-) Hayır (±) Kısmen

AOÖDÖP ile TOÖDÖP okul öncesi din öğretiminde kullandıkları eğitim yöntemleri bakımından mukayese edildiğinde TOÖDÖP’ün sıklıkla kullandığı öğretim yöntemlerinin drama ve soru cevap yöntemleri olduğu, AOÖDÖP’ün sıklıkla kullandığı öğretim yöntemlerinin ise örnek olay ve soru cevap yöntemleri olduğu tespit edilmiştir. Her iki programın da okul öncesi öğretim yöntemleri çeşitlerinin programda eşit dağıtılmasına dikkat etmediği ve belirli öğretim yöntemlerine programda daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir. Bu durum din öğretiminin soru cevap, tartışma, drama ve oyun gibi bazı öğretim yöntemleriyle daha kolay verilebilir olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanında, okul öncesi eğitimde sıklıkla kullanılan müzik, işbirliğine dayalı öğrenme ya da gösteri yöntemlerinin din öğretimi için planlanan bu programlarda daha fazla yer alması öğretimin etkinliğini artıracak bir unsur olabilirdi.

AOÖDÖP’de öğrenciler için 11 adet öğretmenler için de 5 adet olmak üzere toplamda 16 adet kitap kaynak olarak tavsiye edilirken, TOÖDÖP’de ise öğrenciler için 5 adet, öğretmenler için de 3 adet olmak üzere toplamda 8 adet kitap kaynak olarak tavsiye edilmektedir. Her iki programın kitapları arasında bu kadar çok sayı

farkının olması ise programların temel aldığı öğrenme alanlarının çeşitliliği ile bağlantılıdır. AOÖDÖP dört temel dini öğrenme alanı (Kur'an Çalışmaları, Hz. Muhammed'in Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi) belirlerken, TOÖDÖP ise Kur'an-ı Kerim1-2 ve Dini Bilgiler1-2 olmak üzere iki temel öğrenme alanı belirlemiştir. Bu durum programların kaynak kitap sayılarını da doğrudan etkilemiş ve böyle bir farka sebebiyet vermiştir. Bu değerlendirme kitap sayıları hakkındaki genel tabloyu anlamamıza yardımcı olur fakat kitapların öğretim sürecine katkısını anlamlandırabilmek için nitel değerlendirmelere ihtiyaç vardır.

Tablo-11'de ise TOÖDÖP ile AOÖDÖP'ün okul öncesi İslam dini eğitiminde kullanılmasını tavsiye ettikleri kitaplar mukayese edilmiştir.

Tablo 11: TOÖDÖP ile AOÖDÖP'ün Kullanılmasını Tavsiye Ettiği Kitaplar Listesi

Türkiye (Öğrenciler İçin)	Amerika (Öğrenciler İçin)
1) Kur'an Öğreniyorum – 1 (Harfler)	1) Dinimiz İslam
2) Kur'an Öğreniyorum – 2 (Harekeler)	2) Benim Namaz Boyama Kitabım
3) Kur'an Öğreniyorum – 3 (Dua ve Sureler)	3) Allah Resulü (s.a.v.)'in Hayatı ve Sözleri
4) Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı (4-6 Yaş Grubu)	4) Hadi Kutsal Kur'an'dan Öğrenelim
5) Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı – 2 (4-6 Yaş Grubu)	5) Arapça Harflerle Kolayca Yapmak
	6) Arapça Harfler Aktivite Kitabı
	7) Arapça Harflerin Şekilleri ve Biçimleri
	8) Arapça Harflerle Havalanmak
	9) Allah Rahman'dır
	10) Allah Halik'tir
	11) Bizim Sevgili Büyükbaba ve Büyükannelerimiz
Türkiye (Öğretmenler İçin)	Amerika (Öğretmenler İçin)
1) Kur'an Kursları Öğretici Kitabı (4-6 Yaş Grubu)	1) IQRA Okul Öncesi Öğretim Programı
2) Kur'an Kursları Öğretici Kitabı – 2 (4-6 Yaş Grubu)	2) Kur'an Çalışmaları Öğretim Programı
3) Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)	3) Siyer Öğretim Programı
	4) Fıkıh ve İbadetler Öğretim Programı
	5) İslam Tarihi Öğretim Programı

Programların tavsiye ettikleri kitaplara ve ilgili oldukları öğrenme alanlarına baktığımızda TOÖDÖP'ün tavsiye ettiği beş öğrenci kitabının üçünün Kur'an ve Kur'an'daki sure ve duaları ezberletmeye yönelik olduğu, AOÖDÖP'ün ise Kur'an öğretimine dair bir kitap tavsiyesinde bulunmadığı, onun yerine Arapça harfleri ve rakamları öğreten kitaplar tavsiye ettiği tespit edilmiştir. Bu durum programda

Kur'an okumayı öğretmeye yer verme durumu ile doğrudan bağlantılıdır. TOÖDÖP okul öncesi din öğretimini “öğrencilere Kur'an'ı sevdirmek ve Kur'an okumayı öğretmek” felsefesi üzerine bina ederken, AOÖDÖP ise okul öncesi din öğretiminde “Kur'an okumayı öğretmek” gibi bir amaç gözetmeyerek, öğretimini “öğrencileri Kur'an'dan, O'nun mesajından ve sünnetten haberdar etmek” üzerine temellendirmiştir. Bu konu üzerinde düşünülmesi gereken ve sebepleri araştırılması gereken bir konudur. Erken çocukluk dönemi denilen 0-6 yaş dönemindeki çocuk zihni, konuşmanın sembolleri olan harfleri tanıyabilir fakat onları okumayı ve yazmayı öğrenebilecek bedensel, zihinsel ve duygusal hazır bulunuşluğa ulaşmamış kabul edilir. Bu nedenle Dünyanın hemen her bölgesinde okuma yazma eğitimi okul öncesinde değil, ilkokulda verilir. AOÖDÖP programını hazırlarken bu gerçeği göz önünde bulundurmuş ve okul öncesi dönem İslam dini eğitimi programına “Kur'an öğretimi” konusunu dâhil etmemiştir. Bu dâhil etmeyişi bir diğer sebebi de şu olabilir, AODÖP'de planlanan din eğitimi öğrenme alanları (Kur'an Çalışmaları, Hz. Peygamber'in Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi) IQRA Vakfı'nın ilkokul, ortaokul ve lise eğitim programlarında da geçerliliğini muhafaza etmektedir. Dolayısıyla AOÖDÖP Kur'an öğretimini çocukların okul öncesi döneme göre daha fazla öğrenmeye hazır oldukları ilkokul döneminde verecek şekilde uzun vadeli planlanmıştır. Bu nedenle AOÖDÖP okul öncesi dönemde Kur'an öğretimine yer vermek yerine, “Kur'an farkındalığı, Kur'an mesajı, Vahiy kavramı ve Kur'an okumaya hazırlık” konularına ağırlık vermiştir. TOÖDÖP ise “Kur'an öğretimi” konusunu mümkün olduğunca çocukların anlayabileceği düzeye indirgeyerek, mümkün olduğunca eğlenceli hale getirerek ve zamana yayarak okul öncesi dönemde vermeyi uygun görmüştür. Bunun sebeplerinden birisi TOÖDÖP'ün yaygın din eğitimi ve özellikle Kur'an kursu eğitimi veren Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanmış olmasıdır. Bir diğer sebebi ise Türkiye'de hiçbir resmi kurumun on yaş öncesi çocuklara din eğitimi vermeyecek şekilde planlanmış olmasıdır. Bu durum Diyanet İşleri Başkanlığı'nın konu hakkında sorumluluk hissederek meseleye dâhil olmasına sebebiyet vermiştir. Bunun neticesinde, Türkiye'de ilk kez Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından uygulanan okul öncesi din eğitimi okul öncesi düzeyde Kur'an öğretimini merkeze alacak şekilde planlanmıştır.

Türkiye’de okul öncesi din eğitiminde Kur’an öğretiminin yer almasının sosyo-kültürel arka planının da değerlendirilmesi yerinde olacaktır. İslam geleneğinde var olan din eğitimine Kur’an öğretimi ile başlanıyor olması din eğitimi ile Kur’an öğretiminin toplum hafızasında özdeşleşmesinin sebeplerinden birisidir. Bu konuda şimdiye kadar ortaya konan akademik araştırma ya da yayın sayısı çok kısıtlıdır. Sevim (2013) hazırladığı yüksek lisans tezinde Türkiye Cumhuriyeti’nde yer alan Kur’an kurslarının Osmanlı ve İslam geleneğinde tarih boyunca yer almış olan küttab, sübyan mektepleri, Darul Huffaz ve Darul Kurra gibi içerisinde Kur’an’ın okutulduğu ve ezberletildiği kurumların devamı niteliğinde olduğunu savunmaktadır. Konu hakkında Sevim (2013)’ün araştırması dışında okul öncesi Kur’an öğretimi ile ilgili hazırlanmış başka bir çalışmaya henüz rastlamadık. Okul Öncesi ile doğrudan bağlantılı olmasa da TESEV tarafından 2004 yılında hazırlanan “İmam Hatip Liseleri Efsaneler ve Gerçekler” adlı çalışmada ise halkın İmam Hatip Liseleri’ni tercih etme sebeplerinden birinin “Hiç olmazsa arkamızdan bir Fatıha okuyabilsin” düşüncesi olduğu ifade edilmektedir.

3.4. İçerik

Bu bölümde araştırmanın dördüncü alt amacı olan “Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında içerik yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular sunulmuş ve mukayeseli olarak yorumlanmıştır.

- **Türkiye**

TOÖDÖP’de haftada 18 saat (günde 3 saat) eğitim verilmesi planlanmıştır. Eğitimi yapılacak dersler (öğrenme alanları) Dini Bilgiler-1, Dini Bilgiler-2, Kur’an-ı Kerim-1 ve Kur’an-ı Kerim-2’dir.

Tablo-12 programın haftalık saat dağılımını ünite ve derslerle beraber göstermektedir. TOÖDÖP haftalık 18 saatin 12 saatinde Dini Bilgiler, 6 saatinde Kur’an-ı Kerim dersi öğretilecek şekilde planlanmıştır.

Tablo 12: Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 Yaş Kur'an Kursları Eğitim Programının Ders Dağılımı Planlaması

Düzeyle	Süre (Hafta)	Haftalık Saat	Toplam Saat	Dersler ve Üniteler
1. Düzey	9 hafta	Haftada saat	18 162 saat	Dini Bilgiler-1(1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (1-4. üniteler)
2. Düzey	9 hafta	Haftada saat	18 162 saat	Dini Bilgiler-1 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-1 (5-9. üniteler)
3. Düzey	8 hafta	Haftada saat	18 144 saat	Dini Bilgiler-2 (1-4. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (1-4. üniteler)
4. Düzey	8 hafta	Haftada saat	18 144 saat	Dini Bilgiler-2 (5-9. üniteler) Kur'an-ı Kerim-2 (5-9. üniteler)

TOÖDÖP'ün içeriği ünite isimleri, konu başlıkları ve konulara ait kazanım ve etkinlik bilgilerini içeren tablolardan oluşmaktadır. Etkinliklerin açıklamaları ve değerlendirmeleri ise 4-6 yaş grupları için hazırlanan Kur'an Kursları Öğretici Kitabı-1 ve 2'de yer almaktadır.

TOÖDÖP Dini Bilgiler 1 ve 2 dersleri dokuzar üniteden oluşmaktadır. Tablo-13'de TOÖDÖP Dini Bilgiler 1 ve 2 derslerinin üniteleri, kazanım sayıları ve süreleri verilmiştir.

Tablo 13: TOÖDÖP Dini Bilgiler – 1 ve 2 Derslerinin Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

	Dini Bilgiler-1 Dersi Üniteleri	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Dini Bilgiler-2 Dersi Üniteleri	Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Sevgi ve Merhamet	9	27	Allah'ı Seviyorum	10	27
Ünite-2	Saygı	10	27	Peygamberimi Seviyorum	10	27
Ünite-3	Görev ve Sorumluluk	10	27	Dinimi Seviyorum	10	27
Ünite-4	Adalet	8	27	Kitabımı Seviyorum	10	27
Ünite-5	Yardımlaşma ve Paylaşma	10	22	Kâinatı Seviyorum	10	22
Ünite-6	Sabır	6	22	İnsanları Seviyorum	10	22
Ünite-7	Güvenilirlik ve Doğruluk	9	22	Vatanımı Seviyorum	10	22
Ünite-8	İyilik	10	21	Bayramlarımızı Seviyorum	10	21
Ünite-9	Dua, Şükür ve Özür Dileme	10	21	Dini Mekânlarımızı Seviyorum	10	21

TOÖDÖP Dini Bilgiler – 1 dersi dokuz üniteden oluşmaktadır. İlk ünite olan “Sevgi ve Merhamet” ünitesinde sevgi ve merhamet kavramlarının anlamları, Allah’ın insanlara ve yaratılanlara olan sevgisi, insanların Allah’a olan sevgileri ve bunun gereği olarak ibadet etmeleri, camiye gitmeleri, yaratılıştaki düzen, sevgi ve merhametin olumlu sonuçları, hayattan sevgi ve merhamet örnekleri gibi konular sıralanmaktadır.

“Saygı” başlığıyla verilen ikinci ünite saygı kavramı, Allah’a ve peygamberlere saygı, Allah’ın ve peygamberlerin isimleri ve bazı sıfatları, Hz.

Peygamber'in insanlara ve varlıklara olan saygısı, Kur'an'a, ezana, duaya, namaza ve namaz kılana saygı, anne, baba, büyüklere, başkalarının haklarına ve konuştuğu sırada konuşan kişiye saygı konularını içermektedir.

“Görev ve Sorumluluk” başlığını taşıyan üçüncü ünite, görev ve sorumluluk kavramı, insanların kendine, topluma, Allah'a ve peygambere karşı olan görev ve sorumlulukları, beden temizliği, çevre temizliği, eşyaların temiz tutulması, israf kavramı ve Allah'ın israf etmeyenleri sevmesi konularını içerir.

Dördüncü ünite olan “Adalet” ünitesi, adalet kavramı, önemi ve gerekliliği, Allah'ın ve peygamberlerin adil olmaları ve adil insanları sevmeleri, adaletin Allah'ın emri olduğu, adil davranışın sonuçları konularını içermektedir.

“Yardımlaşma ve Paylaşma” başlıklı beşinci ünite, yardımlaşma ve paylaşma kavramları, Allah'ın ve Hz. Peygamberin insanlardan yardımlaşmalarını istemesi ve yardımlaşan insanları sevmeleri, aile içinde ve çevremizle yardımlaşma ve yardımlaşma davranışını kazanma konularını içerir.

Dersin “Sabır” adlı altıncı ünitesi, sabır kavramı ve anlamı, Hz. Peygamber ve sabır, oruç ve sabır, Allah ve sabır, başarı, huzur ve sabır, günlük hayatta sabır konularını içermektedir.

Dersin “Güvenilirlik ve doğruluk” adlı yedinci ünitesinde güvenilirlik ve doğruluk kavramları, Allah'a güvenmek, peygamberlerin güvenilirlik ve doğruluğu, güvenilir insanların özellikleri, Allah'ın emri olarak güvenilir, dürüst ve emaneti koruyan olmak, Müslümanların güvenilir ve doğru sözlü olmaları gerektiği konuları yer almaktadır.

“İyilik” adlı sekizinci ünite iyilik kavramı, Allah'ın iyiliği emretmesi, Hz. Peygamber'in iyiliği yaymak için gönderilmesi, gülümsemek ve selam vermek gibi iyi davranış örnekleri, karşılık beklemeden bütün varlıklara iyilik yapmak ve iyiliğin başka iyi davranışlara yol açtığı konuları anlatılmaktadır.

Dersin son ünitesi olan “Dua, Şükür ve Özür Dileme” ünitesinde dua, şükür ve özür dileme kavramları, Allah'a teşekkür etmenin önemi, hata sonrası özür

dilemenin önemi,, Elhamdülillah ve anlamı, dua, şükür, özür dileme ve Allah'ın sevdiği davranışlar, Allah'ın her şeyi görmesi, duyması ve bilmesi konuları anlatılmaktadır.

TOÖDÖP Dini Bilgiler – 2 dersi dokuz üniteden oluşmaktadır. İlk ünite olan “Allah'ı Seviyorum” ünitesi öğrencilere Allah sevgisi kazandırmaktan çok, Allah'ın varlığı, birliği, yaratıcılığı, rızık vermesi gibi özelliklerinin bilgisini öğrencilere kazandıracak şekilde planlanmıştır.

Dersin ikinci ünitesi olan “Peygamberimi Seviyorum” ünitesi, peygamberlerin gönderilme amaçları, peygamberimizin doğum yeri ve tarihi, ailesi ve çocukluğu, Hz. Peygamber'in varlıkları sevmesi, güvenilir olması, temiz, nazik ve dürüst olması gibi özellikleri, Hz. Peygamber'in ismi anıldığında salavat getirmek ve son peygamber Hz. Muhammed konularını içerir.

Dersin “Dinimi Seviyorum” adlı üçüncü ünitesi İslam kavramı, İslam'ın kolaylık, sevgi ve barış dini olduğu, dinimizin İslam olduğu, dinimizin insana değer verip, temizliğe önem verdiği, namaz ve İslam, oruç ve sabır, namaz, dua ve şükür, dinimiz ve yardımlaşma konularını içerir.

“Kitabımı Seviyorum” adlı dördüncü ünite Kur'an-ı Kerim kavramı, Kur'an adabı, Kur'an'ın özellikleri ve hayatımızdaki yeri konuları hakkında öğrencileri bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Dersin beşinci ünitesi olan “Kâinatı Seviyorum” ünitesi kâinatın yaratılış amacı, kâinattaki düzen ve varlıkların görevi, yaratılanı Yaratandan ötürü sevmek kavramı, çevreyi temiz tutma, eşyaları koruma ve israftan uzak durma kavramları, Allah'ın yaratılanlara olan merhameti ve varlıkların Allah'ı anlatması konularını içerir.

“İnsanları Seviyorum” adlı altıncı ünite ailenin, arkadaşlığın ve yardımlaşmanın önemi, insanların farklı yaratılması ve bütün insanların kardeş olması, tüm insanların eşit haklara sahip olması konularını içerir.

Dersin “Vatanımı Seviyorum” adlı yedinci ünitesi, vatan kavramı, vatan sevgisi ve anlamı, vatana karşı görevlerimiz, vatan sahibi olmanın önemi, İslam’da vatan sevgisi, tarihi günlerin önemi konularını içerir.

Sekizinci ünite olan “Bayramlarımızı Seviyorum” ünitesi bayramlar ve İslam toplumundaki yeri ve önemi, Mevlid Kandili, Kadir Gecesi, Ramazan ve Kurban Bayramları, özel gün ve geceler konularını içerir.

Dersin dokuzuncu ve son ünitesi olan “Dini Mekânlarımızı Seviyorum” ünitesi Müslümanların kiblesi Kâbe, Kâbe’nin inşası, Mescid-i Nebevi, hac ve umre, Müslümanların ilk kiblesi Mescid-i Aksa ve Kudüs, ülkemizde bulunan camiler, caminin içindeki ve dışındaki bölümler, ezan ve fonksiyonu, ezan dinlemek ve ezan duası konularını içerir.

TOÖDÖP’de Kur’an-ı Kerim 1 ve 2 öğrenme alanları dokuzar üniteden oluşmaktadır. TOÖDÖP Kur’an-ı Kerim öğrenme alanlarının üniteleri, kazanım sayıları ve süreleri Tablo-14 ve 15’de gösterilmektedir.

Tablo 14: Kur'an-ı Kerim – 1 Dersi Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

Kur'an-ı Kerim-1 Dersi Üniteleri		Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Kur'an-ı Kerim'i Tanıma	8	13
Ünite-2	ا، ت، ث، ب Harflerini Tanıma ve Ezber	5	13
Ünite-3	ح، خ، ح Harflerini Tanıma ve Ezber	5	14
Ünite-4	ز، ذ، د، ر Harflerini Tanıma ve Ezber Harflerini Tanıma ve Ezber	5	14
Ünite-5	ض، ص، ش Harflerini Tanıma ve Ezber	5	11
Ünite-6	ط، ظ Harflerini Tanıma ve Ezber	5	10
Ünite-7	غ، غ Harflerini Tanıma ve Ezber	5	11
Ünite-8	ق، ك، ل، ف Harflerini Tanıma ve Ezber	5	11
Ünite-9	ی، ه، و Harflerini Tanıma ve Ezber	5	11

Tablo 15: Kur'an-ı Kerim – 2 Dersi Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

Kur'an-ı Kerim-2 Dersi Üniteleri		Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Harfleri Tanıma ve Ezber (Arap alfabesinin ilk 14 harfi)	6	13
Ünite-2	Harfleri Tanıma ve Ezber (Arap alfabesinin son 14 harfi)	5	13
Ünite-3	Harekeleri Tanıma ve Ezber	5	14
Ünite-4	Cezm İşaretini Tanıma ve Ezber	3	14
Ünite-5	Şedde İşaretini Tanıma ve Ezber	3	11
Ünite-6	Tenvin İşaretini Tanıma ve Ezber	3	11
Ünite-7	Uzatma Harflerini Tanıma ve Ezber	3	10
Ünite-8	Ezber ve Kur'an-ı Kerim Okuma	3	11
Ünite-9	Ezber ve Kur'an-ı Kerim Okuma	2	11

Dersin “Kur’an-ı Kerim’i Tanıma” adlı ilk ünitesi, Kur’an-ı Kerim’in incelenmesi ve dinlenmesi, Kur’an-ı Kerim ve önemi, Besmele, Bismelenin anlamı ve önemi, kelime-i tevhit ve anlamı, kelime- şahadet ve anlamı konularını içerir.

Ünite sekiz kazanım ve dokuz etkinlikten oluşmaktadır. Ünitenin kazanımlarının bir tanesi psikomotor alanın uyarılma düzeyine, diğerleri bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir. Üniteye yer alan etkinliklerin isimleri şunlardır; “Kur’an-ı Kerim’i Tanıyorum” “Hazine Avı Oyunu” “Besmele Şarkısı” “Besmele Boyaması” “Kelime-i Tevhit” “Kelime-i Şahadet” “Kur’an Allah’ın Sözü” “Trafik İşaretleri” “Çocuklarla Kek Pişirme” (D.İ.B., 2014: 19). Bu etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri şunlardır; eğitsel oyun, anlatım, soru cevap, ezber, boyama ve uygulamalı eğitim.

Ünitenin Kur’an-ı Kerim’i tanıtmayı amaçlayan etkinlikleri öğrencilere Kur’an-ı Kerim’i şekil yönüyle tanıtmayı ve O’nun bir mesajının var olduğu kavramını açıklamayı amaçlamaktadır. Kur’an-ı Kerim’de insanların uyması gereken kuralların olması kek pişirme etkinliği ve trafik işaretleri oyunuyla çocuklara anlatılmaya çalışılmıştır. Tarifine uyulmadan pişirilen kekin lezzetsiz olması gibi Kur’an’ın verdiği tarife uyulmadan yaşanan hayattan da lezzet alınamayacağı, aynı şekilde kuralsız trafiğin kargaşalı olacağı gibi kuralsız hayatın da kargaşalı olacağı oyunla ve uygulamalı eğitimle çocuklara anlatılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında Kur’an’ın Allah’ın sözü olduğunu anlatan etkinlikte ise öğrencilere Kur’an’ın nasıl nazil olduğu anlatılırken vahiy, vahyin geliş şekilleri ve melekler konularına değinilmemesi istenmiştir (D.İ.B., 2014:258). Bu durumun sebebi okul öncesi yaş grubunun soyut kavramlar olan meleklerin varlığını anlamakta güçlük çekeceklerinin düşünülmesi olabilir. TOÖDÖP somutlaştırılması mümkün olan soyut kavramları somutlaştırarak çocuklara sunmayı tercih ederken, bunun mümkün olmadığı durumlarda kavramları detaylı açıklamama yolunu tercih etmiştir. Melekler ve vahiy konuları da somutlaştırılması zor bir konu olduğu için programda detaylı açıklanmamıştır.

Dersin ikinci ünitesi olan “ا، ب، ت، ث Harflerini Tanıma ve Ezber” ünitesi ile Kur’an öğretimi süreci başlatılmış bulunmaktadır. Ünite Arap alfabesinin ilk dört harfini çocuklara oyunla ve eğlendirerek öğretmeyi hedeflemektedir.

Ünitede beş kazanım ve dokuz etkinlik yer almaktadır. Bu ünitenin ve bundan sonra gelecek diğer yedi ünitenin kazanımları programın genel amaçlarından sadece “İslam’ın temel kaynağı olan Kur’an-ı Kerim’i içerik ses ve şekil olarak kendi seviyesinde tanımaları” amacıyla bağlantılıdır. Ünitenin kazanımlarının üçü bilişsel alanın bilgi düzeyine, ikisi bilişsel alanın kavrama düzeyine yöneliktir.

Ünitede her kazanımı destekleyecek en az bir etkinlik bulunmaktadır. Ünitede yer alan etkinliklerin isimleri şunlardır; “Harflerin Draması”, “Noktaları Birleştir”, “Harfleri Bakliyat İle Yazma”, “Hafıza Oyunu”, “Nokta Koyma Etkinliği”, “Harfleri Yuvarlak İçine Alma”, “Harfleri Boyama”, “Harf Olalım Sıraya Girelim”, “Rabbi Yessir Duası”(D.İ.B., 2014: 19). Bu etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri ise; drama, uygulamalı eğitim, eğitsel oyun, soru cevap, anlatım ve ezber yöntemleridir.

Dersin bundan sonraki ünitelerinde kazanım sayısı, kazanım türü, etkinlik isimleri ve öğretim yöntemleri değişmemekte, sadece öğretilecek olan harflerin ve ezberletilecek olan duaların isimleri değişmektedir. Bu nedenle diğer ünitelerin açıklamalarına burada yer verilmeyerek sadece ünitelere göre ezberi planlanan dua isimleri zikredilecektir. Dersin üçüncü ünitesinde Subhaneke Duası ve anlamı, dördüncü ünitesinde İhlas Suresi ve anlamı, beşinci ünitesinde Kevser Suresi ve anlamı, altıncı ünitesinde Fatıha Suresi ve anlamı, yedinci ünitesinde Salavat ve anlamı, sekizinci ünitesinde ise Rabbena Duaları ve anlamının ezberi planlanmıştır. Son ünite olan dokuzuncu ünite ise ezan duası olarak “Aziz Allah, Kerim Allah, La İlahe İllallah” duasının öğretilmesi yer almaktadır (D.İ.B., 2014: 32).

Kur’an-ı Kerim-2 dersinde TOÖDÖP Kur’an harflerinin birleştirilmesi ve kurallarına göre okunması konularını ele almaktadır. Dersin ilk iki ünitesi “Harfleri Tanıma ve Ezber” başlığını taşımaktadır. Bu iki ünite Kur’an-ı Kerim-1 dersinde öğretilen harflerin kelimenin başında, sonunda ve ortasında bulunuş şekilleri öğretilmektedir. Arap alfabesinin ilk on dört harfinin ele alındığı birinci ünite altı

kazanım ve altı etkinlik, son on dört harfin incelendiği ikinci ünite de ise beş kazanım ve altı etkinlik yer almaktadır. İlk ünitenin kazanımlarının dört tanesi bilişsel alanın bilgi düzeyine, iki tanesi de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir. İkinci ünitenin kazanımlarının da üç tanesi bilişsel alanın bilgi düzeyine, iki tanesi de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir. Kur'an-ı Kerim-2 dersinde de bütün ünitelerinin kazanımları sadece "İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i içerik ses ve şekil olarak kendi seviyesinde tanımaları" genel amacı ile irtibatlıdır.

Her iki ünite de yer alan etkinliklerin isimleri şunlardır; "Harfleri Boyama" "Noktaları Birleştir" "Harflerin Draması" "Haydi Bul" "Dua ve Sure Ezberi" (D.İ.B., 2014: 34). Bu etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri ise; uygulamalı eğitim, eğitsel oyun, drama, sanat etkinliği, ezber ve soru cevap yöntemleridir. Birinci ünitenin ezber konusu başarı ve Salavat Dualarının tekrarı iken, ikinci ünitenin ezber konusu ise Nas Suresi'nin ezberidir.

Dersin üçüncü ünitesi olan "Harekeleri Tanıma ve Ezber" ünitesinde Kur'an alfabesinin sesli harfleri olan esre, üstün ve ötre hareketleri tanıtılmaktadır. Ünite de beş kazanım ve üç etkinlik yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının biri psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine, diğerleri ise bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünite de yer alan etkinliklerin isimleri şu şekildedir; "Harfler Hareketlendi" "Artık Okuyoruz" "Dua ve Sure Ezberi" (D.İ.B., 2014: 34). Bu etkinliklerin uygulanmasında uygulamalı eğitim, okuma ve soru cevap yöntemlerinin kullanılması tavsiye edilmektedir. Ünitenin ezber konusu ise Subhaneke Duası'nın tekrarı ve Felak Suresi'nin ezberlenmesidir.

"Cezm İşaretini Tanıma ve Ezber" isimli dersin dördüncü ünitesi cezm işaretinin okunmasını, Rabbena ve Amentü Dualarının ezberlenmesini konu edinir. Ünite de üç kazanım ve beş etkinlik yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının ikisi bilişsel alanın bilgi düzeyine, biri de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir.

Ünite de yer alan etkinliklerin isimleri; "Cezm Alkışı", "Cezm Mandalı" "Harf Kovalamaca" "Artık Okuyoruz" ve "Dua ve Sure Ezberi" dir (D.İ.B., 2014: 34). Bu

etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri ise anlatım, okuma, ezber, eğitsel oyun ve soru cevaptır.

Dersin beşinci ünitesi “Şedde İşaretini Tanıma ve Ezber” adıyla şedde işaretinin okunmasını, ezan ve Amentü duasının tekrarını konu edinmektedir. Üniteye üç kazanım ve dört etkinlik yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının ikisi bilişsel alanın bilgi düzeyine, biri de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir.

Üniteye yer alan etkinliklerin isimleri şunlardır; “Sakla, Bırak”, “Harf Kovalamaca”, “Artık Okuyoruz”, “Dua ve Sure Ezber” (D.İ.B., 2014: 34). Bu etkinlikler için önerilen öğretim yöntemleri ise, anlatım, okuma, ezber, eğitsel oyun ve soru cevaptır.

Dersin altıncı ünitesinin ismi “Tenvin İşaretini Tanıma ve Ezber”dir. Ünitenin konuları, tenvin işaretinin okunması, İhlas Suresi’nin tekrarı ve Ayet-el Kürsi’nin ezberidir. Üniteye üç kazanım ve dört etkinlik yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının ikisi bilişsel alanın bilgi düzeyine, biri de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir.

Üniteye yer alan etkinliklerin isimleri şunlardır; “Tenvin Arabası” “Harf Kovalamaca” “Artık Okuyoruz” “Dua ve Sure Ezberi” (D.İ.B., 2014: 34). Üniteye yer alan etkinlikler için tavsiye edilen öğretim yöntemleri anlatım, okuma, ezber, eğitsel oyun ve soru cevaptır.

Dersin “Uzatma Harflerini Tanıma ve Ezber” adlı yedinci ünitesi uzatma harflerinin öğrenilmesi, Kevser ve Ayet-el Kürsi Surelerinin tekrar edilmesini içermektedir. Ünitenin üç kazanımı ve üç etkinliği bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının ikisi bilişsel alanın bilgi düzeyine biri de psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine yöneliktir.

Üniteye yer alan etkinliklerin isimleri “Harfler Uzuyor” “Artık Okuyoruz” “Dua ve Sure Ezberi” dir (D.İ.B., 2014: 34). Bu etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemi ise drama, ezber, okuma ve soru cevaptır.

“Ezber ve Kur’an-ı Kerim Okuma” adlı sekizinci ve dokuzuncu ünitelerde Kur’an-ı Kerim okuma alıştırmaları yapılmakta ve ezberlenen surelerden bazıları tekrar edilmektedir. Sekizinci ünite üç kazanım ve üç etkinlik, dokuzuncu ünite ise iki kazanım ve üç etkinlik yer almaktadır. Sekizinci ünitenin kazanımlarının biri bilişsel alanın bilgi düzeyine, biri psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine, diğeri de psikomotor alanın beceri düzeyine yöneliktir. Dokuzuncu ünitenin kazanımlarının biri bilişsel alanın bilgi düzeyine, diğeri de psikomotor alanın beceri düzeyine yöneliktir. Her iki ünite de tavsiye edilen öğretim yöntemleri okuma ve ezberdir.

TOÖDÖP dört düzeyde 34 haftalık eğitim verecek şekilde planlanmıştır. Program öğrencilerin 4. Düzeyin son iki haftasında Kur’an okuyabilmelerini hedeflemektedir. Yani Kur’an-ı Kerim’i öğretme süresi TOÖDÖP’de 32 haftadır.

TOÖDÖP 34 haftalık eğitim süresinin 32 haftasını Kur’an-ı Kerim okumayı oyunla eğlendirerek öğretme etkinliklerine ayırmıştır. TOÖDÖP’ e göre öğrenciler programın son iki haftasında Kur’an okumaya geçebilmektedir. Yani TOÖDÖP öğrencilerin Kur’an okumaya hızlı geçmelerindense sıkılmadan, dersi oyunun bir parçası gibi görerek ve yavaş yavaş 8 ayda Kur’an öğrenmelerini önceleyen bir programdır.

TOÖDÖP’ün bu yöntemi Türkiye’de yıllardır uygulanan klasik Kur’an kursu eğitim metodu olan ve halk arasında “elif cüzü çalışmak ya da okumak” olarak isimlendirilen cüz üzerinden Kur’an öğretme metodundan oldukça farklı olması bakımından önemlidir. Bu açıdan TOÖDÖP’de eğitim programı hazırlanırken merkeze çocukların gelişim düzeylerinin ve modern pedagojinin ilkelerinin alınmaya çalışıldığını görmekteyiz. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk resmi uygulama olması sebebiyle Türkiye din eğitimi çalışmaları alanında tarihi öneme sahiptir. Bunun yanında bu uygulama, Cumhuriyet’in ilk yıllarından beri Türkiye’deki sıklıkla dile getirilen “medreselerde verilen din eğitimi modern pedagojiden çok uzaktı ve Kur’an kursları da bu anlayışın devamıdır” v.b. eleştirilerini bertaraf edecek nitelikte bir uygulamadır.

TOÖDÖP’de Dini Bilgiler dersinde de çocuğa görelilik ve pedagoji ilkelerine uygunluk prensiplerinin gözetildiğini görmekteyiz. TOÖDÖP haftalık programın

üçte ikisini (18 saatin 12 saati) Dini Bilgiler dersine ayırmıştır. Haftalık programın sadece üçte birinde Kur'an eğitimi yapılmaktadır. Bu durum program hazırlanırken öğrencilere Kur'an okumayı öğretmekten önce anlayabilecekleri düzeyde temel dini bilgileri vermeye öncelik verildiğini göstermektedir.

TOÖDÖP Kur'an'a saygı kavramını çocuklara öğretirken şekli bir saygı anlayışı sunmaktadır. Hz. Peygamber'in sünnetinde var olmayan fakat Türk kültüründe sıklıkla karşılaşılan Kur'an'ın suretine saygı göstermek, O'nu öpüp başına koymak gibi şekli saygı ifadelerinin de yer alması dikkat çekicidir. Söz konusu ifadeler Kur'an-ı Kerim-1 dersinin ilk ünitesinin "Hazine Avı" adlı oyununda yer almaktadır.

TOÖDÖP Dini Bilgiler-1 dersinde İslam dinince önemli kabul edilen değerlerin öğretimine daha çok ağırlık vermiştir. Dersin ilk ünitesinin Sevgi ve Merhamet olması manidardır. Bu durum Hz. Muhammed'in âlemlere rahmet olarak gönderilmesini hatırlatmaktadır. Üniteye Allah'ın Rahman, Rahim ve Vedud isimleri öğretilmekte, Hz. Peygamber'in karıncalara olan merhametini ve çocuklara olan sevgisini anlatan hikâyeler anlatılmakta, çeşitli drama, oyun ve şarkılarla İslam'ın sevgi ve merhamet dini olduğu çocuklara anlatılmaya çalışılmaktadır.

TOÖDÖP klasik temel dini bilgiler ders kitapları gibi iman ve ibadetler konusunu sistematik olarak anlatan bir eğitim programı değildir. TOÖDÖP'de de iman ve ibadetler konusuna değinilmiştir, fakat bu konular Dini Bilgiler-1 kitabında değerler eğitimi ile ilgili konu başlıklarındaki etkinliklerin arasına paylaştırılarak eğlenceli bir üslupla anlatılmıştır. Mesela; ikinci ünite olan Saygı ünitesinde "Allah'a ve Peygamberimiz (s.a.v.)'e saygı tekerlemesi", "namaza saygı draması", "camiye saygı", "söze saygı", "dua kapısı", "namaza hazırlık", "namaz kılma uygulaması", "komşu hakkı hikâyesi" gibi etkinlikler bulunmaktadır. Bu şekilde ibadetler ve iman ile ilgili konuların yeri geldikçe değerler eğitimi ile ilgili konuların arasında oyun, drama, şarkı, hikâye gibi okul öncesi eğitim metotları kullanılarak öğretilmesi planlanmıştır.

TOÖDÖP Dini Bilgiler- 2 kitabında da birinci kitapta kullanılan sevgi kavramının bir metafor olarak ünitelerin isimlendirilmesinde kullanıldığını görmekteyiz. TOÖDÖP Dini Bilgiler-2 kitabında iman kavramlarından olan

“Allah’a, peygamberlere, kitaplara iman” gibi kavramlar “Allah’ı Seviyorum”, “Peygamberimi Seviyorum”, “Dinimi Seviyorum”, “Kitabımı Seviyorum”, “Kâinatı Seviyorum”, “İnsanları Seviyorum” şeklinde isimlendirilerek ünite başlıkları olarak sunulmuştur. Buradan hareketle TOÖDÖP’ün çocuklara İslam dininin temel kavramlarını öğretmekten önce sevdirmeyi amaçladığını söylemek mümkündür. TOÖDÖP’ün birinci hedefi çocuklara Kur’an ve İslam’ı sevdirmek ikinci hedefi çocukların gelişimlerini her alanda desteklerken onlara temel İslam ve Kur’an bilgisi kazandırmaktır.

- **Amerika**

AOÖDÖP’de on farklı öğrenme alanı yer almaktadır. AOÖDÖP’de yer alan öğrenme alanları şunlardır; Sosyal Bilimler, Bilim, Matematik, Dil Sanatları (İngilizce), Sanat, Dil Sanatları (Arapça) ve İslami Deneyimler (Kur’an’ın Öğretileri, Hz. Muhammed (S.A.V.)’ in Hayatı, Akaid ve Fıkıh, İslam Tarihi). AOÖDÖP bütün öğrenme alanlarını bir eğitim programı kitabında genel olarak hedefleriyle birlikte açıkladıktan sonra İslami Deneyimler öğrenme alanının alt başlıkları olan Kur’an’ın Öğretileri, Hz. Muhammed (S.A.V.)’ in Hayatı, Akaid ve Fıkıh, İslam Tarihi öğrenme alanlarının her biri için ayrı bir eğitim programı hazırlamıştır. Bu eğitim programlarında üniteler, ünite isimleri, amaç ve kazanımlar, örnek etkinlikler ve değerlendirme süreçleri yer almaktadır. Bu bölümde söz konusu eğitim programlarının içerik ögesi hakkındaki veriler değerlendirilecektir.

AOÖDÖP ders dağılım çizelgesini ve günlük akışı programa yansıtılmamıştır. Bazı öğrenme alanlarında o üniteye haftalık kaç saat ayrılması gerektiğini ünitenin başında veya sonunda belirtmiştir. Dolayısıyla AOÖDÖP’ün bütün etkinliklerini kapsayan bir ders dağılım çizelgesi mevcut değildir.

AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları dersinde giriş bölümü dışında altı ünite yer almaktadır. Ünitelere ayrılması planlanan zaman programda belirtilmemiştir. Tablo-16 AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları dersini ünite isimlerini ve kazanım sayılarını içermektedir.

Tablo 16: AOÖDÖP Kur'an Çalışmaları Öğretim Programı Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

	Üniteler	Kazanım Sayısı	Ders Saati
Giriş	Kur'an	13	-
Ünite-1	Çalışmalarına Giriş	10	-
	Kur'an'a Genel Bakış		
Ünite-2	Fatiha Suresi	42	-
Ünite-3	İhlas Suresi	17	-
Ünite-4	Nas Suresi	5	-
Ünite-5	Felak Suresi	10	-
Ünite-6	Kafirun Suresi	13	-

AOÖDÖP'ün din eğitimi özelinde belirlediği dört temel alan olan Kur'an Çalışmaları, Siyer, Fıkıh ve İbadetler ve İslam Tarihi dersleri IQRA vakfının hazırladığı ilkokul, ortaokul ve lise eğitim programlarında da din eğitimi dersinin temel öğrenme alanlarıdır. Dolayısıyla okul öncesi dönem eğitim programı öğrencinin ilkokul ve sonraki dönemlerde alacağı din eğitiminin bir temeli hükmündedir. Bu nedenle AOÖDÖP okul öncesi döneme Kur'an okumayı öğrenme gibi bir hedef koymamıştır. Çünkü aynı program ilkokulda da devam edeceği için gerekli bütün alanların (Kur'an, Arapça ve İngilizce) okuma yazma eğitimi ilkokul birinci sınıf eğitim programına devredilmiştir.

AOÖDÖP Kur'an Çalışmaları dersinde, öğrencilere vahiy ve Kur'an farkındalığı kazandırılması hedeflenmiştir. Dersler İlk vahiy konusu ile başlamakta ve öğrenciler ilk olarak Allah'ın Hz. Muhammed'e ilk sözleri olan Alak suresinin ilk iki ayetini öğrenmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Fatiha, İhlas, Nas, Felak ve Kafirun sureleri anlamlarıyla beraber öğrencilere farklı etkinliklerle öğretilmektedir. Kur'an çalışmaları dersinde okul öncesi için Kur'an okumasını öğretmek hedeflenmemiştir. Fakat yukarıda zikredilen beş surenin ayetleri büyük fontlarla Arapça olarak yazılarak sure panoları ya da yapbozları oluşturma etkinliklerinin yapılması önerilmiştir. Kur'an çalışmaları dersinde en çok tavsiye edilen eğitim metodu ise sanat aktiviteleridir. Öğrencilere ayet panosu ya da yapbozu oluşturma, ayet boyama gibi etkinlikler yaptırılarak öğrencilerin surelerin görselleri ile ilgili

farkındalık kazanmaları hedeflenmiştir. Bunun dışında öğrencilere ilk derslerde farklı boyut ve yazılarda Mushaf dağıtılması önerilmektedir. Bu derslerde Hz. Peygamber'in dili Arapça konusu anlatılırken dünya ülkelerindeki çocukların konuştukları dillerden bahsedilmesi ve dünya ülkeleri ve dilleri etkinlik kartları hazırlanması tavsiye edilmektedir. Böylelikle öğrencilere kendi konuştukları dilden başka dillerin de dünyada konuşulduğundan hareketle, Kur'an dilinin de dünyada konuşulan farklı dillerden birisi olduğu kavramının öğretilmesi hedeflenmiştir.

AOÖDÖP Kur'an Çalışmaları dersinde temel olarak öğrencilere Kur'an dili, Kur'an'ın kitap olarak büyüklüğü, şekli, sayfa sayısı gibi fiziksel özellikleri, Kur'an adabı ve vahiy kavramlarının çeşitli grup ve sanat etkinlikleriyle öğretilmesi hedeflenmiştir. Kur'an Çalışmaları eğitim programının sonunda okul öncesi öğrencileri için okuma kitabı önerileri ve öğretmenler için okul öncesi eğitim ile ilgili kaynak kitap ve Müslüman öğretmenler için İslami kaynak kitap önerileri bulunmaktadır.

Dersin giriş ünitesi "Kur'an Çalışmalarına Giriş" adıyla programda yer almaktadır. Ünite üç ders ve on üç kazanım içermektedir. Ünitenin içerdiği derslerin isimleri şunlardır; "İlk Vahiy" "Kur'an'ın İlk Kelimeleri" "Hira Mağarası, İlk Vahyin Mekânı" Ders isimlerinden de anlaşılacağı üzere, ünite vahiy kavramı, ilk vahiy, ilk vahyin mekânı, Kur'an'ın ilk kelimeleri konularını kapsamaktadır. Ünitenin kazanımlarının üç tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın kavrama düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, diğerleri de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımları AOÖDÖP'ün aşağıdaki genel amaçlarıyla bağlantılıdır;

"Çocuğa onun kapasitesine ve gelişim seviyesine uygun, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve ahlaki (manevi) gelişim fırsatları sunmak"

"Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için çocuğa içinde Kur'an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak"

“Öğrencilerin Kur’an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak”

Ünitenin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının genel amaçlarından aşağıdakileri desteklemektedir;

“Müslüman bir kimlik geliştirmek,

Peygamberliğe inanmak,

Hız. Muhammed’in Allah’ın son peygamberi ve bizim peygamberimiz olduğuna inanmak,

Kur’an’ın Allah’ın kitabı olduğu ve onun Hız. Muhammed’e gönderilen kitap olduğu bilgisini kazanmak.”

Ünitede etkinlik başlığı ile ayrı bir bölüm olarak verilmese de yedi etkinlik yapılması tavsiye edilmektedir. Etkinliklerde kullanılması tavsiye edilen öğretim yöntemleri ise; açıklama, tartışma, soru cevap, sanat etkinliği ve ezberdir.

Dersin giriş ünitesinden sonra gelen birinci ünitesi “Kur’an’a Genel Bakış” adıyla programda yer almaktadır. Ünite “Allah’ın kitabı Kur’an, Kur’an’ın dili, Arapça Rasulullah’ın ve Arabistan’da yaşayan insanların dilidir” konularını kapsamaktadır.

Ünitede üç bölüm (konu başlığı, ders) ve on kazanım bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının iki tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, sekiz tanesi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımları AOÖDÖP’ün genel amaçlarından

“Çocuğa kendi kapasitesine ve gelişim seviyesine uygun, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve ahlaki (manevi) gelişim fırsatları sunmak”

“Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için çocuğa içinde Kur’an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak”

“Öğrencilerin Kur’an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak” amaçlarıyla bağlantılıdır.

Ünitenin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının “Müslüman bir kimlik geliştirmek” ve “Kur’an’ın Allah’ın kitabı olduğu ve onun Hz. Muhammed’e gönderilen kitap olduğu bilgisini kazanmak” amaçlarını desteklemektedir.

Üniteye yedi etkinlik yer almaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında anlatım, tartışma, soru cevap, yazı çalışması, sanat etkinliği, eğitsel oyun ve boyama yöntemlerinin kullanımı tavsiye edilmektedir.

Dersin Kur’an’ın ilk suresi, Fatiha Suresi’nin mesajı, Allah’ın Fatiha Suresi’nde anlatılan özellikleri, hüküm günü ve özellikleri, yalnızca Allah’a ibadet edip, yalnızca O’ndan yardım dilemek konularını içeren ikinci ünitesinin ismi “Fatiha Suresi” dir. Ünite genel olarak Fatiha Suresi’nin çocuk seviyesinde açıklamalı tefsiri ve ezberlenmesini konu edinir. Üniteye kırk iki kazanım ve yedi konu başlığı bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının iki tanesi psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine, dokuz tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın kavrama düzeyine yönelik, diğerleri de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Üniteye yer alan kazanımlar AOÖDÖP’ün aşağıdaki genel amaçlarını desteklemektedir;

““Çocuğa onun kapasitesine ve gelişim seviyesine uygun, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve ahlaki (manevi) gelişim fırsatları sunmak”

“Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için ona içinde Kur’an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak”

“Öğrencilerin Kur’an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak”

Ünitenin kazanımları İslami Deneyim öğrenme alanının ise aşağıdaki amaçlarıyla bağlantılıdır;

“Müslüman bir kimlik geliştirmek,

İman hakkında öğrenme deneyimleri sağlamak,

Allah’ın her şeyin yaratıcısı olduğu konusunda derin bir farkındalık kazandırmak,

Allah’ın tek yaratıcı olduğunu öğrenmek,

Allah’ın Rahman ve Rahim olduğunu görmek,

Allah’ın canlıların her türüsünü yarattığını öğrenmek”.

Üniteye yirmi üç etkinlik tavsiyesi yer almaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri; ezber, anlatım, soru cevap, tartışma, sanat etkinliği ve eğitsel oyundur.

Dersin üçüncü ünitesinin ismi “İhlas Suresi” dir. Ünitenin içerdiği konuların başlıkları şu şekildedir; “Kur’an’ın Öğretileri (Tevhit)” “Kur’an’ın Öğretileri (Allah Ebedidir)” “Allah’ın Annesi, Babası, Kızı ya da Oğlu yoktur” “Hiç Kimse Allah’a Denk Değildir” “Allah’ın Bazı Güzel İsimleri”. Ünite konu başlıklarında da anlaşılacağı üzere İhlas Suresi’nin mealini ve açıklamasını konu edinmektedir. Ünite süresince öğrencilerden İhlas Suresi’nin Arapçasını en güzel şekilde ezberlemeleri de beklenmektedir.

Üniteye on yedi kazanım ve beş konu başlığı bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının dört tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın analiz düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın kavrama düzeyine, diğerleri de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımları programın genel amaçlarından aşağıdaki amaçları desteklemektedir;

“Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için ona içinde Kur’an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak”

“Öğrencilerin Kur’an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak”

Ünitenin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının amaçlarından aşağıdakilerle bağlantılıdır;

“Müslüman bir kimlik geliştirmek,

İman hakkında öğrenme deneyimleri sağlamak,

Allah’ın her şeyin yaratıcısı olduğu konusunda derin bir farkındalık kazandırmak,

Allah’ın tek yaratıcı olduğunu öğrenmek,

Allah’ın Rahman ve Rahim olduğunu görmek,

Allah’ın canlıların her türüsünü yarattığını öğrenmek”.

Ünitede on etkinlik bulunmaktadır. Ünitede yer alan etkinliklerde sanat aktivitesi, ezber, müzik, anlatım, soru cevap, tartışma, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin kullanılması tavsiye edilmektedir.

“Nas Suresi” ünitesi dersin dördüncü ünitesidir ve “Allah Her Şeyin Hükümdarır” ve “Koruyan Yalnızca Allah’tır” konularını içerir. Ünite Nas Suresi’nin kısa açıklamasını ve Arapçasının ezberlenmesini konu edinmektedir.

Ünitede iki konu başlığı ve beş kazanım bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının bir tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, üç tanesi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımları programın aşağıdaki genel amaçlarını desteklemektedir;

“Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için ona içinde Kur’an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak”

“Öğrencilerin Kur’an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak”.

Ünitenin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının “İman hakkında öğrenme deneyimleri sağlamak” amacı ile bağlantılıdır.

Ünitede beş etkinlik bulunmaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri ise, açıklama, tartışma, soru cevap, ezber ve işbirliğine dayalı öğrenme yöntemidir.

Dersin “Felak Suresi” isimli beşinci ünitesi, Felak Suresi’nin ezberi, önce ezberlenen surelerin tekrarı ve kısa açıklamasını konu edinmekte ve üç konu başlığı içermektedir. Ünitenin içerdiği konu başlıkları şunlardır; “Allah Karanlığı ve Aydınlığı Yaratandır” “Sadece Allah Bizi Şeytandan Koruyabilir” “Surelerin Ezberinin Tekrarı”.

Ünite on kazanım içermektedir. Ünitenin kazanımlarının iki tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, dört tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın analiz düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, diğerleri de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin desteklediği genel amaçlar ve İslami Deneyim öğrenme alanının amaçları bir önceki ünitenin desteklediği amaçların aynısı olduğu için burada tekrar edilmemiştir.

Dersin son ünitesi “Kafirun Suresi” ünitesidir. Ünitenin içerdiği konu başlıkları şunlardır; “Müslümanların İbadeti Sadece Allah’adır” “Tavizsiz Bir İslami Kimlik” “Ezberlenen Surelerin Tekrarı”.

Ünitede üç konu başlığı ve on üç kazanım bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarından iki tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, dört tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın kavrama düzeyine,

bir tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, dört tanesi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitede sekiz etkinlik yer almaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında tavsiye edilen öğretim yöntemleri; açıklama, tartışma, soru cevap ve ezber yöntemleridir.

AOÖDÖP Hz. Muhammed'in Hayatı öğrenme alanının felsefesini "Sizin için Allah Resülü' nde güzel bir örnek vardır" mealindeki Ahzab Suresi 21. Ayet-i kerimeye dayandırmaktadır. AOÖDÖP Siyer dersinde okul öncesi dönemde Hz. Peygamber'in dünyaya geldiği coğrafya, O'nun çocukluğu, gençliği ve ailesi ile ilgili kısa hikâyeler kullanılarak ders anlatımını önermektedir. AOÖDÖP'ün siyer dersi için en çok tavsiye ettiği öğretim yöntemleri ise hikâye okuma, soru cevap, beyin fırtınası ve sanat etkinlikleridir.

AOÖDÖP Hz. Muhammed'in Hayatı öğrenme alanında "Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)" ve "Hz. Muhammed'in Öğretileri" isimleriyle iki ünite yer almaktadır. Birinci ünite Hz. Peygamber'in hayatına dair kısa hikâyeleri içerirken ikinci ünite ise Hz. Peygamber'in günlük hayatta uygulanabilir hadislerinin anlatımını içermektedir.

Tablo-17 AOÖDÖP Hz. Muhammed'in Hayatı Öğrenme alanının ünitelere göre kazanım sayılarını göstermektedir. Ünitelere programda ayrılan süre belirtilmediği için tablonun ders saati kısmı boş bırakılmıştır.

Tablo 17: AOÖDÖP Hz. Muhammed'in Hayatı Öğretim Programı Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri			
	Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)	47	-
Ünite-2	Hz. Muhammed'in Öğretileri	57	-

Dersin "Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)" adını taşıyan birinci ünitesinde on dört farklı konu başlığı ile Hz. Muhammed'in hayatından küçük hikâyeler anlatılmaktadır.

Ünitenin konu başlıkları şunlardır;

1. Hz. Muhammed (S.A.V.) Allah'ın Son Peygamberi
2. Cahiliye Araplarının Hikâyesi
3. Abdullah'ın Kurban Edilmesi
4. Hz. Muhammed (S.A.V.)' in Doğumu
5. Hz. Halime ile Hayat
6. Anne Amine'yle Mekke'de Hayat
7. Sevecen Bir Dede Hz. Abdülmuttalib
8. Yardımsever Bir Amca Ebu Talib
9. Hz. Hatice, Hz. Muhammed'in Sadakatli Eşi
10. Hz. Muhammed'in Çocukları
11. Rasulullah'ın Sahabeleri
12. Hz. Ebu Bekir'in Hz. Muhammed Sevgisi
13. Hz. Ali Hz. Peygamber'in Kuzeni
14. Hz. Ali İslam'ı Kabul Eden İlk Genç

Ünitede 47 kazanım yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının tamamı bilişsel alana yöneliktir. Kazanımların iki tanesi uygulama düzeyine, bir tanesi sentez düzeyine, kırk dört tanesi de bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımları programın aşağıdaki genel amaçlarını desteklemektedir;

“Çocuğa onun kapasitesine ve gelişim seviyesine uygun, fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve ahlaki (manevi) gelişim fırsatları sunmak.

Çocuğun ahlaki ve dini gelişimi için ona içinde Kur'an ve sünnetin öğretildiği İslami bir çevre sunmak.

Öğrencilerin Kur'an ve hadis okuması ve ezberi ile başlayan ve yaşam boyu eğitim hayatının temeli olacak olan, sevecen, açık ve anlaşılır başlangıç dersleri ile güne başlamalarını sağlamak.”

Ünitenin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının aşağıdaki amaçlarıyla bağlantılıdır;

“Müslüman bir kimlik geliştirmek

Peygamberliğe inanmak,

Hz. Muhammed'in Allah'ın son peygamberi ve bizim peygamberimiz olduğuna inanmak”.

Ünitede otuz altı adet etkinlik yer almaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında anlatım, soru cevap, tartışma, sanat etkinliği, müzik ve işbirliğine dayalı öğrenme öğretim yöntemlerinin uygulanması tavsiye edilmiştir. Etkinliklerde Hz. Muhammed'in hayat hikâyesi üzerinden çocuklara aile sevgisi, anne sevgisi, büyük babalık, büyükannelik ve yetimlik kavramları, aile ilişkileri gibi konular hakkında İslam'ın hükümleri çerçevesinde bir eğitim verilmesi amaçlanmıştır.

“Hz. Muhammed'in Öğretileri” adlı ikinci ünite her üniteye bir hadis öğreterek hadis-i şerifler üzerinden İslam'ın günlük hayat ve ibadetlerle ilgili konularını açıklamaktadır.

Ünitede on altı konu başlığı yer almaktadır. Ünitenin konu başlıklarının isimleri şunlardır;

1. Namazın Önemi
2. Mescitlerin Önemi
3. Kur'an'ı Öğrenme ve Öğretme
4. Müslümanları İslami Selamlama ile Selamlama
5. Hediyeleşmek

6. Öfkeliyken Sessiz Kalmak
7. Aç Olanı Doyurmak
8. Temizlik (Taharah)
9. Annelerimize Hizmet Etmek
10. İslami Yemek Adabı
11. Önceden Öğrenilen Hadislerin Tekrarı
12. Başkaları İçin Ekmek ve Tarla Sürmek
13. Misafire Kapıya Kadar Eşlik Etmek
14. Zararlı Nesnelere Yoldan Kaldırmak
15. Yemekten Önce ve Sonra Elleri Yıkamak
16. Dişleri Fırçalamak

Ünitede elli yedi kazanım bulunmaktadır. Ünitenin kazanımlarının bir tanesi psikomotor alanın beceri haline getirme düzeyine, bir tanesi duyuşsal alanın alma düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın kavrama düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, dört tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, on bir tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine yöneliktir. Ünitenin kazanımlarının otuz yedi tanesi ise bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Ünitenin kazanımlarının desteklediği amaçlar ilk ünite ile benzer olduğundan burada tekrar edilmemiştir.

Ünitede yirmi yedi etkinlik yer almaktadır. Etkinliklerin uygulanmasında öğretim yöntemlerinden anlatım, soru cevap, tartışma, sanat etkinliği, ezber, müzik ve işbirliğine dayalı öğrenme öğretim yöntemlerinin uygulanması tavsiye edilmiştir. Ünitede yer alan her hadisi anlatan bir görsel hazırlanarak ilgili hadisin etkinlik sayfasına eklenmiştir. Ünitedeki etkinlikler genel olarak çocuklara hadislerle ibadet ve sünnete uygun yaşam deneyimi kazandırmaya yöneliktir.

AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler dersinde temel felsefe olarak çocuklara iyiliği (ma'rufu) öğretmeyi ve onları kötülükten (münkerden) uzak tutmayı hedeflemiştir. Dersin programı çocuklara erken yaşlardan itibaren İslami yaşam tarzı eğitimi ve pratiği kazandırmak üzere planlanmıştır.

AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler dersinde 10 adet ünite bulunmaktadır ve her ünite için bir dersi değerlendirmeye ayırmak üzere 45 dakikalık 3-4 ders ayrılmıştır.

Tablo-18'de dersin üniteleri, kazanım sayıları ve ünitelere ayrılması planlanan süre bilgisi yer almaktadır.

Tablo 18: AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler Öğretim Programı Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

	Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Müslüman Kimlik Gelişimi	4	3
Ünite-2	İman (Tevhid)	9	4
Ünite-3	Allah'ın Meleklerine İman	14	4
Ünite-4	Kitaplara İman	8	3
Ünite-5	Allah'ın Peygamberlerine İman	8	4
Ünite-6	Müslümanın Görevleri-Namaz	7	4
Ünite-7	Müslümanın Görevleri-Oruç	12	4
Ünite-8	Müslümanın Görevleri-Zekât	4	3
Ünite-9	Müslümanın Görevleri-Hac	6	3
Ünite-10	İslam'da Emirler ve Yasaklar	7	4

AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler dersinde yöntem olarak genelde hikâye, soru cevap ve tartışma yöntemleri kullanılmıştır. Bunların yanında müzik, oyun ve işbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin kullanımı da tavsiye edilmektedir.

AOÖDÖP Fıkıh dersinin kazanımları programın genel amaçlarının hepsini desteklemektedir.

Dersin kazanımları ayrıca İslami Deneyim öğrenme alanının aşağıdaki amaçlarını desteklemektedir;

“Müslüman bir kimlik geliştirmek,

Kur'an'ın öğretilerine inanan insanlara “Müslüman” denildiğini anlamak,

Müslümanların günde beş kere namaz kılmaları gerektiğini anlamak,

Müslümanların Ramazan ayında oruç tuttuklarının farkına varmak ve ebeveynler, öğretmenler ve kardeşler beraber oruç tutmayı tecrübe etmek.

Bayram hazırlıklarını ve kutlamalarını tecrübe etmek”.

Dersin birinci ünitesi olan “Müslüman Kimlik Gelişimi” İslami selamlaşma, iman ve her işe Besmeleyle başlamak konularını içerir. Üniteye yer alan iki kazanımın ikisi de duyuşsal alanın beceri haline getirme düzeyine yöneliktir. Ünite çocuklara “Es Selamü Aleyküm” ve “Bismillahirrahmanirrahim” ifadelerini günlük hayatta kullanma alışkanlığını kazandırmaya yönelik olarak planlanmıştır.

İkinci ünite olan İman (Tevhid) ünitesi, “Tek Yaratıcı Allah’tır” “Hiç Kimse Allah’ın Gücünü Paylaşmaz” “Allah Rahman ve Rahimdir” “Allah’ın Emirlerine Uymak” konu başlıklarını içermektedir. Üniteye dokuz kazanım yer almaktadır. Ünitenin kazanımlarının bir tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, üç tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, iki tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine ve ikisi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Üçüncü ünite olan “Allah’ın Meleklerine İman” ünitesi, “Melekler Allah’ın Özel Yaratıklarıdır” “Kur’an ve Hadiste Bahsedildiği gibi Meleklerin Varlığı” “Bazı Özel Meleklerin İsimleri” konularını içermektedir. Üniteye yer alan on dört kazanımın dört tanesi bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, on tanesi de bilgi düzeyine yöneliktir.

“Kitaplara İman” adlı dördüncü ünitenin ele aldığı konu başlıkları şunlardır; “Biz Allah Tarafından Bize Gönderilen Kitaplara İnanırız” “Allah Tarafından Gönderilen Son Kitap Kur’an” “Kur’an Hz. Muhammed’e Cebrail Meleği Vasıtasıyla Vahy Edilmiştir”. Üniteye yer alan sekiz kazanımın üçü bilişsel alanın değerlendirme düzeyine, biri sentez düzeyine, dördü de bilgi düzeyine yöneliktir.

Dersin beşinci ünitesi “Allah’ın Peygamberlerine İman” adını taşımaktadır ve aşağıdaki konu başlıklarını içermektedir;

“Allah İnsanlara Doğruyu Öğretsinler Diye Peygamberler Göndermiştir

İlk İnsan ve Allah’ın İlk Peygamberi Hz. Âdem

Allah’ın Son Peygamberi Hz. Muhammed”.

Üniteye yer alan sekiz kazanımın tamamı bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

“Müslümanın Görevleri-Namaz” adlı altıncı ünite, “Müslümanlar Günde Beş Vakit Namaz Kılmalıdır” “Namaz Adabı” ve “Namazda Okunan Sure ve Dualar” konularını içermektedir. Üniteye yer alan yedi kazanımın bir tanesi psikomotor alanın yaratma düzeyine yönelik, altı tanesi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

“Müslümanın Görevleri-Oruç” ismini taşıyan yedinci ünite, “Orucun Gereklileri” “Orucun Süresi” “Ramazanda İyi Şeyler Yapmak” “ve “Bayramın Anlamı” konularını kapsamaktadır. Üniteye bulunan on iki kazanımın iki tanesi bilişsel alanın sentez düzeyine, biri değerlendirme, biri kavrama ve sekizi de bilgi düzeyine yöneliktir.

Dersin sekizinci ünitesi “Müslümanın Görevleri-Zekât” adını taşımaktadır. Ünitenin içerdiği tek konunun başlığı ise “İhtiyaç Sahipleriyle Paylaşmak”tır. Üniteye yer alan dört kazanımın tamamı bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Dokuzuncu ünite olan “Müslümanın Görevleri-Hac” ünitesi, “Hac Bütün Müslümanlara Farzdır” ve “Haccın Gereklilikleri” konularını ele almaktadır. Ünitenin altı kazanımın hepsi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Son ünite olan onuncu ünite “İslam’da Emirler ve Yasaklar adını taşımaktadır. Ünitenin konu başlıkları şunlardır;

“Ebeveynlere ve Büyüklere Saygı”

“Yiyecekler ve İçecekler”

“İslami Kıyafet Tarzı”

Üniteye yer alan yedi kazanımın bir tanesi bilişsel alanın uygulama düzeyine, altı tanesi de bilgi düzeyine yöneliktir. Ünite öğrencilere İslam temelli adab-ı muaşeret bilgisi kazandırmak üzere planlanmıştır.

AOÖDÖP İslam Tarihi dersinin temel aldığı felsefeyi Yusuf Suresi 111. Ayet-i kerimenin “Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır. Kur’an, uydurulamayacak bir söz değildir. Fakat kendinden öncekileri tasdik eden, her

şeyi ayrı ayrı açıklayan ve inanan bir toplum için de bir yol gösterici ve bir rahmettir.” Türkçe mealindeki ayeti ile açıklamaktadır.

AOÖDÖP İslam Tarihi dersiyle peygamberlerin vahiy ve tebliğ görevlerini yaparken karşılaştıkları zorlukları, inananlarla inkâr edenlerin mücadelelerini ve sonuçta Allah’ın yardımıyla gelen nihai zaferi çocukların anlayabilmelerini hedeflemektedir. Ayrıca AOÖDÖP İslam Tarihi dersi ile çocukların Allah’ın emirlerine uyanların Cennet ile ödüllendirileceğini, Allah’a inanmayarak emirlerine uymayanların ise cehennem ile cezalandırılacaklarının farkına varmalarını sağlamaya çalışmaktadır. AOÖDÖP çocukların bu süreci erken yaşta idrak etmelerinin onların Kur’an ve sünnetin öğretilerini daha kolay kabul etmelerine vesile olacağını savunmaktadır.

AOÖDÖP İslam Tarihi dersinde peygamberlerin hayatlarını Kur’an-ı Kerim’deki anlatım sırasına göre sıralayarak öğretmeyi planlamıştır. Programda okul öncesi dönem için Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. Hud, Hz. Salih ve Hz. İbrahim peygamberlerin hayatlarının ve onların hayatlarıyla ilgili İslami kavramların anlatılması öngörülmüştür. AOÖDÖP İslam tarihi dersinde de diğer din derslerinde olduğu gibi hikâye, soru cevap, anlatım, işbirliğine dayalı öğrenme ve tartışma yöntemlerini sıklıkla kullanmayı tavsiye etmiştir. İslam tarihi dersi için ayrıca bir öğrenci kitabı yayınlanmamış derste kullanılması önerilen hikâyeler ve etkinlikler öğretmenler için hazırlanan eğitim programı kitabında yayınlanmıştır.

AOÖDÖP İslam Tarihi dersinde beş üniteye toplam 98 kazanım yer almaktadır. Dersin ünitelere göre kazanım sayıları ve ders saati bilgisi Tablo-19’da yer almaktadır.

Tablo 19: AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler Öğretim Programı Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

	Üniteler	Kazanım Sayısı	Ders Saati
Ünite-1	Hz. Âdem (A.S.), İlk İnsan	25	8
Ünite-2	Hz. Nuh (A.S.)	11	3
Ünite-3	Hz. Hud (A.S.)	16	3
Ünite-4	Hz. Salih (A.S.)	11	4
Ünite-5	Hz. İbrahim	35	7

Dersin ilk ünitesi olan “Hz. Âdem (A.S.), İlk İnsan” ünitesi aşağıdaki konu başlıklarını içermektedir;

“Yaratılış”

“İlk İnsan”

“Şeytan ve Allah’a İtaatsizliği,

“Hz. Âdem’in Cennette Yalnızlık Hissetmesi”

“Hz. Âdem ve Hz. Havva’nın İtaatsizliği”

“Hz. Âdem ve Hz. Havva’nın Çocukları”

Ünitede yer alan yirmi beş kazanımın iki tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, bir tanesi psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine, iki tanesi psikomotor alanın beceri haline getirme düzeyine, diğerleri de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

“Hz. Nuh (A.S.)” adlı ikinci ünite “Hz. Nuh (A.S.) Allah’ın Bir Peygamberi” “Allah’ın İtaat Etmeyen İnsanları Cezalandırması” “Biz Müslümanız, Biz Allah’ın Emirlerine Uyarız” konularını içermektedir.

Ünitede bulunan on bir kazanımın bir tanesi psikomotor alanın beceri haline getirme düzeyine, diğerleri bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Hz. Hud (A.S.) adını taşıyan üçüncü ünite “Ad Kavminin İnsanları” “Hz. Hud, Allah’ın Bir Peygamberi” “Afet Bulutları” başlıklı konuları kapsamaktadır.

Ünitede yer alan on altı kazanımın biri bilişsel alanın analiz düzeyine, bir sentez düzeyine, üçü değerlendirme düzeyine, altısı da bilgi düzeyine yöneliktir.

Dördüncü ünite “Hz. Salih (A.S.)” adını taşımakta ve “Semud, Hz. Salih’in Halkı” “Hz. Salih halkını Tevhid’e Çağırır” “Allah’ın Cezalandırması” konu başlıklarını içermektedir.

Ünitede yer alan on bir kazanımın iki tanesi duyuşsal alanın kişilik haline getirme düzeyine, bir tanesi bilişsel alanın analiz düzeyine, sekiz tanesi de bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

Dersin son ünitesi olan “Hz. İbrahim” aşağıdaki konu başlıklarını içermektedir;

“Putperestler”

“Sare ve Lut’la Beraber Hicret”

“Hz. İsmail’in Doğumu ve Mekke’ye Yolculuk”

“Zemzem, Allah’ın Hz. Hacer’e Hediyesi”

“Mekke’nin Kuruluşu”

Ünitede yer alan otuz beş kazanımın biri psikomotor alanın kılavuzlama düzeyine, biri bilişsel alanın uygulama düzeyine, otuz üç tanesi ise bilişsel alanın bilgi düzeyine yöneliktir.

AOÖDÖP genel programda İslami çalışmalar, matematik, sosyal bilimler, fen bilimleri, sanat, İngilizce ve Arapça olmak üzere yedi temel dersi öğrenme alanı olarak benimsemiştir. İslami çalışmalar dersi özelinde ise İslam tarihi, siyer, Kur’an çalışmaları ve fıkıh olarak dört temel kategori belirlemiş ve bu alanlara özel ayrı eğitim programları hazırlamıştır.

AOÖDÖP İslami çalışmalar alanı dışındaki derslerin işlenişinde de vahiy ve İslam merkezli bir bilgi anlayışı geliştirmiştir. Örneğin; program sosyal bilimler dersini İslami yaşam tarzını ve vatandaşlık eğitimini tamamlayıcı bir ders olarak tanımlamaktadır. Bunun yanında sosyal bilimler dersinin amaçlarından biri

çocukların kendi İslami miraslarından gurur duymalarını sağlamak iken dersin bir diğer hedefi de “ümme” kelimesinin farkında olmaktır. Program sosyal bilimler dersi altında okul öncesi düzeyde tarih, coğrafya ve ekonomi dersleri verilmesini de önermektedir. Bu dersler de İslami perspektif merkeze alınarak planlanmıştır. Mesela ekonomi dersinde rızkın Allah’tan geldiği kavramı çocuklara kazandırılmaya çalışılırken coğrafya dersinde İslam coğrafyasından özellikle Mekke ve Medine’nin haritadaki yerlerinden bahsedilmektedir. Program fen bilimleri dersinde de aynı bakış açısını muhafaza etmekte ve bu ders için de çocuklara İslami perspektif kazandırmayı birincil hedef saymaktadır. Fen bilimleri dersinde programın en çok önemseydiği konu ise yaratılış ve Allah’ın yaratıcılık sıfatıdır. Program matematik dersinde çocuklara İslami örnekler verilmesini önermekte ve sayıları öğretirken ilk beş sayıyı namaz vakitleri örneği kullanılarak öğretmeyi tavsiye etmektedir. Matematik dersinin de birinci hedefi çocuğa İslami perspektif kazandırmaktır.

Bu çalışma okul öncesi din eğitimi programlarını incelemeyi konu edindiği için, burada sadece AOÖDÖP’ in İslami çalışmalar alanındaki derslerinin eğitim programları detaylı olarak incelenmiştir.

Tablo-20’de AOÖDÖP ve TOÖDÖP’ün içerik bakımından mukayesesi yer almaktadır. Mukayese kriterleri belirlenirken eğitim programının içerikle ilgili aşağıdaki özellikleri dikkate alınmıştır.

Eğitimin programında içerik seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütler; geçerlik, anlamlılık ve önemlilik, ilgi çekicilik, öğrenilebilirlik, bireysel yararlılık ve sosyal yararlılıktır (Kısakürek, 1983).

Bu ölçütlere göre eğitim programında içerik ile ilgili bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Eğitim programında içerik o alandaki en son gelişmeleri içermelidir.
- İçerik eğitim programının amaçlarının gerçekleşmesi açısından anlamlı ve önemli olmalıdır.
- İçerik öğrencinin ilgisini çekmelidir.
- İçerik öğrencinin gelişim özelliklerine uygun bir biçimde sunulmalıdır.

- İçerik öğrenciye bireysel yarar sağlamalıdır.
- İçeriğin sosyal yarar sağlamasına da dikkat edilmelidir.

Tablo 20: Türkiye ve Amerika Okul ncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki İçeriğin Karşılaştırılması

	Türkiye	Amerika
Eğitim programında içerik o alandaki en son gelişmeleri içermelidir.	+	+
İçerik eğitim programının amaçlarının gerçekleşmesi açısından anlamlı ve önemli olmalıdır.	+	+
İçerik ğrencinin ilgisini çekmelidir.	±	±
İçerik okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özelliklerine uygundur.	+	+
İçeriğin sosyal yarar sağlamasına da dikkat edilmelidir.	+	+
İçerik öğrenciye bireysel yarar sağlamalıdır.	+	+

(+) Evet (-) Hayır (±) Kısmen

AOÖDÖP ve TOÖDÖP içerik yönünden mukayese edildiğinde her iki programda da içerik bilgisinin açık ve anlaşılır Şekilde verildiği ve etkinlik önerileriyle desteklendiği gözlenmiştir. Her iki programın içeriğinin programlarda belirlenen kazanımları destekleyecek Şekilde hazırlandığı tespit edilmiştir. TOÖDÖP’de her kazanım için en az bir, bazen dört beş etkinlik nerisi sunulmuş ve bütün etkinlikler detaylı olarak izah edilerek hangi kazanımı desteklediği de programda belirtilmiştir. AOÖDÖP’de etkinlik açıklamaları TOÖDÖP kadar detaylı verilmese de hangi etkinliğin hangi kazanımı desteklediği AOÖDÖP’de de anlaşılır bir Şekilde verilmiştir.

AOÖDÖP dini kavramları olduğu gibi çocuklara sunmayı tercih ederken, TOÖDÖP’n ise soyut kavramları somutlaştırarak, ve programı oyun ve dramalarla daha eğlenceli hale getirerek çocuklara sunmaya çalıştığı tespit edilmiştir. Örneğin; TOÖDÖP melekler, vahiy gibi somutlaştırılması zor olan konulara içerikte yer vermemeyi tercih ederken, AOÖDÖP bu konuları da direk olarak çocuklara sunmayı tercih etmiştir.

Programların içerikleri programın genel amaçlarını desteklemek yönünden mukayese edildiğinde her iki programda da içerik ve genel amaç uyumsuzluğu göze çarpmaktadır. Bunun sebebi her iki programın da etkinliklerinin büyük çoğunluğunu bilişsel alanın bilgi düzeyine hitap edecek şekilde planlamasıdır. Bu durum neticesinde psikomotor ve duyuşsal alanı destekleyen genel amaçlara yönelik etkinliklere programlarda daha az yer verilmiştir. Etkinliklerin destekledikleri gelişim alanlarına göre eşit dağıtılamaması neticesinde, her iki programda da etkinlikler tarafından çok desteklenen ve az desteklenen genel amaçlar arasında ayırım ortaya çıkmıştır.

TOÖDÖP ve AOÖDÖP etkinlik ve kazanımlarının büyük çoğunluğunu bilişsel alanın bilgi düzeyine göre planlayarak bilgi merkezli bir erken çocukluk din eğitimi anlayışı geliştirmişlerdir. Bu noktada erken çocukluk döneminde soyut kavramlar ağırlıklı olan dini konuların bilgi düzeyinde verilmesinin sebeplerini ve gelişimsel etkilerini tartışmak yerinde olacaktır. Bunun sebebi dini kavramların akademik bilgi boyutuna sahip olması, çocukların bu kavramlarla ilk defa karşılaşılıyor olmaları ve bu nedenle temelde var olan bilgi eksikliğini giderme çabası olabilir. Bilgi merkezli erken çocukluk din eğitimi çocukların kalplerinden çok zihinlerine ulaşmayı hedeflemektedir. Okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özellikleri dikkate alındığında bu dönemde soyut düşünme yetisinin tam gelişmediği fakat duyguların ve hislerin zihinsel becerilerden daha ön planda olduğu görülür. Bu nedenle okul öncesi din eğitiminin çocuğun duyuşsal gelişimini de dikkate alarak planlanması oldukça önemlidir. Bunun yanında iman kavramının İslami literatürde var olan genel tanımına baktığımızda şunu görürüz; “İman dil ile ikrar, kalp ile tasdiktir”. İman ve inanç öncelikli olarak zihinden çok kalbi ilgilendiren kavramlardır. Dini gelişimin de birinci basamağı inanmak, ikinci basamağı inanca uygun davranmaktır. Dini bilgi ise inanca uygun davranış gösterebilmek için bir araçtır. Bu sebeplerle, okul öncesi dönem din eğitiminin çocukların zihinlerinden çok kalplerini ve inanç gelişimlerini merkeze alacak şekilde planlanması yerinde olacaktır.

3.5. Değerlendirme

Bu bölümde araştırmanın birinci alt amacı olan “Türkiye ve Amerika’da belirlenen okul öncesi din eğitimi (İslam dini) programları arasında değerlendirme sistemleri yönünden benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular sunulmuş ve mukayeseli olarak yorumlanmıştır.

Okul öncesi eğitim programında değerlendirme; çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesi olmak üzere üç boyutludur (Alisinanoğlu, 2012, s.33). Çocuğun değerlendirilmesi, çocukların gelişimlerinin bütün gelişim alanlarına göre standard testler, portfolyolar ya da gözlemler aracılığıyla değerlendirilmesidir. Programın değerlendirilmesi; programda yer alan etkinliklerin programın amaç ve kazanımlarına uygunluğu, etkinlik sonrasında çocukların verdikleri tepkiler, etkinliklerin çeşitlerine ve destekledikleri gelişim alanlarına göre dağılımı gibi konuların değerlendirilmesini içerir. Öğretmenin değerlendirilmesi ise öğretmenin öğretim sürecini ve kendi performansını değerlendirme sürecidir.

- **Türkiye**

TOÖDÖP’de çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesine yönelik açıklama ve etkinliklere yer verilmemiştir. Fakat öğretici kitabında her etkinlikten sonra “etkinliğin değerlendirilmesi” başlığı altında sorulan birkaç soru ile etkinlik değerlendirilmesi yapılması tavsiye edilmiştir. TOÖDÖP’ün tercih ettiği etkinlik değerlendirme yöntemi bütün etkinlikler için soru cevap yöntemidir.

- **Amerika**

AOÖDÖP din eğitimi için hazırladığı beş öğretmen kitabında etkinlik bazında bir değerlendirme önerisinde bulunmamıştır. Fakat ders saati önerilerinde “bu derse biri değerlendirme olmak üzere üç ders saati ayrılmalıdır” şeklinde tavsiyelerde bulunulmuştur. AOÖDÖP’de değerlendirme amaçlı olarak kullanılabilecek etkinlik örneklerine de yer verilmiştir. Bunun yanında AOÖDÖP öğretmen kitaplarının sonuna bir değerlendirme formu ekleyerek öğretmenlerin programı değerlendirerek formu yayınevine göndermelerini talep etmiştir. Böylelikle AOÖDÖP program

değerlendirme sistemine öğretmenlerin de aktif katılımını sağlayarak programın uygulanabilirliğini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Tablo-21 de TOÖDÖP ve AOÖDÖP değerlendirme sistemleri açısından mukayese edilmiştir. Mukayese kriterlerinin belirlenmesinde öğretim programlarının değerlendirme ögesi ile ilgili aşağıdaki özellikleri dikkate alınmıştır.

- Okul öncesi eğitim programında değerlendirmenin üç unsuru vardır. Bunlar çocuğun, öğretmenin ve programın değerlendirilmesidir.
- Öğretim programında çocuğun, öğretmenin ve programın değerlendirmesinin nasıl yapılacağı açık ve anlaşılır şekilde yer almalıdır.
- Öğretim programında değerlendirmeye yönelik farklı yöntemlere sahip etkinlik önerileri yer almalıdır.

Tablo 21: Türkiye ve Amerika Okul Öncesi Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarındaki Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

	Türkiye	Amerika
Eğitim programında ölçme ve değerlendirme hakkında bilgi verilmektedir.	-	-
Öğretim programında çocuğun değerlendirilmesine yönelik süreç açıklanmıştır.	-	-
Öğretim programında öğretmenin değerlendirilmesine yönelik süreç açıklanmıştır.	-	-
Öğretim programında programın değerlendirilmesine yönelik süreç açıklanmıştır.	±	+
Öğretim programında öğretmene rehberlik eden değerlendirme ile ilgili açıklamalar mevcuttur.	-	-
Değerlendirme ile ilgili etkinlik örneklerine yer verilmektedir.	+	-
Önerilen değerlendirme etkinlikleri yöntem bakımından çeşitlilik arz etmektedir.	-	-

(+) Evet (-) Hayır (±) Kısmen

TOÖDÖP ve AOÖDÖP değerlendirme açısından mukayese edildiğinde her iki programda da çocuğun ve öğretmenin değerlendirilmesine yönelik bir açıklamanın yer almadığı tespit edilmiştir.

Programın değerlendirilmesi konusunda AOÖDÖP programlara program değerlendirme formları koyarak programın değerlendirilmesini sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca AOÖDÖP’de bazı derslerin ve ünitelerin öğrenilen konuların değerlendirilmesine ve tekrar edilmesini ayrıldığı gözlenmiştir. TOÖDÖP ise etkinlikleri değerlendirerek kısmi bir program değerlendirmesi yapmayı tercih etmiştir.

Her iki programda da değerlendirme etkinliklerinde yöntem zenginliğinin var olmadığı tespit edilmiştir. TOÖDÖP bütün etkinliklerin değerlendirilmesi için soru cevap yöntemini kullanmayı tavsiye etmiştir. Bütün etkinliklerde aynı yöntemi kullanarak değerlendirme yapmak uzun vadede değerlendirme sisteminin tekdüze olmasına sebep olabilir. Okul öncesi kurumlarında soru-cevap yöntemi dışında şarkı söyleme ya da oluşturma, hikâye okuma ya da beraber hikâye oluşturma, resim yapma, eğitsel oyun gibi farklı değerlendirme yöntemleri de kullanılabilir.

SONUÇ

Toplumu oluşturan temel unsurlardan olan eğitimin en önemli fonksiyonu bireylerin ve toplumların geleceğini şekillendirmektir. Eğitimin alt dallarından olan okul öncesi eğitim ise, resmi eğitimin ilk basamağı olması ve dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim, psikomotor gelişim ve zihinsel gelişim gibi önemli gelişim alanlarının büyük oranda bu dönemde tamamlanması bakımından çok ayrı bir öneme sahiptir.

Bu araştırma okul öncesi dönem din eğitimi konusunu öğretim programları mukayesesi yoluyla incelemektedir. Araştırmada program geliştirme mantığı ile hazırlanmış örnek iki okul öncesi din eğitimi programı seçilerek mukayeseli olarak incelenmiştir. Araştırma için seçilen örnek okul öncesi din eğitimi programları Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2014 yılında hazırlanan 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programı ile Amerika IQRA Vakfı tarafından 1993 yılında hazırlanan IQRA Okul Öncesi İslam Dini Öğretim Programı'dır. Söz konusu iki program, program geliştirmenin temel unsurları olan amaçlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme özellikleri bakımından incelenerek mukayese edilmiştir.

Araştırmada incelenen programlardan olan Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programı Türkiye'de okul öncesi din eğitimi konusunda hazırlanan ilk resmi program örneği olması bakımından tarihi öneme sahiptir. Söz konusu programın hazırlanması için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2013 yılında eğitimciler, Kur'an kursu öğreticileri, akademisyenler ve farklı yayınevlerinin temsilcilerinin katılımıyla "Okul Öncesi Din Eğitimi Çalıştayı" düzenlenmiştir. Bu çalıştay neticesinde okul öncesi eğitim ve din eğitimi alanında farklı disiplinlerden ve mesleklerden gelen üyelerden oluşan bir öğretim programı hazırlama komisyonu kurulmuştur. Kurulan bu komisyon 2014 yılında 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programı'nı ve ilgili öğretici ve öğrenci kitaplarını hazırlamıştır. Bu çalışmalar neticesinde 2014 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın belirlediği Kur'an Kursları bünyesinde Okul Öncesi Kur'an Kursları açılarak Türkiye'de ilk defa bir resmi kurum tarafından okul öncesi din eğitimi belirli bir eğitim programı çerçevesinde verilmeye başlanılmıştır. Bu gelişme, din eğitimi

tartışmalarının “Laik bir ülkede din eğitime yer verilmeli mi?” sorusu çevresinde şekillendiği, resmi din eğitiminin en erken on yaşında vermeye başlandığı, Kur’an kurslarına kayıt yaptırmak için zaman zaman yaş sınırlaması uygulamasının getirildiği bir ülke olan Türkiye için oldukça önemli ve incelenmeye değer bir gelişmedir.

Diğer taraftan, Türkiye ile eş zamanlı olarak Dünya genelinde Müslümanların yaşadığı coğrafyalarda son yüzyılda ortaya çıkan sekülerleşme ve klasik İslam eğitime alternatif olan, sonraları onun yerini alan Batı tarzı modern eğitim kavramları Türkiye’de olduğu gibi İslam dini eğitiminin, Müslümanların yaşadığı coğrafyalardaki resmi eğitim kurumları içerisindeki yerinin sorgulanmasına sebebiyet vermiştir. Batıda yaşayan Müslümanlar bu duruma hazırladıkları modern eğitimle beraber klasik İslam eğitimi de veren bütünleştirilmiş eğitim programları (integrated curriculums) vasıtasıyla bir nebze çözüm bulabilmişlerdir. Dünyadaki bütünleştirilmiş öğretim programlarının ilk örnekleri Amerika IQRA Vakfı’nın öğretim programı ve İngiltere’deki Yusuf İslam Vakfı’nın öğretim programıdır.

Amerika’da yer alan IQRA Vakfı’nın kurucusu ve program geliştirme konusunda akademisyen olan Dr. Tasneema Ghazi dünyadaki ilk bütünleştirilmiş okul öncesi din eğitimi programı örneklerinden olan IQRA Vakfı’nın Okul Öncesi Din Eğitimi Programı’nı 1993 yılında hazırlamıştır. O tarihten beri söz konusu program Amerika ve Avrupa’daki Müslümanların okullarında kullanılmaktadır.

Bu araştırmada IQRA Vakfı’nın öğretim programının seçilmesinin sebepleri, Vakfın bu alandaki tecrübesi ve programın 23 yıldır uygulanıyor olması, programın program geliştirme mantığı ile hazırlanmış olması ve programın uygulandığı ülkeler olan Avrupa ülkeleri ve Amerika’nın Türkiye gibi seküler eğitim anlayışına sahip olmalarıdır. Araştırma ile Türkiye ile benzer şartlarda ve benzer amaçlarla hazırlanmış ve bu alanda daha uzun zamandır uygulanan bir program olan IQRA Vakfı’nın programı Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Programı ile mukayese edilerek Türkiye’de uygulamada çok yeni olan okul öncesi din eğitimi konusuna farklı bakış açısı getirmek hedeflenmiştir.

Programların amaç ve kazanımlarının destekledikleri gelişim alanları mukayese edildiğinde, her iki programın da amaçlarının bütün gelişim alanlarını neredeyse eşit oranda desteklediği fakat programların kazanımlarının desteklediği gelişim alanlarının eşit dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Türkiye D.İ.B.' in Kur'an Kursları 4-6 Yaş Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların % 88' inin bilişsel alana, % 7' sinin duyuşsal alana ve % 5' inin de psikomotor alana yönelik olduğu tespit edilmiştir. Amerika IQRA Vakfı'nın Okul Öncesi İslam Dini Öğretim Programının kazanımlarının ise % 92' sinin bilişsel alana, % 6' sının duyuşsal alana ve % 2' sinin ise psikomotor alana yönelik hazırlandığı gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda her iki programın da kazanımlarının büyük çoğunluğunun bilişsel alanın bilgi düzeyine göre hazırlandığı ve bunun neticesinde, her iki programın da erken çocukluk din eğitiminde duygu yerine bilgi temelli bir eğitim vermek üzere oluşturulduğu tespit edilmiştir. Söz konusu programların bilişsel gelişim düzeyleri işlem öncesi dönemde olan ve soyut düşünme yetenekleri tam olarak gelişmemiş olan 0-6 yaş grubu çocuklar için hazırlandıkları hatırlandığında okul öncesi dönemde bilgi temelli din eğitimi konusunun tekrar düşünülmesi gerekmektedir. Dini bilgi içerik olarak soyut düşünmeyi gerektiren unsurları bünyesinde barındırır. Bu nedenle okul öncesi dönemde verilmesi planlanan bazı dini bilgilerin somutlaştırılarak verilmesi gerekebilir. Öte yandan iman kavramı zihinden çok kalp ile ilgili olan bir kavramdır. Kişinin iman etmesi için iman ve din ile ilgili literatür bilgisine hakim olması gerekmez ve bu bilgiye hakim olan kişilerin iman etmediği durumlar da vakidir. Bunun yanında Klasik İslam kaynaklarında var olan en genel iman tanımı şu şekildedir "İman kalp ile tasdik ve dil ile ikrardır". Bütün bu bilgiler doğrultusunda, eğer okul öncesi din eğitiminin genel amacı çocuklara iman temelli davranış kazandırmak ise planlanacak olan eğitimin öncelikli olarak hedeflemesi gereken gelişim alanı duyuşsal alan olmalıdır.

Programlar öğrenme öğretme süreçleri açısından mukayese edildiğinde her iki programda da soru-cevap ve anlatım gibi öğretim yöntemlerinin daha ön planda kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında D.İ.B.' in hazırladığı Kur'an Kursları 4-6 Yaş Öğretim Programı'nda sıklıkla kullanılan drama yönteminin IQRA Vakfı'nın Programında neredeyse hiç kullanılmadığı dikkat çekmektedir.

Programlar tarafından tespit edilen öğrenme alanları da farklılık arz etmektedir. D.İ.B.' in hazırladığı Kur'an Kursları 4-6 Yaş Öğretim Programı'nda Dini Bilgiler ve Kur'an-ı Kerim olmak üzere iki farklı öğrenme alanı yer almaktadır. IQRA Vakfı'nın Programında ise İslami Deneyim öğrenme alanının alt başlığı olarak Kur'an Çalışmaları, Hz. Muhammed'in Hayatı, Fıkıh ve İbadetler, İslam Tarihi olmak üzere dört adet öğrenme alanı bulunmaktadır.

Programların içerikleri arasında en temel ayrımın ise Kur'an öğretimi konusunda olduğu tespit edilmiştir. IQRA Vakfı'nın programında Kur'an okumayı öğretmeye yer verilmezken Türkiye D.İ.B.'in programı eğitsel oyunlarla somutlaştırılmaya çalışılmış Kur'an öğretimi üzerine kurulmuştur. IQRA Vakfı Kur'an Çalışmaları dersinin içeriğinde, Kur'an'da yer alan bazı kısa surelerin ezberlenmesi ve anlamlarının kısa tefsirler şeklinde açıklanması, bu surelerle ilgili yazım farkındalığı oluşturma çalışmaları yer almaktadır. Türkiye D.İ.B.'in programı ise okul öncesi düzeyde tefsir çalışması içermemektedir. IQRA Vakfı Kur'an ve Arapça derslerinde diğer anadil dersinde olduğu gibi okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yer vermiş fakat okumayı öğretme kısmını ilkokula devretmiştir. Vakfın aynı öğrenme alanlarına sahip ilkokul, ortaokul ve lise programları da mevcuttur. Türkiye'de ise okul öncesi dönemde verilecek din eğitimin ilkokulda devamı mevcut değildir. Bu nedenle okul öncesi dönem çocuğunun bilişsel gelişim düzeyine uygun olmasa da Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kur'an Kursu 4-6 Yaş Öğretim Programı okul öncesi düzeyde Kur'an öğretimine içeriğinde yer vermektedir.

Söz konusu programlar değerlendirme özellikleri bakımından mukayese edildiğinde ise okul öncesi eğitim programının temel değerlendirme unsurları olan çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesi kavramlarının hepsine iki programın da yer vermediği tespit edilmiştir. IQRA Vakfı'nın Programı programın değerlendirilmesi konusunu içerirken, D.İ.B.'in Programı etkinlik düzeyinde değerlendirme önerilerinde bulunmuştur.

Araştırmamızın neticesinde elde edilen bulgular doğrultusunda şekillenen Türkiye'de okul öncesi din eğitimi konusuna dair önerilerimiz şu şekildedir:

1. Okul öncesi din eğitimi programının din eğitimi, okul öncesi eğitim, yaygın din eğitimi, akademi ve yayıncılık gibi farklı disiplinlerden uzmanların katılımıyla hazırlanmış olması programa içerik ve bakış açısı zenginliği kazandırmıştır. Benzer programların hazırlanması konusunda bu uygulamaya devam edilmesi yerinde olacaktır.

2. Okul öncesi din eğitiminin okul öncesi eğitim formasyonuna sahip olmayan İlahiyat lisans ya da ön lisans mezunu Kur'an kursu öğretmenleri tarafından veriliyor olması programın uygulama boyutunu pedagojik açıdan sorgulanır hale getiren bir durumdur. Bu noktada, var olan sorgulamaları gidermek için, okul öncesi din eğitimi verecek personele birkaç aylık hizmet içi eğitim programı sunmak yerine, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Mesleki Açık Öğretim Lisesi Çocuk Gelişimi bölümünün programı söz konusu öğretmenlere ikinci lise diploması karşılığında iki yıl gibi bir zaman diliminde verilebilir. Bu durumda okul öncesi din eğitimi konusu aynı zamanda çocuk gelişimi mezunu da olan ilahiyatçılara emanet edilerek öğretmenlerin pedagojik formasyonu noktasındaki kaygılar bir nebze hafifletilmiş olur. Ayrıca bu durum kurumlardaki okul öncesi din eğitiminin kalitesini de yükseltir.

3. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş) Kur'an-ı Kerim öğretimi konusunu okul öncesi dönem düzeyine çok başarılı bir şekilde indirgeyerek yeni bir metot geliştirmiştir. Söz konusu programın Kur'an öğretimi çocuğun mümkün olduğunca eğlenerek ve sıkılmadan öğrenmesine yönelik olarak planlanmıştır. Fakat kullanılan yöntem çocuk için ne kadar eğlenceli hale getirilmeye çalışılsa da okul öncesi dönem okuma yazma öğrenmek için çocukların bilişsel olarak hazır buldukları bir dönem değildir. Okul öncesi dönem Kur'an eğitiminde bir yılı çocuklara Kur'an harflerini okumayı öğretmeye ayırmak yerine, bu dönemi Kur'an okumaya hazırlık, Kur'an ve vahiy farkındalığı, kısa surelerin ezberi ve çocuk düzeyinde açıklamaları ile geçirmek okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özelliklerine daha uygun olur. Fakat bunu gerçekleştirmek için de okul öncesi dönem sonrası olan ilköğretimin ilk basamağı için bir Kur'an Öğretim Programının planlanması gereklidir. Zira Türkiye'de okul öncesinde Kur'an öğretiminin yer almasının ve bunun halk tarafından sıklıkla talep ediliyor olmasının en temel sebebi "Okula başlayınca bir daha nerede ne zaman öğrenecek?"

düşüncesidir. Bu düşüncenin bertaraf edilmesi için dileyen ailelerin çocuklarına ilkokula başladıklarında da resmi din öğretiminin başlayacağı ilkokul 4. sınıfı beklemek zorunda kalmadan isteğe bağlı din eğitimi ve Kur'an öğretimi imkânının sunulması yerinde olacaktır.

4. Okul öncesi dönem din eğitiminden Kur'an öğretimi konusu çıkarılırsa bu dönem din eğitimi tıpkı fen, matematik ya da Türkçe eğitimi gibi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarında okul öncesi öğretmenleri tarafından da verilebilir hale gelir. Bu konu söz konusu eğitimin herkes için ulaşılabilir olması ve yaygınlaşması noktasında önemli bir konudur.

5. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı'nda dini gelişim alanı gelişim alanı olarak kabul görmemekte ve desteklenmemektedir. Hâlbuki Türkiye'de din eğitimi talebinin en yoğun olduğu yaş grubu okul öncesi dönemdir. Bu konunun Bakanlık bünyesinde ele alınıp programın dini gelişimi destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve programa halkın beklentilerini karşılayacak şekilde temel din eğitiminin eklenmesi yerinde olacaktır.

6. Okul öncesi dönem din eğitiminde en doğru olan yol, okul öncesi derslerin okul öncesi öğretmeni, din derslerinin ise alan uzmanı öğretmenler tarafından öğretilmesidir. Bunu gerçekleştirmek için okul öncesi eğitim kurumlarında din eğitimi sınıfı oluşturularak dileyen öğrencilerin din eğitimi sınıfında alan uzmanı öğretmenlerden din eğitimi almasını sağlamak gerekir.

7. Okul öncesi dönemde bilgi temelli bir din eğitimi programı yerine duygu temelli bir din eğitiminin planlanması bu dönem çocuğuna hitap edebilmek için daha doğru bir yoldur. Zira çocuğun bu yaşta soyut düşünme yeteneği tam gelişmemiştir ve soyut kavramlar olan dini bilgiyi yoğun olarak içeren bir program bu yaş çocuğuna tam olarak hitap etmeyebilir. Fakat çocukların duyuşsal gelişimleri bu dönemde bilişsel gelişimin önünde seyretmektedir. Bu noktada eğitim programı hazırlanırken planlanan amaç ve kazanımların bilişsel alandan ziyade duyuşsal alanın özellikleri dikkate alınarak planlanması yerinde olacaktır.

8. Alternatif eğitim akımları olan Montessori, High Scope, Reggio Emilia ya da Orman Pedagojisi temelli okul öncesi din eğitimi programlarının hazırlanması bu alana içerik, yöntem ve seçenek çeşitliliği getireceğinden önemli ve araştırmacılar tarafından üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

Son olarak, okul öncesi dönem din öğretimi programlarının mukayese edildiği bu araştırmanın Türkiye’de akademik ve pratik anlamda çok yeni olan bu konuya dair akademik tartışma zemininin oluşmasına katkı sağlayacağı ve gelecek araştırmalara fikir vereceği ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA:

- AKAR, A., 2014 : "Türkiye ve İngiltere temel eğitim düzeyi din dersi programlarının karşılaştırılması", **Yüksek Lisans Tezi**, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ARAL, N., KANDIR, A., YAŞAR, M. C., 1981 : **Okul Öncesi Eğitim-I**, İstanbul, Ya-Pa Yayınları.
- AYNAL, S., v.d., 2012 : **Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- BAYINDIR, S., 2010 : "Çocuğun din eğitiminde taklit ve özdeşleşme", **Yüksek Lisans Tezi**, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BİBERCİ, F.: 2010 : "2-7 yaş arası çocuklarda sevgi ve merhamet değerlerinin hadisler ışığında öğretimi", **Yüksek Lisans Tezi**, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CEVHERLİ, K., 2014 : "Okul öncesinde değerler eğitimi: Boğaziçi eğitim modeli", **Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CLARK, W., H., 1998 : "Çocuklukta Din", Çev. Çitçi, A., Yıldız, M., **D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı X, ss. 183-205.
- ÇAKIR, R., BOZAN, İ., TALU, B., 2004 : **İmam Hatip Liseleri: Efsaneler ve Gerçekler**, İstanbul: Tesev Yayınları.
- DEMİREL, Ö., 2000 : **Karşılaştırmalı Eğitim**, Ankara, Pegem A Yayınları.
- DEMİREL, Ö., 2015 : **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara, Pegem A Yayınları.
- D.İ.B., 2014 : **Kur'an Kursları Öğretim Programı 4-6 Yaş Grubu**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- D.İ.B., 2014 : **Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 4-6 Yaş Grubu**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- D.İ.B., 2015 : **Kur'an Kursları Öğretici Kitabı – 2 4-6 Yaş Grubu**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- ERDOĞAN, İ., 2015 : **Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri**, İstanbul, Sümer Kitabevi Yayınları.
- EZMECİ, F., AKMAN, B., 2016 : "Erken Çocukluk Döneminde Düşünme Becerileri Reggio Emilia Yaklaşımı ve High/Scope Programı", **Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi**, C.1, Sayı 1.
- GÜREŞÇİ, E., 2013 : "Türkiye, Hamburg, Zürih din öğretimi programlarının amaç ve kazanımları yönünden karşılaştırılması", **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İPŞİRLİ, S., 2011 : "3-6 yaş çocuğun genel ve din eğitiminde temel değerler", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KAYMAKÇAN, R., AŞLAMACI, İ., YILMAZ, M., TELLİ, A., 2013 : **Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme ve Değerlendirme Raporu**, İstanbul, Çınar Basım Yayın.

- KISAKÜREK, M., A., : "Eğitim Programlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C.16, Sayı: 1 1983
- KOC AOĞLU, H., 2014 : "Kur'an kursları öğretim programının eğitimde program geliştirme ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi", **Yüksek Lisans Tezi**, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KONUK, Y., 1993 : "Okul öncesi çocuklarda (5-6 yaş) dini duygunun gelişimi ve eğitimi (dini konularda anne-çocuk iletişimi)" **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KOTAN, H., 2003 : "5-6 yaş çocuğu ana sınıf öğrencilerinde dini duygu ve düşünce gelişimi", **Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- M.E.B. 2011 : **Gelişim Alanları**, M.E.B. Mesleki Teknik Eğitim Modülü, Ankara, M.E.B. Yayınları.
- M.E.B. 2013 : **Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı**, Ankara, M.E.B. Yayınları.
- M.E.B., 2015 : **Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2014/15**, Ankara, M.E.B. Yayınları.
- MUSTAFA, S., 2011 : "Türkiye, Almanya ve Hollanda ilköğretim yabancı dil (İngilizce) öğretim programlarının karşılaştırılması" , **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- LAUWEYERS, I. A., VARIŞ, F., NEFF, K., 1979 : **Mukayeseli Eğitim**, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- ONUR, T., 2006 : "Waldorf Eğitimi", **Zil ve Teneffüs Dergisi**. Sayı 4-5, ss. 29-38.
- ORUÇ, C., 2010 : "Okul Öncesi Dönemde Dini Duygunun Kökenleri ve Gelişimi", **Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi**. C.10, Sayı 3, ss. 75 -96.
- ORUÇ, C., 2013 : "Erken Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Teorileri Bağlamında Din Eğitimi", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/8 p. 971-987.
- ORUÇ, C., 2014 : **Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi**, İstanbul, DEM Yayınları.
- OSMANOĞLU, C., 2007 : "Basamak teorileri açısından dini gelişim, inanç gelişimi ve eğitimi", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZERİ, Z. N., 2004 : **Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi**, İstanbul, DEM Yayınları.
- PEKDOĞAN, S., 2012 : "Reggio Emilia Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme", **Abant İzzet Baysal Üniversitesi eğiti Fakültesi Dergisi**, C. 12, Sayı 2.
- SAK, İ., T., Ş., 2014 : "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Montessori ve Reggio Emilia Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri", **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. 15, Sayı 3, ss. 1-20.
- SELÇUK, M., 1990 : "Çocuk Eğitiminde Dini Motifler (Okul Öncesi Çağı)", **İslami Araştırmalar**, C. 4, Sayı 2.
- SEVİM, M., 2013 : "Search for an alternative way in preschool education", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞİMŞEK, V., 2014 : "İngiltere'de devlet okullarında okutulan din eğitimi (re) dersi ile Türkiye'de devlet okullarında okutulan din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin (4-8) öğretim

- programlarının karşılaştırılması”, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TATAR, A. F., 2009 : “Okul öncesi eğitiminde (5-6 yaş) hoşgörü eğitimi”, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TUNCER, B., (2015) : “Investigation of Contemporary Approaches in Early Childhood Education and Comparison with the Ministry of National Education Preschool Program”, **Internatonal Journal of Field Education**, C. 1, Sayı 2.
- TÜRKOĞLU, A., (1985) : **Karşılaştırmalı Eğitim: Dünya Ülkelerinden Örneklerle**, Adana, Baki Kitabevi.
- ÜLTANIR, G., (2000) : **Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi: Kuram ve Teknikler**, Ankara, Eylül Kitap ve Yayınevi.
- VARIŞ, F., (1978) : **Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- YILDIZ, H., 2010 : “Ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatının dini sosyalleşme açısından değerlendirilmesi”, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YAVUZ, K., 2012 : **Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları.
- ZENGİN, M., 2010 : “Yapılandırmacılık ve din eğitimi ilköğretim DKAB öğretim programlarının değerlendirilmesi ve öğretmen görüşleri açısından etkililiği”, **Doktora Tezi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- “Okul Öncesi Eğitim Programının Özellikleri”, (Çevrimiçi)
<http://www.acevokuloncesi.org/egitim-programi/okul-oncesi-egitim-programi/ozellikler>, 16 Haziran 2016

EKLER

EK 1: TOÖDÖP KAZANIM DEĞERLENDİRME TABLOSU

TABLO 1: TOÖDÖP Dini Bilgiler 1 Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu		
ÜNİTE ADI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
1. Ünite SEVGİ VE MERHAMET	1. Sevgi ve merhamet terimlerinin anlamını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Kendini, ailesini, arkadaşlarını, çevresindeki canlı ve cansız varlıkları sevdiğini ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Allah'ın insanları ve bütün yarattıklarını sevdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Allah'ı ve Peygamberi sevdiğini ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	5. İnsanların Allah'a olan sevgilerinin bir gereği olarak camiye gelip ibadet ettiklerini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Allah'ın kâinatı bir düzen içerisinde yarattığını anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Sevgi ve merhamet davranışlarının olumlu sonuçlarını fark eder.	Duyuşsal (Alma)
	8. Kendi hayatından sevgi ve merhamet örnekleri verir.	Bilişsel (Bilgi)
	9. İslam dininin sevgi dini olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	ÜNİTE – 2 SAYGI	1. Saygı terimlerinin anlamını söyler
2. Allah ve Peygamberlerin isimleri geçtiğinde saygı cümleleri söyler.		Bilişsel (Bilgi)
3. Allah ve Peygamberlerin isimlerini bazı sıfatları ile söyler.		Bilişsel (Bilgi)
4. Hz. Peygamberin çevresindeki bütün insanlara ve varlıklara karşı saygılı olduğunu fark eder.		Duyuşsal (Alma)
5. İnsanların farklı özelliklerine karşı saygılı olmanın gerekli olduğunu anlar.		Bilişsel (Bilgi)
6. Kur'an-ı Kerim, ezan ve dua okunurken dinlemesi gerektiğini anlar.		Bilişsel (Bilgi)
7. Namaz kılan kimselere saygı gösterileceğini anlar.		Bilişsel (Bilgi)
8. Konuşan kişiyi sözünü kesmeden dinlemenin gerekli olduğunu bilir.		Bilişsel (Bilgi)

	9. Anne, baba ve büyüklere saygılı olma ile ilgili kendi hayatından örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	10. Başkalarının haklarına saygı duyulması gerektiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 3 GÖREV VE SORUMLULUK	1. Görev ve sorumluluk terimlerinin anlamını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah’ın insanların görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini istediğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Beden temizliğine özen gösterir.	Duyuşsal (Değer Verme)
	4. Çevre temizliğine özen gösterir.	Duyuşsal (Değer Verme)
	5. Kendine ve başkalarına ait eşyaları temiz tutar ve korur.	Duyuşsal (Değer Verme)
	6. Görev ve sorumluluklarını yerine getiren insanların her zaman başarılı ve mutlu olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Kendimize, topluma, doğaya, Allaha ve Peygambere karşı bir takım sorumluluklarımız olduğunu tanımlar.	Bilişsel (Bilgi)
	8. İsraf kavramının anlamını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	9. İsraf etmeyenleri Allah’ın sevdiğini anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Kendi hayatından israf etmemeye yönelik örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
ÜNİTE – 4 ADALET	1. Adalet kavramını ve insanlar için gerekli olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Herkese karşı adil olmanın Allah tarafından istenilen bir davranış olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Allah’ın adil olduğunu ve adil olan insanları sevdiğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Peygamberlerin herkese adil ve eşit davrandığını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Kendi hayatından adil olma davranışlarına örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	6. İnsanların birbirlerine karşı adil davranmaları gerektiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Adil ve eşit davranışların güzel sonuçlar doğuracağını anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Adaletin olduğu yerde huzurun olacağını anlar.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 5	1. Yardımlaşma ve paylaşma terimlerinin tanımını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah’ın insanların yardımlaşmalarını	Bilişsel (Bilgi)

YARDIMLAŞMA VE PAYLAŞMA	istediğini söyler.	
	3. Allah'ın yardımlaşan insanları sevdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Hz. Peygamberin insanların yardımlaşmalarını istediğini ve sevdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Aile içerisinde bireylerin birbirleri ile yardımlaşmaları ve paylaşımında bulunmaları gerektiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Çevresinde ihtiyacı olan herkese yardım etmenin güzel bir davranış olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Yardımlaşma ve paylaşmanın insanları birbirine yaklaştırdığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Kendine ait bazı eşyaları arkadaşları ile paylaşır.	Duyuşsal (Tepkide Bulunma)
	9. Kendisinin yardımlaşmayı sevdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Kendi hayatından yardımlaşma ve paylaşma örnekleri verir.	Bilişsel (Uygulama)
	ÜNİTE – 6 SABIR	1. Sabır teriminin tanımını söyler.
2. Hz. Peygamberin sabırlı olduğunu söyler.		Bilişsel (Bilgi)
3. Orucun insana sabırlı olmayı öğrettiğini anlar.		Bilişsel (Bilgi)
4. Allah'ın sabredenleri sevdiğini söyler.		Bilişsel (Bilgi)
5. Başarıya ve huzura giden yolda sabretmenin önemli bir faktör olduğunu söyler.		Bilişsel (Bilgi)
6. Sabır ile ilgili kendi hayatından örnekler verir.		Bilişsel (Uygulama)
ÜNİTE – 7 GÜVENİLİRLİK VE DOĞRULUK	1. Güvenilirlik ve doğruluk terimlerinin tanımını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah'a her konuda ve her zaman güvenilmesi gerektiğini söyler	Bilişsel (Bilgi)
	3. Peygamberlerin güvenilir ve doğru insanlar olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Güvenilir ve doğru insanların özelliklerini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Dürüst, güvenilir ve emaneti koruyan biri olmanın Allah'ın emri olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Allah'ın ve Hz. Peygamberin güvenilir ve doğru olanları sevdiğini söyler	Bilişsel (Bilgi)

	7. Müslümanın güvenilir insan olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Müslümanın doğru sözlü olması gerektiğini anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	9. Doğru davranışlar sergilemenin insanı mutlu ettiğini kavrar	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 8 İYİLİK	1. İyilik teriminin tanımını söyler	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah'ın iyilik yapmayı emrettiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Hz. Peygamberin iyiliği yaymak için gönderildiğini kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	4. İnsanlara gülümsemenin, selam vermenin iyilik olduğunu anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	5. İyi olan insanların özelliklerini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Allah'ın insanların iyi olmasını ve iyilik yapmasını istediğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	7. İyi davranışlara örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	8. Allah karşılık beklemeden iyilik yapanları sever.	Bilişsel (Bilgi)
	9. İyilik yapmanın başkalarını da iyilik yapmaya teşvik ettiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Bütün varlıklara karşı iyilik yapılması gerektiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 9 DUA, ŞÜKÜR VE ÖZÜR DİLEME	1. Dua, şükür ve özür dileme terimlerinin tanımını söyler	Bilişsel (Bilgi)
	2. Sahip oldukları için Allah'a teşekkür etmenin önemini fark eder.	Duyuşsal (Alma)
	3. Yapılan yanlış davranışlar için özür dilemenin güzel bir davranış olduğunu anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Dua'nın Allah ile iletişimin yolu olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Dua, şükür ve özür dilemenin Allah'ın sevdiği davranışlar olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Elhamdülillah'ın manasını öğrenerek kullanımına örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	7. Allah'a her zaman ve her yerde dua edebileceğini ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Allah'ın yapılan davranışları gördüğünü, söylenilen sözcükleri duyduğunu ve her şeyi bildiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	9. Dua, şükür ve özür dilemenin insan ilişkilerini güçlendirdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Özel gün ve kandil gecelerinde dua ve şükürün önemini fark eder.	Duyuşsal (Alma)

TABLO 2: TOÖDÖP Dini Bilgiler – 2 Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
ÜNİTE – 1 ALLAH’I SEVİYORUM	1. Allah’ın var olduğunu ve bir olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah’ın, bütün varlıkları yarattığını ve onların rızkını verdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Allah’ın, bütün varlıkları sevdiğini ve onlara değer verdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Allah’ın bizleri, kendisini bilmemiz ve tanımamız için yarattığını ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Allah’ı sevdiğini ve O’na güvendiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Allah’ın, her şeyi insanlar için yarattığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Allah’ın her şeye merhamet ettiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Allah’a, verdiği her şey için teşekkür eder.	Duyuşsal (Değer Verme)
	9. Allah’ın her şeyi işittiğini gördüğünü ve bildiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Duanın Allah ile iletişim vasıtası olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE– 2 PEYGAMBERİMİ SEVİYORUM	1. Peygamberlerin niçin gönderildiğini anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Peygamberimizin doğum yeri ve tarihini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Peygamberimizin çocukluğunu ve ailesini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Peygamberimizin bütün varlıkları sevdiğini onlara değer verdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Peygamberimizin merhametli ve güvenilir bir insan olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Peygamberimizin doğru ve dürüst bir insan olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Peygamberimizin temizliğe	Bilişsel (Bilgi)

	önem verdiğini söyler.	
	8. Peygamberimizin nazık bir insan olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	9. Peygamber efendimizin ismi zikredildiğinde salâvat getirir.	Duyuşsal (Tepkide Bulunma)
	10. Son peygamberin Hz. Muhammed olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE - 3	1. İslam kavramının anlamını söyler..	Bilişsel (Bilgi)
	2. Dinimizin İslam olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. İslam'ın kolaylık dini olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. İslam'ın sevgi ve barış dini olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
DİNİMİ SEVİYORUM	5. Dinimizin insana değer verdiğini ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Dinimizin temizliğe verdiği önemi kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Namaz ibadetinin İslam dininin temeli olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Namaz ibadetinin dua ve şükür olduğunu söyler	Bilişsel (Bilgi)
	9. Orucun insana sabrı öğrettiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Dinimizin sadaka ile yardımlaşmayı sağladığını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 4 KİTABIMI SEVİYORUM	1. Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın sözleri olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Kutsal kitabımızın Kur'an-ı Kerim olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Kur'an-ı Kerim'in insan hayatında rehber olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Kur'an-ı Kerim'de insanların uyması gereken kuralların olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Kur'an-ı Kerim okumanın ve dinlemenin insana huzur verdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Kur'an-ı Kerimin Allah'ı bize tanıtan bir kitap olduğunu kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Kur'an-ı kerim okunurken saygıyla dinlendiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)

	8. Kur'an-ı Kerim'i eline aldığında özen göstermesi gereken bir kitap olduğunu söyler	Bilişsel (Bilgi)
	9. Kur'an-ı Kerim'i okumanın Allah'ın hoşuna giden bir davranış olduğunu kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Namaz ibadetinde Kur'an-ı Kerim'den ayetler okunduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 5 KÂİNATI SEVİYORUM	1. Allah'ın Kâinatı insan için yarattığını kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Allah'ın kâinatı bir düzen içerisinde yarattığını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Allah'ın Kâinattaki her şeye bir görev verdiğini anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Yarattığı her şeyi yaratandan ötürü sevdiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Allah'ın yarattığı her şeye sevgi ve merhametle davrandığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Çevreyi temiz tutar.	Duyuşsal (Kişilik Haline Getirme)
	7. Varlıkları korur.	Duyuşsal (Kişilik Haline Getirme)
	8. Allah'ın verdiği nimetleri israf etmez.	Duyuşsal (Kişilik Haline Getirme)
	9. Kâinattaki düzeni koruması gerektiğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Kâinattaki her varlığın bize Allah'ı anlattığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 6 İNSANLARI SEVİYORUM	1. Allah'ın bütün insanları farklı yarattığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. İnsanların birbiriyle kardeş olduklarını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	3. İnsanların birbirlerine ihtiyaç duyduğunu kavrar	Bilişsel (Bilgi)
	4. Ailenin önemli olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Arkadaşlık kurmanın önemli olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	6. İnsanlar arasında yardımlaşmanın önemli olduğunu kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Sınıf içerisinde ve dışarısında arkadaşlarını sever.	Duyuşsal (Kişilik Haline Getirme)
	8. Ailenin diğer bireyelerine	Duyuşsal (Değer

	yardım eder.	Verme)
	9. Farklı dil ve renkte insanların var olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Tüm insanların eşit haklara sahip olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 7 VATANIMI SEVİYORUM	1. Vatan kavramını tanımlar	Bilişsel (Bilgi)
	2. Vatanını sevdiğini ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Vatanı sevmenin vatan için çalışmak olduğunu anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	4. İsraf etmemenin vatana karşı görevlerinden biri olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Çevreyi korumanın vatana karşı görevlerinden biri olduğunu bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Vatandaşların birbirlerine sevgi ve saygı göstermeleri gerektiğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	7. İnsanların bir vatanının olmasının önemli olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Vatanın özgürce yaşanılan bir yer olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	9. İslam büyüklerinin hayatlarından vatan sevgisine örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	10. İstanbul'un fethi Çanakkale Savaşı gibi tarihi günlerin önemini kavrar.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 8 BAYRAMLARIMIZI SEVİYORUM	1. Bayramların Müslümanları bir araya getirdiğini ve kaynaştırdığını söyler..	Bilişsel (Bilgi)
	2. Bayramların sevinçleri çoğalttığını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Bayramların yardımlaşmaya ve paylaşmaya vesile olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Ramazan ve Kurban Bayramının Müslümanların dini bayramları olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Bayramlarda insanların mutlu olduğunu fark eder.	Duyuşsal (Alma)
	6. Kur'an-ı Kerimin Kadir gecesinde indiğini söyler	Bilişsel (Bilgi)
	7. Peygamberimizin doğduğu	Bilişsel (Bilgi)

	günün Mevlid kandili olarak kutlandığını bilir.	
	8. Cuma gününün Müslümanlar için özel bir gün olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	9. Özel gün ve gecelerin Müslümanlar için önemli olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	10. Özel gün ve gecelerde Müslümanların birbirlerini tebrik ettiğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 9 DİNİ MEKÂNLARIMIZI SEVİYORUM	1. Kâbe'nin Müslümanların kiblesi olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Kâbe'nin Mekke'de olduğunu ve kim tarafından yapıldığını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Hacca ve umreye gidenlerin Kâbe'yi ziyaret ettiğini söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Mescidi Nebevinin Müslümanlar için önemli olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. İbadet mekânlarının insanlara huzur ve ferahlık verdiğini bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Mescidi Aksanın Kudüs'te olduğunu ve Müslümanların ilk kiblesi olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Ülkemizde bulunan camilere örnekler verir.	Bilişsel (Uygulama)
	8. Caminin içindeki ve dışındaki bölümlerinin ne işe yaradığını bilir.	Bilişsel (Bilgi)
	9. Camide ibadet eden insanları rahatsız etmez.	Duyuşsal (Kişilik Haline Getirme)
	10. Ezanın namaza bir çağrı olduğunu bilir, ezanı dinler ve ezan duasını okur.	Bilişsel (Uygulama)

TABLO 3: TOÖDÖP Kur'an –I Kerim – 1 Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
ÜNİTE – 1	1. Kur'an ı Kerim'e dokunur inceler ve dinler.	Psikomotor (Uyarılma)
	2. Kur'an ı Kerim	Bilişsel (Bilgi)

KUR'AN-I KERİM'İ TANIMA	okumaya ve yaptığı her işe besmele ile başlanacağını söyler.	
	3. Besmele ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Kelime-i Tevhit ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Kelime-i şahadet ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	6. Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın sözü olduğunu ifade eder.	Bilişsel (Bilgi)
	7. Kur'an-ı Kerimde insanların nasıl davranacakları ile ilgili bilgiler olduğunu söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	8. Kur'an-ı Kerimin insan hayatında rehber bir kitap olduğunu anlar.	Bilişsel (Bilgi)
	ÜNİTE – 2 ا، ب، ت، ث HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ا، ت، ث، ب harflerinin isimlerini tanır.
2. ا، ت، ث، ب harflerinin şekillerini tanır.		Bilişsel (Bilgi)
3. ا، ت، ث، ب harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.		Bilişsel (Kavrama)
4. ا، ت، ث، ب harflerinin seslerini birbirinden ayırır.		Bilişsel (Kavrama)
5. Başarı duasını ve manasını söyler.		Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 3 ح، ج، خ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER		1. ح، ج، خ harflerinin isimlerini tanır
	2. ح، ج، خ harflerinin şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	3. ح، ج، خ harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	4. ح، ج، خ harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. İhlâs suresini ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
	ÜNİTE – 4	1. ز، د، ذ، ر harflerinin isimlerini tanır.
2. ز، د، ذ، ر harflerinin şekillerini tanır.		Bilişsel (Bilgi)
3. ز، د، ذ، ر harflerinin		Bilişsel (Kavrama)

	şekillerini birbirinden ayırır.	
HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER ر ، ذ ، د ، ز	4. harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. İhlâs suresini ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 5 ض ، ص ، ش ، س HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ض ، ص ، ش ، س harflerinin isimlerini tanır	Bilişsel (Bilgi)
	2. ض ، ص ، ش ، س harflerinin şekillerini tanır	Bilişsel (Bilgi)
	3. ض ، ص ، ش ، س harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	4. ض ، ص ، ش ، س harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. Kevser suresini ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 6 ظ ، ط HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ظ ، ط harflerinin isimlerini tanır..	Bilişsel (Bilgi)
	2. ظ ، ط harflerinin şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	3. ظ ، ط harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	4. ظ ، ط harflerinin seslerini birbirinden ayırır	Bilişsel (Kavrama)
	5. Fatıha suresini ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 7 ع ، غ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ع ، غ harflerinin isimlerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	2. ع ، غ harflerinin şekillerini tanır	Bilişsel (Bilgi)
	3. ع ، غ harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	4. ع ، غ harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. Salâvatı ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 8 ق ، ك ، ل HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ق ، ك ، ل harflerinin isimlerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	2. ق ، ك ، ل harflerinin şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	3. ق ، ك ، ل harflerinin şekillerini birbirinden	Bilişsel (Kavrama)

	ayırır.	
	4. ل، ق، ك، ف harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. Rabbena dualarını ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 9 ی، و، ن، م HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	1. ی، و، ن، م harflerinin isimlerini tanır..	Bilişsel (Bilgi)
	2. ی، و، ن، م harflerinin şekillerini tanır	Bilişsel (Bilgi)
	3. ی، و، ن، م harflerinin şekillerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	4. ی، و، ن، م harflerinin seslerini birbirinden ayırır.	Bilişsel (Kavrama)
	5. Ezanı duyduğunda Aziz Allah, Kerim Allah, La İlahe İllallah duasını der ve manasını söyler.	Bilişsel (Bilgi)

TABLO 4: TOÖDÖP Kur'an –I Kerim – 2 Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
ÜNİTE – 1 HARFLERİ TANIMA VE EZBER	1. Arap alfabesinin ilk 14 harfinin isimlerini, şekillerini ve seslerini hatırlar.	Bilişsel (Bilgi)
	2. Arap alfabesinin ilk 14 harfinin baştaki şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Arap alfabesinin ilk 14 harfinin ortadaki şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Arap alfabesinin ilk 14 harfinin sondaki şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Başarı Duası'nı tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
	6. Salâvat Duaları'nı tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
ÜNİTE – 2 HARFLERİ TANIMA VE EZBER	1. Arap alfabesinin son 14 harfinin isimlerini, şekillerini ve seslerini hatırlar	Bilişsel (Bilgi)
	2. Arap alfabenin son 14 harfinin baştaki şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	3. Arap alfabenin son 14 harfinin ortadaki şekillerini	Bilişsel (Bilgi)

	tanır.	
	4. Arap alfabenin son 14 harfinin sondaki şekillerini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	5. Nas Suresi'ni ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE - 3	1. Üstün harekesini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
HAREKELERİ	2. Esre harekesini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
TANIMA VE EZBER	3. Ötre harekesini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
	4. Subhaneke Duasını tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
	5. Felak Suresi'ni ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 4	1. Cezm işaretini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
CEZM İŞARETİNİ	2. Rabbena Duası'nı tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
TANIMA VE EZBER	3. Amentü Duası'nı ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 5	1. Şedde işaretini öğrenir.	Bilişsel (Bilgi)
ŞEDDE İŞARETİNİ	2. Ezan duasını tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
TANIMA VE EZBER	3. Amentü Duası'nı ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 6	1. Tenvin işaretini tanır.	Bilişsel (Bilgi)
TENVİN İŞARETİNİ	2. İhlas Suresi'ni tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
TANIMA VE EZBER	3. Ayet-el Kürsi'yi ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
ÜNİTE – 7	1. Uzatma harflerini (ى, و, ا) tanır.	Bilişsel (Bilgi)
UZATMA	2. Kevser Suresi'ni tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
HARFLERİNİ TANIMA	3. Ayet-el Kürsi'yi ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
VE EZBER		
ÜNİTE – 8	1. Fatiha Sures'ini tekrar eder.	Psikomotor (Kılavuzlama)
EZBER VE KUR'AN-I	2. Ayet-el Kürsi'yi ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
KERİM OKUMA	3. Kur'an'dan bir miktar yüzünden okur.	Psikomotor (Beceri Haline Getirme)
ÜNİTE – 9	1. Ayet-el Kürsi'yi ezberden okur.	Bilişsel (Bilgi)
EZBER VE KUR'AN-I	2. Kur'an'dan bir miktar yüzünden okur.	Psikomotor (Beceri Haline Getirme)
KERİM OKUMA		

EK 2: AOÖDÖP KAZANIM DEĞERLENDİRME TABLOSU

TABLO 1: AOÖDÖP İslam Tarihi Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu			
ÜNİTE ADI	ODAK NOKTASI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
Ünite -1: Hz. Âdem (A.S.), İlk İnsan Ders-1: Yaratılış	A) Allah Yaratıcıdır	Çocuklar Allah'ın yaratıcı olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah her şeyi yarattı.	Çocuklar yeryüzü hakkında bilgi edinirler.	Bilişsel / Bilgi
		Çocuklar dünyada yaşayanları dünya coğrafyası ve bölgeleriyle bağlantılı olarak tanırlar.	Bilişsel / Bilgi
		Çocuklar dil sanatları alıştırmalarına katılırlar.	Psikomotor / Kılavuzlama
Ünite -1: Hz. Adem (A.S.), İlk İnsan Ders-2: İlk İnsan	A) Okuma, yazma, kelimeler	Çocuklar yeni kelime öğrenirler, dil sanatları becerisi geliştirirler.	Psikomotor/ Beceri Haline Getirme
	B) Kavrama	Çocuklar Allah'ın her şeyin yaratıcısı olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Akıl Yürütme	Çocuklar cennet hakkında bilgi öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	D) Sebep Sonuç	Çocuklar Hz. Âdem'in Allah tarafından yaratılan ilk insan olduğunu ve bizim O'nun çocukları olduğumuz için bugün burada olduğumuzu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite -1: Hz. Adem (A.S.), İlk İnsan Ders-3: Şeytan	A) Allah'ın emirlerine karşı gelmek O'nu kızdırır ve muhtemel cezaya sebep olur.	Çocuklar şeytanın Allah'ın emrine karşı gelerek Hz. Âdem'e secde etmeyi reddettiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Ahlaki ve dini	Çocuklar itaat ve	Bilişsel / Bilgi

ve Onun Allah'a Karşı İtaatsizliği	değerler ve doğru-yanlış kavramı	itaatsizlik arasındaki farkı öğrenirler.	
	C) Meleklerle ve cinlere Allah tarafından özel yaratılan varlıklar olarak inanmak	Çocuklar Allah'ın melekleri yarattığını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Meleklerin Allah'a ibadet etmek ve O'nun emirlerine uymak için yaratıldıklarını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Kelime bilgisi geliştirirler. (özel, yaratılış, secde, itaatsizlik)	Psikomotor / Beceri Haline Getirme
Ünite -1: Hz. Âdem (A.S.), İlk İnsan	A) İnsanoğlunun empatiye ihtiyacı var	Çocuklar Hz. Âdem'in cennetteki tek insan olduğu için orada yalnız olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ders-4: Hz. Âdem'in Cennette Yalnızlık Hissetmesi	B) Allah iyi ve anlayışlıdır	Çocuklar Allah'ın Hz. Âdem'den sonra Hz. Havva'yı ilk kadın olarak yarattığını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Allah kadınları ve erkekleri birbirlerini severek, birbirleriyle paylaşarak, barış içinde yaşasınlar diye yaratmıştır.	Çocuklar Müslüman olarak bizlerden sahip olduklarımızı paylaşmamızın beklendiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite -1: Hz. Adem (A.S.), İlk İnsan	A) İnsanoğlunun bir düşmanı olarak şeytan	Çocuklar şeytanın Hz. Âdem ve Hz. Havva'yı Allah'a karşı itaatsizliğe yönlendirdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ders-5: Hz. Adem ve Hz. Havva'nın İtaatsizliği	B) Allah'a itaat mecburidir	Çocuklar Hz. Âdem ve Havva'nın Allah'a karşı geldikleri için cezalandırıldıklarını anlarlar.	Bilişsel / Bilgi
	C) Allah'a itaatsizlik cezalandırılır	Kanunlara ve kurallara karşı gelmenin ceza ile neticeleneceğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi

	D) Hatalar olabilir ve düzeltilmelidir	Hız. Âdem ile Hız. Havva'nın günahlarının ve tövbelerinin hikâyesini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	E) Allah affedicidir ve merhamet sahibidir	Allah'ın affetmeye muktedir olduğunu öğrenirler ve buna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	F) Affedici olmalıyız	İnsanlar olarak bizim de affedici olmamız gerektiğini anlar.	Bilişsel / Bilgi
Ünite -1: Hız. Âdem (A.S.), İlk İnsan Ders-5: Hız. Âdem ve Hız. Havva'nın Çocukları	A) Allah verendir	Çocuklar Allah'ın affedici olduğuna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	B) İnsanoğlunun hepsi Hız. Âdem ve Hız. Havva'nın soyundan gelmektedir.	Allah'ın Hız. Âdem ve Hız. Havva'ya birçok çocuk bahşettiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Yönler: Kuzey, Güney, Doğu ve Batı	Dünya haritasındaki yönleri öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite -2: Hız. Nuh (A.S.) Ders-1: Hız. Nuh (A.S.) Allah'ın Bir Peygamberi	A) Peygamberlik	Çocuklar Hız. Nuh'un Allah'ın bir peygamberi olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Peygamberin görevi	Hayvan resimleri keserek gemi resminin üzerine yapıştırırlar.	Psikomotor / Beceri Haline Getirme
		Farklı hayvanların isimlerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hayvanların isimlerini tanır ve okurlar.	Bilişsel / Bilgi
Ünite -2: Hız. Nuh (A.S.) Ders-2: Allah'ın İtaat Etmeyen İnsanları Cezalandırması	A) Peygamberin Görevi	Çocuklar Hız. Nuh'un Allah tarafından kendi halkına öğretmenlik yapmak için gönderildiğini öğrenirler. Halkının büyük çoğunluğunun O'nun öğretilerini dinlemediğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah peygamberlerini ve onların öğretilerini dinlemeyenlere	Allah'ın iyi ve merhametli olduğunu ama bazen bize kızabileceğini	Bilişsel / Bilgi

	kızabilir.	öğrenirler.	
		Allah'a itaatsizliğin cezalandırılacağını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ı memnun edecek şeyleri yapmayı ve O'nu memnun etmeyecek şeylerden uzak durmayı öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler İşitsel Farkındalık	Kelimeler Vahiy, İtaat, Ceza, Çift	Bilişsel / Bilgi
Ünite -2: Hz. Nuh (A.S.) Ders-3: Biz Müslümanız, Biz Allah'ın Emirlerine Uyarız	A) Allah'a ve peygamberlerine itaat	Çocuklar Allah'a itaatsizlik ve O'nun tarafından cezalandırılmak arasında sebep sonuç ilişkisi kurmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Beceriler Hatırlama ve Tanıma	Kelimeler: Gemi, Yiyecek, Kutsal, Sabır, Putlar, Vahiy, Hayvanların İsimleri	Bilişsel / Bilgi
Ünite -3: Hz. Hud (A.S.) Ders-1: Ad Kavminin İnsanları	A) Hz. Hud'a kadar Hz. Âdem'in çocuklarının tarihi	Çocuklar Hz. Âdem zamanından Hz. Hud'a kadar olan İslam tarihini hatırlarlar.	Bilişsel / Bilgi
	B)Hz. Hud ve Ad kavminin insanları	Ad kavminin insanların Hz. Nuh'un soyundan geldiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Tarihin zaman tüneli	Hz. Nuh'a inanan gemideki insanların benzerlik ve farklılıklarını bulabilirler	Bilişsel / Analiz
	D) Ad Kavminin inançlı ataları ve Hz. Hud zamanındaki insanları arasında mukayese	Tufandan sonra inananların çocuklarının nasıl yollarını ve inançlarını kaybederek putlara tapmaya başladıklarını hatırlarlar.	Bilişsel / Bilgi

	E) Beceriler Görsel Farkındalık Sıralama Sınıflandırma	Kelimeler Ad, Yemen, Güney, Ürdün, Al-Ahkaf	Bilişsel / Bilgi
Ünite -3: Hz. Hud (A.S.) Ders-2: Hz. Hud, Allah'ın Bir Peygamberi	A) Hz. Hud'un Öğretileri	Çocuklar Hz. Nuh'tan sonra gelen peygamberin Hz. Hud olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Tahmin ve öngörü yeteneklerini kullanırlar.	Bilişsel / Değerlendirme
	B) Günahkârlar Allah tarafından cezalandırılır	Ad kavminin insanların Allah tarafından cezalandırılması hakkında bir sonuca ulaşabilirler.	Bilişsel / Değerlendirme
	C) Allah her zaman Peygamberlere rehberlik eder	Hz. Hud'un öğretilerini tahmin edebilirler	Bilişsel / Değerlendirme
		Küfür, şirk ve sonrasında gelen Allah'ın cezalandırması arasında sebep sonuç ilişkisi kurabilirler	Bilişsel / Sentez
	D) Beceriler	Kelimeler Ceza, Ahlak, Günah, Mimarlar, Kaleler	Bilişsel / Bilgi
Ünite -3: Hz. Hud (A.S.) Ders-3: Afet Bulutları	A) Allah'ın Ad kavminin insanlarını cezalandırması	Çocuklar Allah'ın peygamberlerinin emirlerine uymayan insanların cezalandırılacağını bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Hikâyeden doğru yolda olmanın erdemli olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Bulut ve yağmur arasında sebep sonuç ilişkisi kurma	Normalde bulutların yağmur getirdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Çölde suyun çok az olduğunu bu nedenle yağmurun çölde her zaman hoş karşılanacağını	Bilişsel / Bilgi

		öğrenirler.	
	C) Allah her şeyi kontrol eder	Allah'ın Ad kavmine gönderdiği bulutların yağmur yerine onların hepsini yok eden bir fırtına getirdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-4: Hz. Salih (A.S.) Ders-1: Semud, Hz. Salih'in Halkı	A) Semud, Arabistan'ın insanları	Çocuklar Semud kavminin insanların Medine çevresinde yaşadıklarını ve Ad kavminin başına gelen afetten kurtulan bir grup insandan geldiklerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Semud kavminin insanları inanmıyordu	Semud kavminin insanların iyi insanlar olmadıklarını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-4: Hz. Salih (A.S.) Ders-2: Hz. Salih halkını Tevhid'e çağırır	A) Hz. Salih, Semud kavminin Peygamberi	Çocuklar Hz. Salih'in ismini ve görevini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Salih'in Allah'ın gerçek peygamberi olduğuna inanırlar	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	B) Hz. Salih'in öğretileri	Hz. Salih'in öğretilerine inanırlar	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	C) İtaatsizlik	Semud'un insanların Allah'ın emirlerini dinlemeyerek dişi deveyi öldürdüklerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-4: Hz. Salih (A.S.) Ders-3: Allah'ın Cezalandırması	A) Semud halkının Allah'a itaatsizliği	Çocuklar Semud'un insanların Hz. Salih'in emirlerini ret ederek dişi deveyi öldürdüklerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) İtaatsizlik cezalandırılır	Allah'ın Semud halkının itaatsiz insanlarını volkanik patlama ile yok ettiğini, yalnızca Kur'an'a inanan insanların kurtulduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi

	C) Doğanın güçleri Allah tarafından yönetilir	Ad kavmini yok eden fırtına ile Semud kavmini yok eden volkanik patlama arasında mukayese yapabilirler.	Bilişsel / Analiz
	D) Peygamberlerin hikâyeleri Kur'an'da anlatılır	Bu hikâyelerin Kur'an'da var olduğu için gerçek olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	E) Beceriler	Kelimeler Semud, Ret edilmek, Patlama, Volkan, Lav	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Hz. İbrahim Ders-1: Putperestler	A) Cahil putperestler	Çocuklar Allah'ın insanların putlara tapmasından hoşnut olmayacağını bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Müşrik ve Kâfir	Putperestlere "kafirun" (kâfirler) denildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Hz. İbrahim'in babası Azer	Hz. İbrahim'in babasının adını ve onun put yaptığını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	D) Anne babaya itaat onların iman etmelerine bağlıdır	İslami olmayan her türlü inancı ret etmeyi öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	E) Allah bir kimseyi kurtarmak istediği zaman hiç kimse o kişiye ya da gruba zarar veremez	Hz. İbrahim'in Allah'a gerçekten inandığını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Hz. İbrahim Ders-1: Sare ve Lut'la Beraber Hicret	A) Allah yolunda göç (Hicret)	Çocuklar Hz. İbrahim'in ülkesini terk ederek Filistin'e yolculuk ettiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Eşi Sare ve yeğeni Lut'un O'nun mesajına iman ettikleri için O'nun yanında olduklarını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Bütün Müslümanların sadece Allah'a itaat etmesi	Müslümanlar olarak Allah'ın emirlerine uymak zorunda	Bilişsel / Bilgi

	gerekir.	olduğumuzu öğrenirler	
		Allah'a her zaman itaat etmenin Hz. İbrahim'in sünnetine uymak olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler	Kelimeler Sünnet, İtaat, Allah	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Hz. İbrahim Ders-3: Hz. İsmail'in Doğumu ve Mekke'ye Yolculuk	A) Allah sevgisi Müslüman için en yüce makamdır	Çocuklar Hz. İbrahim'in Allah'a güvendiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Hz. İbrahim'in eşlerinin de Allah'ı sevdiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah kendisine tevekkül edenleri ödüllendirir	Hz. İbrahim'in çocuk sahibi olma isteğinin Allah tarafından iki kez yerine getirildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Bütün Müslümanlardan Allah'a itaat etmeleri beklenir	O dönemde Mekke'nin çok çorak bir yer olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	D) Allah'a itaat ve tevekkül ödüllendirilir	Hz. Hacer'in Allah'a tevekkülü ve O'nun Allah'a itaate gönüllülüğü ile ilgili duygularını anlatabilirler	Bilişsel / Bilgi
	E) Beceriler	Kelimeler Güven, Korumak, Bölge, Çorak	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Hz. İbrahim Ders-4: Zemzem, Allah'ın Hz. Hacer'e Hediyesi	A) Allah Rahman ve Rahimdir	Çocuklar annelerin kendilerinden çok çocuklarını düşündüklerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah verendir	Hz. Hacer'in Mekke'nin kurucusu olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Annenin çocuğuna olan sevgisi Allah'ın hediyesidir	Hz. Hacer'in Allah'ın yardımına ve korumasına güvendiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	D) Su hayat için	Bitkilerin büyümek	Bilişsel / Bilgi

	gereklidir	için suya ihtiyaç duyduklarını öğrenirler	
	E) Susuzluk kuraklığa sebep olur	Su ve hayat arasında sebep sonuç ilişkisi kurmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	F) Bir annenin bebeğine karşı sevgisi	Hz. Hacer'in ağlayan bebeğine su bulmak için öne ve arkaya doğru koştuğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Safa ve Merve arasında koşmanın verdiği yorgunluğu tecrübe ederler	Psikomotor / Kılavuzlama
	G) Beceriler Sebeup Sonuç Sonuca Varma Benzerlik ve Farklılık	Kelimeler Zemzem Çöl Kuraklık	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Hz. İbrahim Ders-5: Mekke'nin Kuruluşu	A) Mekke'nin bir şehir olarak gelişmesi	Çocuklar Mekke'nin ilk sakinlerinin Hz. Hacer'in ailesi olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Su, yolcuları cezbeder ve bedeviler yerleşir	Suyun varlığının özellikle çölde insanları o bölgeye çektiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Bedevilerin taşınması ve kurması kolay olan çadırlarda yaşadıklarını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Mekke'ye yerleşen ilk kabile	Beni Cürhüm kabilesinin Mekke'ye yerleşen İlk kabile olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	D) Mekke'nin diğer şehirlere göre konumu (Harita Becerileri)	Mekke'nin Suriye ve Mısır yollarının kesiştiği noktada bulunduğu için ticaret merkezi olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	E) Beceriler	Kelimeler Vadi, Çadır, Bedevi, Beni Cürhüm	Bilişsel / Bilgi

	A) Kâbe	Çocuklar Kâbe'nin Allah'ın evi olduğunu bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Kâbe'nin Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından inşa edildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Müslümanlar namaza duracakları zaman Kâbe'ye yönelirler	Sınıflarındaki kıblenin yönünü öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) İslami ve insani açıdan baba-evlat ilişkisi (duruma göre ebeveyn evlat ilişkisi olarak da sunulabilir)	Babaları ile olan ilişkilerini düşünürler	Bilişsel / Uygulama
	D) Beceriler Anlama İşbirliği Saygı Şeref Sevgi Babaya İtaat	Kelimeler Kıble, Pusula, Musallah, Kiswah	Bilişsel / Bilgi

TABLO 2: AOÖDÖP Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Hayatı Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	ODAK NOKTASI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-1: Hz. Muhammed (S.A.V.) Allah'ın Son Peygamberi	A) Son Peygamber olarak Hz. Muhammed kavramı	Çocuklar son kelimesinin "arkasından geleni olmayan" anlamına geldiğini anlarlar	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Muhammed'den sonra peygamber geldiğini iddia eden kimsenin iddiasının yanlış olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Muhammed'in adını her	Hz. Peygamber'in adını her duyduklarında Salat	Bilişsel / Uygulama

	duyduğumuzda O'na salat u selam getirmeliyiz.	un Nebi söylemeye başlarlar.	
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-2: Cahiliye Araplarının Hikâyesi	A) Cahiliye Araplarının Bakış Açısı	Çocuklar Arabistan'da yaşayan insanların çoğunun peygamberlerin emirlerini unutarak putperest ve kumarbaz olduklarını bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah en büyük kurtarıcıdır	Allah'ın inananları nasıl koruduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Allah Hz. Muhammed'i Arabistan'ın ve dünyanın insanlarını kurtarıp onlara rehberlik yapması için son peygamber olarak gönderdi.	Hz. Peygamber'in aile ismini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	D) Beceriler	Kelimeler Cahiliye Kureyş Kâbe Yemen	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-3: Abdullah'ın Kurban Edilmesi	A) Cahiliye Arapları putlar için insanları kurban ediyordu.	Çocuklar cahiliye döneminde Arapların çocuklarını putlara kurban ettiklerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Onların Mekke'deki Kâbe çevresinde büyük festivallerle kurbanları kutladıklarını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Abdumuttalib'in oğlu Abdullah'ı putlara kurban etme sözü verdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Dil Deneyimi	Hikâyeyi kendi	Bilişsel / Sentez

		dillerinde tekrar anlatırlar.	
	C) Beceriler	Kelimeler Abdullah, Büyükbaba, Rahip, Kurban, Festival	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-4: Hz. Muhammed (S.A.V.)' in Doğumu	A) Tanıma ve Hatırlama	Çocuklar Hz. Peygamber'in anne ve babasının isimlerini bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Muhammed'in Doğumu	Allah'ın Hz. Âmine' ye özel işaretler gönderdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-5: Hz. Halime ile Hayat	A) Bebeklerin köylü aileler tarafından büyütüldüğü bir Arap geleneği	Çocuklar Hz. Halime ve bebekken Hz. Muhammed'e bakan aileyi bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Harita Becerileri, Yönler ve Mesafeler	Beni Saad ile Mekke arasındaki mesafeyi yardımla hesaplayabilirler.	Bilişsel / Analiz
	C) Beceriler	Kelimeler Bakıcı Ebeveyn Beni Saad Mil/Kilometre	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-6: Anne Amine'yle Mekke'de Hayat	A) Annenin evladına olan sevgisi	Çocuklar Hz. Âmine' nin oğlunun eve dönüşüne sevindiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Âmine' nin vefatı	Hz. Muhammed'in Hz. Amine'yle beraber Yesrib'e yolculuk ettiğini ve dönüş yolunda Hz. Amine'nin vefat ettiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Hz. Muhammed yetim kalır	Yetim kelimesinin anlamını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)	A) Aile sevgisi	Çocuklar Hz. Amine'nin vefatından sonra Hz. Muhammed'in	Bilişsel / Bilgi

Ders-7: Sevecen Bir Dede Hz. Abdülmuttalib		bakımını dedesi Abdul Muttalib'in üstlendiğini öğrenirler.	
	B) Anne ve baba tarafından büyük anne ve büyükbabalar	Büyükanne ve büyük babalığın iki çeşidinin arasındaki farkı öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler	Kelimeler Büyük baba Abdülmuttalib Baba tarafından Anne tarafından	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-8: Yardımsever Bir Amca Ebu Talib	A) Ebu Talib'in Hz. Muhammed Sevgisi	Çocuklar Hz. Muhammed sekiz yaşındayken dedesi Abdülmuttalib'in vefat ettiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Amca Ebu Talib'in O'nun bakımını üstlendiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Aile bağları ve ilişkileri	Çocuklar amcaları hakkında konuşurlar.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler	Kelimeler Amca Kuzen Ebu Talib Ali	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-9: Hz. Hatice, Hz. Muhammed'in Sadakatli Eşi	A) Rasulullah'ın Sünneti (O'nun eşine ve ailesine olan sevgi ve bağlılığı)	Çocuklar Hz. Muhammed'in asil ve iyi huylu bir kadın olan Hz. Hatice ile evlendiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Evliliklerin İslami yolla gerçekleştirilmesi gerektiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Muhammed ile Hz. Hatice'nin birbirlerine çok güvenip birbirlerini çok sevdiklerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi

Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-10: Hz. Muhammed'in Çocukları	A) Hz. Muhammed'in Çocukları	Çocuklar O'nun yedi çocuğu olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Bütün çocuklarının isimlerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Bütün oğullarının erken yaşta vefat ettiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Beceriler Şekiller Renkler Sıralama	Kelimeler Çocuklar Oğul Kız Çocukları	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-11: Rasulullah'ın Sahabeleri	A) Sahabeler, Hz. Peygamber'in yol arkadaşları	Çocuklar, Hz. Peygamber'in yol arkadaşlarına sahabe denildiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Rasulullah'ın bazı sahabelerinin isimlerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-12: Hz. Ebu Bekir'in Hz. Muhammed Sevgisi	A) Ebu Bekir'in Hz. Peygamberle Olan Arkadaşlığı	Çocuklar, Hz. Ebu Bekir'in Hz. Peygamber'in sahabelerinden olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Ebu Bekir'e dürüst anlamına gelen sadık isminin verildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Ebu Bekir'in İslam'ı kabul eden ilk erkek olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Arkadaşlığın Değeri	Çocuklar en iyi arkadaşları hakkında konuşurlar	Bilişsel / Uygulama
	C) Beceriler	Kelimeler Mağara, Yılan, Zehir, Al Sadık, Ensar	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)	A) Hz. Ali Hz. Rasulullah'ın kuzeni	Çocuklar Hz. Ali'nin Hz. Peygamber'in küçük kuzeni	Bilişsel / Bilgi

Ders-13: Hz. Ali Hz. Peygamber'in Kuzeni		olduğunu bilirler	
		Hz. Ali'nin Ebu Talib'in oğlu olduğunu bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Ali'nin Hz. Peygamber ve Hz. Hatice'nin yanında büyüüp yaşadığını bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Ali'nin İslam'ı Kabul Etmesi	Hz. Ali'nin ilk Müslümanlardan olduğunu ve İslam'ı kabul eden ilk çocuk olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) Ders-14: Hz. Ali İslam'ı Kabul Eden İlk Genç	A) Hz. Ali'nin İslam'ı Kabul Etmesi	Çocuklar Hz. Ali'nin on yaşındayken Müslüman olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Ali'nin Cesareti ve Yiğitliği	Hz. Ali'nin cesur ve yiğit bir insan olduğunu bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın O'na özel bir güç verdiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Hz. Ali'nin Hz. Fatıma'yla Evlenmesi	Hz. Muhammed'in Hz. Ali'yi kızını Onunla evlendirecek kadar çok sevdiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
D) Beceriler	Kelimeler Kuzen, Kız Evlat, Genç, Misafirler	Bilişsel / Bilgi	
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-1: Namazın Önemi	A) Hz. Muhammed'in sözlerine hadis denir	Çocuklar Hz. Peygamber'in sözlerine hadis denildiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Bizim Peygamberimizin sözlerine inandığımızı	Bilişsel / Bilgi

		öğrenirler.	
	B) Namazın Önemi	Hız. Muhammed'in "Namaz dinin direğidir" dediğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler Ezberleme Benzerlik Farklılık	Kelimeler Hadis Direk	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-2: Mescitlerin Önemi	A) Hadisin Anlamı	Çocuklar Hz. Peygamber'in sözlerine hadis denildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Bizim Hz. Muhammed'in sözlerini dinlememiz gerektiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Bir Mescidin Önemi	Hız. Peygamber'in bizlere bulunulacak en iyi mekânın mescit olduğunu söylediğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Namaz için camiye gitme isteği geliştirirler ve mescitleri temiz ve düzenli tutmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Hadisi Ezberleme	Çocuklar "Allah katındaki en iyi mekânlar mescitlerdir" hadisinin Arapçasını ezberlerler	Bilişsel / Kavrama
		Bir camiye ziyaret ederek namaz kılarlar	Bilişsel / Uygulama
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-3: Kur'an'ı Öğrenme ve Öğretme	A) Allah'ın Kitabı Kur'an	Çocuklar Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğunu bilirler ve buna inanırlar.	Bilişsel /Değerlendirme
	B) Kur'an'ı okumanın ve	Çocuklar Kur'an'ın Arapçasını okumaya	Bilişsel / Bilgi

	anlamanın önemi	hazır olurlar.	
	C) Başkalarına Kur'an öğretmenin önemi	Allah'ın başkalarına Kur'an öğretenlerden razı olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-4: Müslümanları İslami Selamlama ile Selamlama	A) Müslümanları "As Selamu Aleyküm" diyerek selamlamak	Çocuklar Hz. Muhammed'in birbirimizi "As Selamu Aleyküm" diye selamlamamızı bize öğrettiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Her gün birbirlerini "As Selamu aleyküm" diye selamlayarak pratik yaparlar	Bilişsel / Uygulama
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-5: Hediyeleşmek	A) Birbirimizle ilgilenmek önemlidir	Çocuklar arkadaşlarımıza ve akrabalarımıza sevgimizi göstermemiz gerektiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		İlgilenmenin sevmenin bir yolunun hediyeleşmek olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Muhammed'in bizi sevdiklerimizle hediyeleşmeye teşvik ettiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		"Birbirinizle hediyeleşin ve birbirinizi sevin" hadisini ezberlerler.	Bilişsel / Uygulama
	B) Beceriler	Kelimeler Hediye Arkadaş	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri	A) Öfkemize hâkim olmak	Çocuklar öfkenin kişiye ve çevresine zarar verdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ders-6: Öfkeliyken Sessiz		Öfkemizi kontrol etmeye çalışmamız	Bilişsel / Bilgi

Kalmak		gerektiğini bilirler.	
		Hız. Muhammed'in öfkeyi kontrol etmenin en iyi yolunun öfkelendiğimizde sessiz kalmak olduğunu söylediğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in öğretileri Ders-7: Aç Olanı Doymak	A) Aç olana yardım etmek	Çocuklar "Aç olanı doyurunuz" hadisinın Arapçasını öğrenirler ve manasını anlarlar	Bilişsel / Bilgi
		Aç olanı doymanın neden önemli olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Hadisin Arapçasını ezberlerler	Bilişsel / Uygulama
		Öğrendiklerini günlük hayatlarında uygularlar	Bilişsel / Uygulama
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-8: Temizlik (Taharah)	A) Temizlik alışkanlığı kazanma	Çocuklar Müslümanların her zaman temiz olması gerektiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Temiz kalmanın yollarını öğrenirler ve tartışırler.	Bilişsel / Değerlendirme
		"Temizlik imandandır" hadisinın Arapçasını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Temizlik kavramını geliştirirler.	Bilişsel / Değerlendirme
		Temiz olan ile olmayana ayırt edebilirler.	Bilişsel / Sentez
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-9: Annelerimize Hizmet Etmek	A) Kişinin annesine hizmet etmesi Allah'ı mutlu eder	Çocuklar hadisin Arapçasını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Çocuklar hadisin anlamını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Kişinin annesine hizmet etmesinin	Bilişsel / Bilgi

		Allah'ı memnun edeceğini bilirler	
	B) Hizmet etme kavramı	Günde annelerini memnun edecek en az bir şey yapmaya çalışırlar	Bilişsel /Uygulama
	C) Anneye hizmet etme kavramı	Anneye itaat etmenin bir nevi ona hizmet etmek demek olduğunu bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Annelerini mutlu ettikleri zaman annelerine hizmet etmiş olacaklarını bilirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-10: İslami Yemek Adabı	A) Yemek sırasındaki İslami davranışlar	Çocuklar "Bismillah diyerek başla ve sağ elinle ye" hadisinin Arapçasını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hadisi günlük hayatlarında uygularlar	Bilişsel / Uygulama
		Sağ ellerini kullanmadan ve yemek yemeden önce her zaman besmele çekerler.	Bilişsel / Uygulama
	B) Beceriler	Kelimeler Sağ El Görgü Kuralları	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-11: Önceden Öğrenilen Hadislerin Tekrarı	A) Önceden öğrenilen hadislerin tekrarı	Çocuklar kendilerine Arapça olarak öğretilen 10 hadisi okuyabilirler	Bilişsel / Uygulama
		Çocuklar hadislerin öğretileri hakkında bir anlayışa sahip olurlar	Bilişsel / Değerlendirme
		Hadislerin öğretileri ışığında bazı gözlenebilen	Bilişsel / Uygulama

		davranış modelleri sergilerler.	
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-12: Başkaları İçin Ekmek ve Tarla Sürmek	A) Başkalarının yararı için çalışmak bir çeşit sadakadır.	Çocuklar "İnsanlar, hayvanlar ve kuşlar beslensin diye ağaç diken ya da tarla eken kimse sadaka vermiş kabul edilir." Hadisinin Arapçasını ve İngilizcesini ezberlerler.	Bilişsel / Bilgi
		Diğerlerinin yararına olan bazı aktivitelere katılırlar.	Bilişsel / Uygulama
		Hadis ile onun yazılışı arasında bağlantı kurabilirler.	Bilişsel / Sentez
	B) Milli Perspektif	Amerika'da çiftçilerin kullanacaklarından çok daha fazla tahıl ürettiklerini bu nedenle onların bunu diğer ülkelere sattıklarını ya da bağışladıklarını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-13: Misafire Kapıya Kadar Eşlik Etmek	A) Rasulullah'ın sünnetini takip etmeye çalışmalıyız	Çocuklar mümkün olduğunca Hz. Peygamber'in sünnetini takip etmeye çalışmamız gerektiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-14: Zararlı Nesnelere Yoldan Kaldırmak	A) Başkalarını zarardan ve acıdan korumak bir yardım faaliyetidir	Çocuklar Hz. Muhammed'in birbirimizi kötülükten korumamızı istediğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Bu hadisin diğer insanlar zarar	Bilişsel / Bilgi

		görmesin diye zararlı nesnelere yoldan kaldırmamız gerektiğini söylediğini öğrenirler.	
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-15: Yemekten Önce ve Sonra Elleri Yıkamak	A) Hz. Muhammed bize yemekten önce ve sonra ellerimizi yıkamayı tavsiye etti.	Çocuklar hadisin kendi hayatlarındaki önemini far ederler.	Duyuşsal / Alma
		Yemekten önce ve sonra ellerini yıkama alışkanlığı kazanırlar	Psikomotor / Beceri Haline Getirme
Ünite-2: Hz. Muhammed'in Öğretileri Ders-16: Dişleri Fırçalamak	A) Her yemekten sonra dişleri fırçalama alışkanlığı (İslam'da temizlik ve tahara)	Çocuklar bizim Hz. Muhammed tarafından oluşturulan temizlik örneğine uymamız gerektiğini hatırlarlar.	Bilişsel / Bilgi
		Müslümanlar olarak bizim vücudumuzu temiz ve sağlıklı tutmamız gerektiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Her yemekten sonra dişlerimizi fırçalamamız gerektiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi

TABLO 3: AOÖDÖP Fıkıh ve İbadetler Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	ODAK NOKTASI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
-----------	--------------	---------------	----------------

<p>Ünite-1: Müslüman Kimlik Gelişimi Ders-1: İslami Selamlaşma</p>	<p>A) Müslümanlar karşılaştıklarında “Es Selamü Aleyküm” diyerek selamlaşırlar.</p>	<p>Çocuklar aile üyelerini ve evdeki misafirlerini “Es Selamü Aleyküm ve Rahmetullahi ve Berekatühü” diyerek selamlarlar. Kelimeler Es Selamü Aleyküm Ve Aleyküm Selam</p>	<p>Duyuşsal / Beceri Haline Getirme</p>
<p>Ünite-1: Müslüman Kimlik Gelişimi Ders-1: Her işe “Bismillahirrahmanirrahim” (Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla) diyerek başlamak</p>	<p>A) Her işe Allah’ın ismiyle ve O’nun yardımını isteyerek başlamak bizim için önemlidir.</p>	<p>Çocuklar bir şey yapmaya başlamadan önce “Bismillahirrahmanirrahim” derler. Çocuklar aşağıdaki kelimelerin anlamlarını anlarlar: Kelimeler Rahman Rahim</p>	<p>Duyuşsal / Beceri Haline Getirme</p>
<p>Ünite-1: Müslüman Kimlik Gelişimi Ders-3: İMAN: Bütün Müslümanlar İçin Bir Gereklik</p>	<p>A) Müslüman İman Sahibi Olmalıdır</p>	<p>Çocuklar Allah’ın her şeyin ve herkesin yaratıcısı olduğuna inanırlar ve bunu söylerler</p>	<p>Bilişsel / Değerlendirme</p>
		<p>Hz. Muhammed’in O’nun elçisi ve peygamber olduğuna inanırlar ve bunu söylerler</p>	<p>Bilişsel / Değerlendirme</p>
<p>Ünite-2: İMAN (TEVHİD) Ders-1: Tek Yaratıcı Allah’tır</p>	<p>A) Herkesi ve her şeyi Allah yaratmıştır.</p>	<p>Çocuklar herkesin Allah tarafından yaratıldığına inanırlar Beceriler Okuma ve heceleme Eşleştirme ve isimlendirme Kesme ve yapıştırma</p>	<p>Bilişsel / Değerlendirme</p>
<p>Ünite-2: İMAN (TEVHİD) Ders-2: Hiç Kimse Allah’ın Gücünü Paylaşmaz</p>	<p>A) Hiç kimse Allah’ın gücünü paylaşmaz</p>	<p>Çocuklar inşallah ikili inancın her türlüşünü ret ederek Tevhid inancına sahip olacaklardır.</p>	<p>Bilişsel / Değerlendirme</p>
		<p>Çocuklar Allah’ın tek Tanrı olduğunu ve bu</p>	<p>Bilişsel / Sentez</p>

		yüzden böyle bir güce sahip olan yegâne varlık olduğunu anlarlar.	
Ünite-2: İMAN (TEVHİD) Ders-3: Allah Rahman ve Rahimdir	A) Allah Rahman ve Rahimdir	Çocuklar ebeveynlerin kalplerine evlat sevgisini yerleştirenin Allah olduğunu anlarlar	Bilişsel / sentez
		Allah'ın affedici olduğunu anlarlar.	Bilişsel /Sentez
		Allah'tan af dilemeyi öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Zor zamanlarda ve her zaman Allah'ın rahmetini dilemeyi öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: İMAN (TEVHİD) Ders-4: Allah'ın Emirlerine Uymak	A) Allah'a itaatın telkin edilmesi	Çocuklar itaatkâr ve Allah'ın emirlerini uygulayan kimseler olurlar	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
		Öğretmenlerine, ebeveynlerine ve diğer yetişkinlere itaat ederler	Bilişsel / Uygulama
Ünite-3: Allah'ın Meleklerine İman Ders-1: Melekler Allah'ın Özel Yaratıklarıdır	A) Melekler Allah'ın yarattığı varlıklardan biridir	Meleklerin Allah tarafından yaratıldığını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		B) Meleklerin özellikleri	Meleklerin nurdan yaratıldıklarını bilirler
	Meleklerin bizi görebildiklerini fakat bizim onları göremediğimizi öğrenirler		Bilişsel / Bilgi
	Meleklerin kötülükten uzak olduklarını ve günah işleyemeyeceklerini bilirler.		Bilişsel / Bilgi
	Meleklerin her zaman Allah'ın emirlerini dinlediklerini bilirler.		Bilişsel / Bilgi
	Ders-2: Kur'an ve		Meleklerin Allah'ın onlara öğrettiği kadar

Hadiste Bahsedildiği gibi Meleklerin Varlığı		bilgiye sahip olduklarını bilirler.	
	C) Meleklerin varlığını kanıtlayan deliller	Meleklerin Kur'an'da bahsedildiği gibi var olduklarına inanırlar	Bilişsel / Değerlendirme
		Hz. Muhammed'in bize her zaman doğruyu söylediğine ve bize meleklerin varlığından bahsederek bizden onlara inanmamızı istediğine inanırlar	Bilişsel / Değerlendirme
		Cebrail meleğinin Hz. Muhammed'i Hira mağarasında ziyaret ettiğine inanırlar	Bilişsel / Değerlendirme
	D) Beceriler Benzerlik ve Farklılık	Kelimeler Nur Vahiy	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Allah'ın Meleklerine İman Ders-3: Bazı Özel Meleklerin İsimleri	A) Birçok Melek Vardır	Çocuklar Allah'ın birçok insan yarattığı gibi birçok melek de yarattığını bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Dört Büyük Melek	Dört büyük meleğin isimlerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Dört büyük meleğin her birinin görevlerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
C) Ünitenin Tekrarı ve Değerlendirilmesi	Çocuklar bu ünite de öğrendikleri konu başlıkları hakkında tartışma yapmaya ve soru cevaplamaya teşvik edilirler.	Bilişsel / Değerlendirme	
Ünite-4: Kitaplara İman Ders-1: Biz Allah Tarafından Bize Gönderilen Kitaplara İnanırız	A) Allah'ın Kitapları Kavramı	Çocuklar Allah'ın bize rehberlik etmesi için kitaplar gönderdiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah'ın kitapları ile insanların yazdıkları kitaplar arasındaki farklar	Allah'ın kitaplarının diğer kitaplardan farklı olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Bu kitapların hangi yönlerden insanların yazdığı kitaplardan farklı olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi

Ünite-4: Kitaplara İman Ders-2: Allah Tarafından Gönderilen Son Kitap Kur'an	A) Allah'ın kitaplarının amacı	Çocuklar Allah'ın bize kitap göndermesinin amaçları kavramını geliştirirler	Bilişsel / Değerlendirme
	B) Kitap verilen peygamberlerin isimleri	Allah'ın gönderdiği kitapların isimlerini ve o kitapların gönderildiği peygamberlerin isimlerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	C) Allah'ın son kitabı Kur'an	Kur'an'ın Allah'ın son gönderdiği kitap olduğunu bilir ve buna inanırlar	Bilişsel / Değerlendirme
	D) Kur'an'ın geçerliliği ve güvenilirliği	Allah'ın Kur'an'ı değiştirmek isteyen insanlara izin vermeyeceğine dair söz verdiğini ve bu yüzden Kur'an'ın hala orijinal halinde olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Sentez
Ünite-4: Kitaplara İman Ders-3: Kur'an Hz. Muhammed'e Cebrail Meleği Vasıtasıyla Vahyedilmiştir	A) Son Peygamber Hz. Muhammed'e vahyedilen son kitap Kur'an	Allah'ın Kur'an'ı son peygamber Hz. Muhammed'e Cebrail vasıtasıyla gönderdiğini bilir ve buna inanırlar.	Bilişsel / Değerlendirme
Ünite-5: Allah'ın Peygamberlerine İman Ders-1: Allah İnsanlara Doğruyu Öğretsinler Diye Peygamberler Göndermiştir	A) Peygamberlerin Allah tarafından bize öğretmenlik yapmak için gönderilen insanlar oldukları inancı	Çocuklar elçilerin bir mesajı bir yerden başka bir yere ilettiklerini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Peygamberlerin öğretilerine uymalıyız	Allah'ın insanlara doğru yolu öğretmek için peygamberler gönderdiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın son peygamberi olarak Hz. Muhammed'in	Bilişsel / Bilgi

		öğretilerine uymanın bizim vazifemiz olduğunu öğrenirler	
Ünite-5: Allah'ın Peygamberlerine İman Ders-2: İlk İnsan ve Allah'ın İlk Peygamberi Hz. Âdem	A) Allah'ın bütün peygamberleri bizim gibi birer insandı	Çocuklar Allah'ın peygamberlerinin insanüstü varlıklar olmadığını sadece bizim gibi birer insan olduklarını fakat sadece özel insanlar olduklarını bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Peygamberlerin her zaman Allah'a itaat ettikleri için Allah'ın yarattığı en iyi insanlar olduklarını bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah'ın yarattığı ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'di.	Hz. Âdem'in ilk insan ve ilk peygamber olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Allah'ın Peygamberlerine İman Ders-3: Allah'ın Son Peygamberi Hz. Muhammed	A) Allah'ın son peygamberi Hz. Muhammed	Hz. Muhammed'in son peygamber olduğunu ve O'ndan sonra başka peygamber gönderilmeyeceğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hz. Muhammed'den sonra peygamber olduğunu iddia eden kişinin yalan söylediğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-6: Müslümanın Görevleri-Namaz Ders-1: Müslümanlar Günde Beş Vakit Namaz Kılmalıdır	A) Namaz her Müslümanın vazifesidir	Çocuklar namazın ne olduğunu ve onun bütün Müslümanlar için bir zorunluluk olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Eğer mümkünse cemaatle namaz kılmaları gerektiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Namaz diğer bütün işlerden daha önemlidir	Ne işle meşgul olursak olalım, seyahat ederken bile namaz kılmamız gerektiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-6: Müslümanın	A) Namaz	Çocuklar cemaatle	Psikomotor /

Görevleri-Namaz Ders-2: Namaz Adabı	sırasındaki davranış	namaz kılma esnasında sessiz ve saygılı olma davranışını geliştirirler	Yaratma
		Namaz kılarken düz bir çizgide omuz omuza ve birbirlerini itmeden ve kıpırdamadan ayakta durmaları gerektiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Namazda bakışları yerde tutmak	Çocuklar namazda etrafı seyretmek yerine bakışlarını yerde tutmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-6: Müslümanın Görevleri-Namaz Ders-2: Namazda Okunan Sure ve Dualar	A) Namazda okunan sure ve duaların ezberlenmesi	Namazda okunan bütün gerekli sure ve duaları öğrenmeye ve ezberlemeye başlarlar	Bilişsel / Bilgi
Ünite-7: Müslümanın Görevleri-Oruç Ders-1: Orucun Gereklere	A) Orucun Anlamı	Çocuklar oruç ve içerdiklerine dair kavram geliştirirler	Bilişsel / Değerlendirme
	B) Oruç Ayı	Belli bir yaştan sonra her Müslümanın Ramazan ayında oruç tutması gerektiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Oruç tutulan aya Ramazan denildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-7: Müslümanın Görevleri-Oruç Ders-2: Orucun Süresi	A) Orucun süresi	Çocuklar orucun şafakla başlayıp gün batımıyla bittiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Hz. Peygamber'in iftar sırasındaki sünneti	Çocuklar oruç açarken Hz. Muhammed'in sünnetlerini bilir ve uygularlar.	Bilişsel / Uygulama
Ünite-7: Müslümanın Görevleri-Oruç Ders-3: Ramazanda İyi Şeyler Yapmak	A) Ramazan'da yapılan ibadetler	Çocuklar Ramazanın namaz kılmak, Kur'an okumak, diğer insanlarla kavga etmemek ve kötü söz söylememek gibi güzel davranışlara vesile olduğunu anlarlar.	Bilişsel / Sentez
		İftarda yiyeceklerini paylaşmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi

		Bayramda hediyeleştığımızı ve ihtiyaç sahiplerine yiyecek ve para verdiğimizizi öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-7: Müslümanın Görevleri-Oruç Ders-4: Bayramın Anlamı	A) Bayramın Anlamı	Çocuklar bayram için takvim üzerinde ayın kalan günlerini sayarlar	Bilişsel / Kavrama
		Bayramın orucun bitişinin kutlaması olduğunu öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Bütün Müslümanların bayram namazını, onlara oruç tutma ve kendisine itaat etme imkânı verdiği için Allah'a teşekkür etme amacıyla topluca kıldıklarını öğrenirler.	Bilişsel / Sentez
		Bayram günlerinde oruç tutamayacağımızı bilirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-8: Müslümanın Görevleri-Zekât Ders-1: İhtiyaç Sahipleriyle Paylaşmak	A) Paylaşma Kavramı	Başkalarıyla paylaşmanın değerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		İhtiyaç sahiplerine vermeyi öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Paradan daha çok şey paylaşabileceklerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Oyuncaklarını birbirleriyle paylaşmayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-9: Müslümanın Görevleri-Hac Ders-1: Hac Bütün Müslümanlara Farzdır	A) Hac bir zorunluluktur	Bizim Müslümanlar olarak Allah'ın razı olacağı her işi yapmamız gerektiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Gücü yeten her Müslümana Haccın farz olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		İnsanların yılın sadece belli bir zamanında Hacca gidebildiklerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi

Ünite-9: Müslümanın Görevleri-Hac Ders-2: Haccın Gereklilikleri	A) Hac Terimi	Hac görevini yerine getiren insanlara “hacı” denildiğini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Hacının ihram giymesi gerektiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-10: İslam’da Emirler ve Yasaklar Ders-1: Ebeveynlere ve Büyüklere Saygı	A) Anne babaya ve büyüklere saygı duymak	Çocuklar ebeveynlerine, öğretmenlerine ve büyüklere saygı duymayı öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Yetişkinleri “As Selamu Aleyküm” diyerek selamlarlar ve onlara “bay, bayım, abla, abi, amca, teyze v.s.” diye hitap ederler.	Bilişsel / Uygulama
		Ebeveynlerine ve büyüklere asla saygısızlık ve itaatsizlik yapamayacaklarını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-10: İslam’da Emirler ve Yasaklar Ders-2: Yiyecekler ve İçecekler	A) Helal ve haram olan yiyecek ve içecekler	Allah’ın bize birçok yiyeceği helal kıldığını fakat sadece bazılarını yasakladığını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah’ın bize yasakladığı yiyecek ve içecekleri n çeşitlerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-10: İslam’da Emirler ve Yasaklar Ders-3: İslami Kıyafet Tarzı	A) Erkekler ve kadınlar için tesettür	Kendi seviyelerinde tesettür kelimesinin anlamını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
		Müslümanların temiz ve mütevazı kıyafetler giydiklerini öğrenirler	Bilişsel / Bilgi

TABLO 4: AOÖDÖP Kur’an Çalışmaları Öğrenme Alanı Kazanım Değerlendirme Tablosu

ÜNİTE ADI	ODAK NOKTASI	KAZANIMIN ADI	KAZANIMIN TÜRÜ
-----------	--------------	---------------	----------------

Kur'an Çalışmalarına Giriş Ders-1: İlk Vahiy	A) Vahiy, direk Allah'tan gelen söz	Çocuklar Kur'an'ın her kelimesinin direk Allah'ın sözü olduğuna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
		Allah'ın vahyi Cebrail meleği vasıtasıyla Hz. Peygamber'e gönderdiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) İlk Kelime "İQRA" "OKU"	Allah'ın ilk mesajını Rasulullah'a Cebrail (A.S.)'in öğrettiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Nasıl okuyacağımızı ve yazacağımızı öğrenmek bizim vazifemizdir	Çocuklar okuma sevgisi geliştirirler.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
		Nasıl okunup yazılacağını öğrenmenin Müslümanın bir vazifesi olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	Kur'an okumayı öğrenmek için çok çalışırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme	
D) Beceriler Ezberleme Sebep Sonuç Kurma Sonuca Ulaşma	Kelimeler Mağara Hira Vahiy Cebrail İkra'	Bilişsel / Bilgi	
Kur'an Çalışmalarına Giriş Ders-2: Kur'an'ın İlk Kelimeleri	A) "İkra" Hz. Muhammed'e vahyedilen ilk kelime	Hz. Peygamber'e vahyedilen ilk kelimeyi bilir ve ezberler	Bilişsel / Bilgi
		Okumanın önemini ve anlamını kavrar.	Bilişsel /Kavrama
	B) Vahyin Anlamı	"İkra" kelimesinin Arapça yazılışını tanır	Bilişsel / Sentez
		Allah'ın her şeyin bilgisine sahip olduğunu bilir.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın bizden bilgi edinmemizi	Bilişsel / Bilgi

		istediğini görürler.	
Kur'an Çalışmalarına Giriş Ders-3: Hira Mağarası, İlk Vahyin Mekânı	A) İlk vahyin mekânı	Çocuklar Kur'an'ın ilk ayetlerinin Hz. Peygamber'e Hira Mağarasında vahyedildiğini bilirler. Mağaranın yerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Kur'an'a Genel Bakış Ders-1: Allah'ın Kitabı Kur'an	A) Allah'ın sözü olarak Kur'an'a inanmak	Çocuklar Kur'an'ın hiç şüphesiz Allah'ın sözü olduğuna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	B) Allah'ın son kitabı olarak Kur'an'a inanmak	Kur'an'ın Allah'ın gönderdiği son kitap olduğuna inanırlar	Duyuşsal Kişilik Haline Getirme
		Kur'an adabını öğrenirler	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Kur'an'a Genel Bakış Ders-2: Kur'an'ın Dili	A) Kur'an Arapçanın en iyi haliyle indirilmiştir	Arapçanın Kur'anın vahyedildiği dil olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Arapçayı tecrübe etme	Çocuklar Arapçanın sağdan sola doğru ilerlediğini deneyimlerler.	Bilişsel / Uygulama
	C) Beceriler Benzerlik Farklılık Sağ ve Sol Görsel/İşitsel Farkındalık	Kelimeler Arapça Dil Sağ Sol	Bilişsel / Bilgi
Ünite-1: Kur'an'a Genel Bakış Ders-3: Arapça Rasulullah'ın ve Arabistan'da Yaşayan İnsanların Dilidir	A) Arapça Arap yarımadasında ve diğer	Çocuklar Hz. Muhammed'in Arabistan'da yaşadığını bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	Bir çok ülkede yaşayan insanların dilidir.	O'nun Arapça konuştuğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Arabistan'ın insanların Arapça konuştuğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Beceriler Genelleme Bağlantı kurma	Kelimeler Arap Kıraat	Bilişsel / Bilgi

	Sonuca ulaşma Eşleştirme		
Ünite-2: Fatiha Suresi Ders-1: Fatiha Suresi, Kur'an'ın İlk Suresi	A) Fatiha Suresi'nin okunması ve ezberlenmesi	Çocuklar Kur'an'ın ilk suresinin Fatiha Suresi olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		O'nu öğretmenle beraber okumaya başlarlar.	Psikomotor / Kılavuzlama
		Sureyi ezberlemeye başlarlar.	Bilişsel / Uygulama
	B) Beceriler Fatiha Suresi'nin ezberlenmesi Sıralama Sağdan sola göz hareketleri		Psikomotor / Uyarılma
Ünite-2: Fatiha Suresi Ders-2: Fatiha Suresi'nin Mesajı	A) Fatiha Suresi	Çocuklar Fatiha Suresi'ni tekrar edip ezberlemeye başlarlar.	Bilişsel / Uygulama
		Ayrıca Fatiha Suresi'ne "Ummul Kitab" denildiğini de bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Fatiha Suresi'nin bir dua olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Fatiha Suresi'nde Allah'a dua ettiğimizi ve O'ndan yardım istediğimizi bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Suredeki ayetlerin anlamı. Surenin mesajı.	Allah'ın bazı özelliklerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Ayetin Kavramsal Anlamı	Çocuklar ayetle ilgili kavramsal anlam farkındalığı geliştirirler.	Bilişsel / Sentez
	D) Beceriler Tanıma Bağlantı Kurma Ezberleme	Kelimeler İbadet Rab Âlemler	Bilişsel / Bilgi

		Gezegenler Güneş Ay	
Ünite-2: Fatiha Suresi Ders-3: Allah'ın Fatiha Suresi'nde Anlatılan Özellikleri	A) Allah En Çok Rahman ve Rahim Olandır	Çocuklar Allah'ın Rahman ve Rahim olduğunu bilirler	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah'ın Rahmeti	Çocuklar Sureyi öğretmenle birlikte ezberlerler.	Psikomotor / Kılavuzlama
		Surenin kıraatini öğrenirler.	Bilişsel / Uygulama
	Rahman ve Rahim terimlerini kavrar.	Bilişsel / Kavrama	
C) Beceriler Eşleştirme Sıralama Sonuca Ulaşma Ağızdan Öğrenilen Sözel Dil Kavrama Dinleme	Kelimeler Rahman Rahim	Bilişsel / Bilgi	
Ünite-2: Fatiha Suresi	A) Allah hüküm gününün efendisidir / Hüküm günü kavramı	Çocuklar ölümden sonra bir hayat olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın bir gün herkesi toplayarak bu dünyada yaptıklarımıza göre bizi cezalandıracağını ya da ödüllendireceğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ders-4: Allah Hüküm Gününün Efendisidir	B) Allah en iyi yargıçtır.	Çocuklar doğru ve yanlış arasında karar veren kişiye "hâkim/yargıç" denildiğini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın bütün yargıçların en iyisi olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler Değerlendirme Kıyaslama Sonuca Ulaşma Çıkarım Yapma	Kelimeler Efendi Hüküm Günü Hâkim	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Fatiha	A) Yalnızca	Çocuklar ibadetin	Bilişsel / Bilgi

Suresi Ders-5: Yalnızca Allah'a İbadet Eder, Yalnız O'ndan Yardım Dileriz	Allah'a ibadet ederiz ve Yalnız O'ndan yardım dileriz	anlamını öğrenirler	
		Müslümanların yalnızca Allah'a ibadet ettiğini bilirler	Bilişsel / Bilgi
		İbadet çeşitlerinden birinin günde beş defa namaz kılmak olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Müslümanların Allah'a ibadet etmesinin değişik çeşitleri	Çocuklar namaz kıldığımız zaman sadece Allah'a ibadet ettiğimizi bilirler	Bilişsel / Bilgi
		Oruç tuttuğumuzda, zekât verdiğimizde, Hacca gittiğimizde Allah'a ibadet ettiğimizi öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Beceriler Benzerlikler Farklılıklar Ağızdan Öğrenilen Sözel Dil İletişim	Kelimeler İbadet Namaz Yardımlaşma Zekât Hac Namaz Oruç	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Fatiha Suresi Ders-6: Allah'ın Rehberliğini ve Rahmetini İstemek	A) İhdinas Sirat el Müstakim Bizi doğru yola ilet	Çocuklar ayetin Arapçasını ezberlerler.	Bilişsel /Uygulama
		Kendi düzeylerinde "doğru yol" kavramını geliştirirler.	Bilişsel / Değerlendirme
		Bir şey yaparken doğru ve yanlış yolları ayırt edebilirler.	Bilişsel / Sentez
		Allah'ın kendi emirlerine uyanlardan razı olacağını bilirler.	Bilişsel / Bilgi

	B) Allah kendi yolunu takip edenlerden razı olur.	Çocuklar Allah'ın kendilerinden razı olduğu bazı insanların isimlerini bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Genelleme yapabilirler ve Allah'ın kendilerinden razı olduğunu düşündükleri insanların isimlerini söyleyebilirler.	Bilişsel / Uygulama
	C) Beceriler Genelleme Sebeup Sonuç Ezberleme	Kelimeler Yol Mutlu Rehber	Bilişsel / Bilgi
Ünite-2: Fatiha Suresi	A) Allah'ın bereketini isteyip öfkesinden kaçınmak	Çocuklar surenin 6. Ve 7. Ayetlerinin anlamlarını bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		6 ve 7. Ayetleri ezberlerler.	Bilişsel /Uygulama
		Sureyi ezberlemeyi tamamlarlar.	Bilişsel / Bilgi
Ders-7: Fatiha Suresi'nin Son Ayeti	B) İslami bir model takip etmek	Allah'ın kendilerinden razı olduğu bazı insanların isimlerini söyleyebilirler.	Bilişsel / Uygulama
		Öğrendikleri hikâyelerdeki Allah'ın öfkesini çeken insanların isimlerini söyleyebilirler.	Bilişsel / Bilgi
	C) Allah'ın razı olduğu örnek kişiler	Surenin kalanını ezberlerler.	Bilişsel / Uygulama
	D) Fatiha Suresinin ezberlenmesinin ve kavranmasının değerlendirilmesi	Bütün sureyi mükemmel bir şekilde okuyabilirler.	Bilişsel / Uygulama
	E) Beceriler Benzerlik ve	Kelimeler Yol	Bilişsel / Bilgi

	Farklılık Sebeup Sonuç Mantık Hatırlama	Gazap Rıza	
Ünite-3: İhlas Suresi Ders-1: Kur'an'ın Öğretileri (Tevhit)	A) İhlas Suresi'ne giriş ve surenin kıraati	Çocuklar Allah'ın birliği kavramını geliştirirler.	Bilişsel / Değerlendirme
		İhlas Suresi'nin ezberlenmesi	Bilişsel / Uygulama
	B) Tevhit Yalnızca bir Allah vardır.	Kur'an'ın bize Allah'tan başka ilah olmadığını öğrettiğini bilirler ve buna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	C) Allah ebedidir	Çocuklar Allah'ın her zaman var olduğuna ve olacağına inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	D) Allah'ın birliği kavramı	Şu anda ve her zaman yalnızca bir Allah olacağına inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	E) Beceriler	Kelimeler Tek Bir	Bilişsel / Bilgi
Ünite-3: İhlas Suresi Ders-2: Kur'an'ın Öğretileri (Allah Ebedidir)	A) Allah ebedidir.	Çocuklar ebedilik (her zaman var olma) kavramını geliştirirler.	Bilişsel / Değerlendirme
		Ölümlü, fani kelimelerinin anlamlarını kavrayabilirler.	Bilişsel / Sentez
	B) Ebedilik Kavramı		
Ünite-3: İhlas Suresi Ders-3: Allah'ın Annesi, Babası, Kızı ya da Oğlu yoktur	A) Allah doğmamıştır	Çocuklar ayetin Arapçasını öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Surenin bir parçası olarak ayeti ezberlerler.	Bilişsel /Uygulama
	ve hiç kimse O'nu doğurmamıştır.	Allah'ın burada bize kendisinin hiç kimsenin annesi veya babası olmadığını	Bilişsel /Analiz

		anlattığını bilirler ve idrak ederler.	
		Allah'ın hiç kızı ve oğlu olmadığına inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
Ünite-3: İhlas Suresi Ders-4: Hiç Kimse Allah'a Denk Değildir	A) Hiç kimse Allah'a denk değildir	Çocuklar Allah'ın en güçlü olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın çok rahman ve çok rahim olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Hiç kimsenin Allah'a denk olmadığını bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-3: İhlas Suresi Ders-5: Allah'ın Bazı Güzel İsimleri (2. Ve 3. Ünitelerin tekrarı)	A) Allah'ın bazı isimleri Er Rahman Er Rahim El Hâkim El Halik Es Selam En Nur El Kuddüs El Aziz El Malik El Cebbar	Çocuklar Allah'ın bazı isimlerini öğrenirler. Allah'ın 99 güzel ismi olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
		Allah'ın bazı isimlerini ezberlerler. Allah'ın seçilen on ismini tanırlar ve sayarlar.	Bilişsel / Kavrama
Ünite-4: Nas Suresi Ders-1: Allah Her Şeyin Hükümdarıdır	A) Allah çok güçlüdür. Hiç kimse Allah'tan daha güçlü değildir	Çocuklar Allah'ın herkesin ve her şeyin üzerinde gücü olduğunu öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
	B) Allah insanoğlunun hükümdarıdır.	Çocuklar Allah'ın bizi kötülüklerden koruduğunu bilirler ve buna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	C) Kur'an'ın son suresi	Çocuklar Nas suresinin Kur'an'ın son suresi olduğunu bilirler.	Bilişsel / Bilgi
Ünite-4: Nas	A) Koruyan	Çocuklar her zaman	Bilişsel / Bilgi

Suresi Ders-2: Koruyan Yalnızca Allah'tır.	yalnızca Allah'tır.	sadece Allah'tan yardım dilemeyi bilirler.	
	B) Nas suresinin ezberlenmesi	Dil deneyimi edinirler.	Bilişsel /Uygulama
Ünite-5: Felak Suresi Ders-1: Allah Karanlığı ve Aydınlığı Yaratandır	A) Allah her şeyin yaratıcısıdır.	Çocuklar Allah'ın her şeyin yaratıcısı olduğunu bilirler ve buna inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
	B) Kötülükler karşı Allah'ın bizi korumasını istemeliyiz	Çocuklar sadece Allah'ın bizi kötülüklerden koruyabileceğine inanırlar.	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme
		Sorun çıkaranlara karşı her zaman Allah'ın yardımını isterler.	Bilişsel / Uygulama
		Başları derde girdiğinde Felak ve Nas surelerini okuyarak Allah'ın korumasını isterler.	Bilişsel / Uygulama
Ünite-5: Felak Suresi Ders-2: Sadece Allah Bizi Şeytandan Koruyabilir	A) Şeytan insanoğlunu saptırmaya çalışır.	Çocuklar Şeytan'ın aklımıza kötü fikirler getirdiğini öğrenirler.	Bilişsel / Bilgi
		Çocuklar iyiyi kötüden ayırabilirler.	Bilişsel / Analiz
	B) Sadece Allah bizi şeytandan kurtarabilir.	Allah tarafından yasaklanan cazip şeylere karşı koymayı öğrenirler.	Bilişsel / Değerlendirme
		Allah'ın razı olduğu şeyleri yaparlar.	Bilişsel / Değerlendirme
	C) Beceriler Zıtlık Sıralama	Kelimeler El- Felak Korumak Şeytan Karanlık Aydınlik	Bilişsel / Bilgi
Ünite-5: Felak Suresi Ders-3: Surelerin Ezberinin Tekrarı	A) Tekrar ve uygulama	Çocuklar şimdiye kadar öğretilen dört sureyi mükemmel bir şekilde ezberden	Bilişsel / Uygulama

		okuyabilirler.	
Ünite-6: Kafirun Suresi Ders-1: Müslümanların İbadeti Sadece Allah'adır	A) Bizim ibadet ettiğimiz tek İlah Allah'tır	Çocuklar Kafirun Suresi'nin ilk ayetini ezberlerler. İhlas Suresi'nin öğretilerini hatırlarlar.	Bilişsel / Uygulama Bilişsel / Bilgi
	B) Beceriler	Kelimeler İbadet Din Putlar	Bilişsel / Bilgi
Ünite-6: Kafirun Suresi Ders-2: Tavizsiz Bir İslami Kimlik	A) Dinde taviz yoktur	Çocuklar Müslümanlar olarak güçlü bir kimlik geliştirirler İslami kelimeleri kullanırlar	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme Bilişsel / Uygulama
	B) Sorgulanamayan İslami Kimlik	Çocuklar evde ve buldukları her yerde gururla İslami davranış sergilerler Diğerleriyle dinleri hakkında açıkça konuşurlar	Duyuşsal / Kişilik Haline Getirme Bilişsel / Değerlendirme
	C) Beceriler Zırlık Sıralama	Kelimeler Taviz Yasir Sümeyye Bilal	Bilişsel / Bilgi
Ünite-6: Kafirun Suresi Ders-3: Ezberlenen Surelerin Tekrarı	A) Öğrenilen surelerin tekrarı	Çocuklar beş surenin hepsini ezberden okuyabilirler Öğrenilen surelerin ilk ayetlerinin yazılışlarını tanıyıp okuyabilirler Bir surenin konularını tanıyabilirler	Bilişsel / Uygulama Bilişsel / Uygulama Bilişsel / Kavrama
	B) Önceki surelerin ayetlerini sıralama	Bir surenin farklı ayetlerini doğru olarak sıraya koyabilirler	Bilişsel / Kavrama
	C) Beceriler Benzerlik	Kelimeler Din	Bilişsel / Bilgi

	Zıtlık Değerlendirme Sıralamak	Kafirun İbadet “Ne o ne de bu” yapısı	
--	--------------------------------------	--	--

